

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2021/22: MJU15

Cirkulär ekonomi

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden om cirkulär ekonomi från allmänna motionstiden 2021/22. Motionsyrkandena handlar bl.a. om resursförbrukning och resurseffektivitet, återanvändning och återvinning, skrotning, avfall, matsvinn, plastfrågor och sanering. Utskottet hänvisar framför allt till pågående arbete.

I betänkandet finns 42 reservationer (M, SD, C, V, KD, L, MP) och sex särskilda yttranden (M, SD, C, V, KD, L).

Behandlade förslag

Cirka 180 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2021/22.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	9
Ärendet och dess beredning.....	9
Utskottets överväganden.....	10
Några utgångspunkter för cirkulär ekonomi	10
Resursförbrukning och resurseffektivitet	13
Återanvändning och återvinning	16
Producentansvar för läkemedel	40
Metoder för skräpmätning	42
Skrotning	44
Avfall.....	48
Matsvinn och matavfall	61
Plastfrågor	65
Sanering.....	74
Motioner som bereds förenklat.....	79
Reservationer	80
1. Resursförbrukning och resurseffektivitet, punkt 1 (C)	80
2. Resursförbrukning och resurseffektivitet, punkt 1 (MP)	80
3. Återvinning av returpapper, punkt 2 (M).....	81
4. Återvinning av returpapper, punkt 2 (V)	82
5. Återvinning av fosfor och kväve, punkt 3 (SD).....	83
6. Återvinning av elektronik, punkt 4 (C, KD, MP)	83
7. Återvinning av metaller och mineral, punkt 5 (SD).....	84
8. Återvinning av metaller och mineral, punkt 5 (C).....	85
9. Återvinning av metaller och mineral, punkt 5 (L)	86
10. Återvinning av metaller och mineral, punkt 5 (MP).....	87
11. Återvinning och återanvändning av textilier, punkt 6 (SD)	88
12. Återvinning och återanvändning av textilier, punkt 6 (C)	89
13. Återvinning och återanvändning av byggmaterial, punkt 7 (MP).....	90
14. Insamling och återvinning av kommunalt avfall, punkt 9 (C)	90
15. Insamling och återvinning av kommunalt avfall, punkt 9 (V)	91
16. Förutsättningar för återanvändning, punkt 10 (M)	91
17. Förutsättningar för återanvändning, punkt 10 (L).....	92
18. Övrigt om återvinning, punkt 11 (M)	93
19. Övrigt om återvinning, punkt 11 (L)	93
20. Producentansvar för läkemedel, punkt 12 (C)	94
21. Producentansvar för läkemedel, punkt 12 (MP)	95
22. Metoder för skräpmätning, punkt 13 (C).....	95
23. Skrotning, punkt 14 (M)	96
24. Skrotning, punkt 14 (C).....	97
25. Skrotning, punkt 14 (V).....	97
26. Säkerhet vid tillfällig lagring av avfall, punkt 15 (M)	98
27. Övrigt om avfallshantering och deponier, punkt 16 (M, KD).....	99
28. Övrigt om avfallshantering och deponier, punkt 16 (C)	99
29. Övrigt om avfallshantering och deponier, punkt 16 (L)	100
30. Övrigt om avfallshantering och deponier, punkt 16 (MP)	101
31. Åtgärder mot brottslighet inom avfallsområdet, punkt 17 (C, KD)	101
32. Övriga frågor om avfall, punkt 18 (M).....	102

33. Övriga frågor om avfall, punkt 18 (C).....	103
34. Matsvinn och matavfall, punkt 19 (SD).....	103
35. Matsvinn och matavfall, punkt 19 (MP).....	104
36. Plastfrågor, punkt 20 (M)	105
37. Plastfrågor, punkt 20 (C)	106
38. Plastfrågor, punkt 20 (V)	106
39. Plastfrågor, punkt 20 (L)	107
40. Plastfrågor, punkt 20 (MP)	108
41. Sanering, punkt 21 (C)	110
42. Sanering, punkt 21 (MP)	111
Särskilda yttranden	112
1. Motioner som bereds förenklat, punkt 22 (M).....	112
2. Motioner som bereds förenklat, punkt 22 (SD)	112
3. Motioner som bereds förenklat, punkt 22 (C).....	112
4. Motioner som bereds förenklat, punkt 22 (V)	112
5. Motioner som bereds förenklat, punkt 22 (KD).....	112
6. Motioner som bereds förenklat, punkt 22 (L)	113
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	114
Motioner från allmänna motionstiden 2021/22	114
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet	133

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Resursförbrukning och resurseffektivitet

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:3665 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 53 och

2021/22:4066 av Lorentz Tovatt m.fl. (MP) yrkande 11.

Reservation 1 (C)

Reservation 2 (MP)

2. Återvinning av returpapper

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:3277 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 24 och

2021/22:3368 av Viktor Wärnick m.fl. (M) yrkande 5.

Reservation 3 (M)

Reservation 4 (V)

3. Återvinning av fosfor och kväve

Riksdagen avslår motion

2021/22:2461 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 3 och 7.

Reservation 5 (SD)

4. Återvinning av elektronik

Riksdagen avslår motion

2021/22:3665 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 38.

Reservation 6 (C, KD, MP)

5. Återvinning av metaller och mineral

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:2431 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 16,

2021/22:3665 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 54,

2021/22:4076 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkande 2 och

2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 78.

Reservation 7 (SD)

Reservation 8 (C)

Reservation 9 (L)

Reservation 10 (MP)

6. Återvinning och återanvändning av textilier

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:2453 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkandena 2 och 3 samt

2021/22:3665 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkandena 35 och 37.

Reservation 11 (SD)

Reservation 12 (C)

7. Återvinning och återanvändning av byggmaterial

Riksdagen avslår motion

2021/22:3419 av Emma Hult och Amanda Palmstierna (båda MP)
yrkande 2.

Reservation 13 (MP)

8. Återvinning av anläggningar för förnybar energi

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:168 av Jan Ericson (M) och
2021/22:3585 av Lars Beckman (M).

9. Insamling och återvinning av kommunalt avfall

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:3277 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 25 och
2021/22:3497 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 9.

Reservation 14 (C)

Reservation 15 (V)

10. Förutsättningar för återanvändning

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:2298 av Lina Nordquist (L),
2021/22:2824 av Betty Malmberg (M) yrkande 1 och
2021/22:3690 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 27.

Reservation 16 (M)

Reservation 17 (L)

11. Övrigt om återvinning

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:3431 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 12 och
2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 76.

Reservation 18 (M)

Reservation 19 (L)

12. Producentansvar för läkemedel

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:3681 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 11 och
2021/22:4062 av Maria Gardfjell m.fl. (MP) yrkande 42.

Reservation 20 (C)

Reservation 21 (MP)

13. Metoder för skräpmätning

Riksdagen avslår motion

2021/22:3665 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 26 i denna del.

Reservation 22 (C)

14. Skrotning

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:1348 av Gustaf Lantz (S),

2021/22:3279 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 42,

2021/22:3684 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 48 och

2021/22:4030 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 34.

Reservation 23 (M)

Reservation 24 (C)

Reservation 25 (V)

15. Säkerhet vid tillfällig lagring av avfall

Riksdagen avslår motion

2021/22:3431 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 28.

Reservation 26 (M)

16. Övrigt om avfallshantering och deponier

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:1 av Robert Stenkvist (SD) yrkandena 1–6,

2021/22:2331 av Malin Danielsson (L),

2021/22:3431 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 27,

2021/22:3665 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 57 och

2021/22:4062 av Maria Gardfjell m.fl. (MP) yrkande 44 i denna del.

Reservation 27 (M, KD)

Reservation 28 (C)

Reservation 29 (L)

Reservation 30 (MP)

17. Åtgärder mot brottslighet inom avfallsområdet

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:2710 av Ingela Nylund Watz m.fl. (S) och

2021/22:3665 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 32.

Reservation 31 (C, KD)

18. Övriga frågor om avfall

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:208 av Mikael Larsson (C),

2021/22:413 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),

2021/22:3681 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 33 och

2021/22:3751 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkande 2.

Reservation 32 (M)

Reservation 33 (C)

19. Matsvinn och matavfall

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:1892 av Sten Bergheden (M),

2021/22:2453 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkande 4 och
2021/22:4087 av Maria Gardfjell och Anna Sibinska (båda MP)
yrkandena 1 och 2.

Reservation 34 (SD)

Reservation 35 (MP)

20. Plastfrågor

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:630 av Markus Wiechel (SD),

2021/22:3277 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 34 och 35,

2021/22:3431 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 24,

2021/22:3511 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 20,

2021/22:4098 av Maria Gardfjell (MP) yrkandena 1 och 2 samt

2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 77.

Reservation 36 (M)

Reservation 37 (C)

Reservation 38 (V)

Reservation 39 (L)

Reservation 40 (MP)

21. Sanering

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:705 av Martina Johansson (C),

2021/22:2104 av Martina Johansson och Malin Björk (båda C) yrkande
2,

2021/22:3665 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 33,

2021/22:3681 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 32 och

2021/22:4062 av Maria Gardfjell m.fl. (MP) yrkande 44 i denna del.

Reservation 41 (C)

Reservation 42 (MP)

22. Motioner som bereds förenklat

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna
punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 17 februari 2022

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Kristina Yngwe

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kristina Yngwe (C), Maria Gardfjell (MP), Jessica Rosencrantz (M), Hanna Westerén (S), Isak From (S), John Widegren (M), Runar Filper (SD), Magnus Manhammar (S), Malin Larsson (S), Marlene Burwick (S), Jakob Olofsgård (L), Staffan Eklöf (SD), Ulrika Heie (C), Yasmine Eriksson (SD), Kjell-Arne Ottosson (KD), Jon Thorbjörnson (V) och Åsa Coenraads (M).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlar utskottet 176 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2021/22. Motionsyrkandena handlar bl.a. om resursförbrukning och resurseffektivitet, återanvändning och återvinning, skrotning, avfall, matsvinn, plastfrågor och sanering.

Ett antal yrkanden tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden och behandlas därför i förenklad ordning i ett särskilt avsnitt.

Förslagen i motionerna finns i bilaga 1. Motionsyrkandena som behandlas i förenklad ordning redovisas i bilaga 2.

Vid utskottets sammanträde den 25 januari 2022 informerade Naturvårdsverket utskottet om sitt arbete med vägledning om dels definitionen av avfall och dess konsekvenser för hanteringen av entreprenadberg, dels definitionen av kommunalt avfall.

Vidare lämnade regeringen vid utskottets sammanträde den 1 februari 2022 information till utskottet om genomförandet av engångsplastdirektivet¹.

---

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/904 av den 5 juni 2019 om minskning av vissa plastprodukters inverkan på miljön.

Utskottets överväganden

Några utgångspunkter för cirkulär ekonomi

EU-kommissionen presenterade 2015 ett förslag om cirkulär ekonomi i två delar: en handlingsplan för cirkulär ekonomi (COM(2015) 614/2) och ett nytt avfallspaket. Handlingsplanen saknade till stor del förslag till bindande lagstiftning, men kommissionen presenterade initiativ kring produktion, produktionsprocesser och konsumtion, återvinning, avfallshantering och nya affärsmoeller/delningsekonomi. Fem prioriterade områden lyftes fram: plast, matavfall, kritiska råmaterial, bygg- och rivningsavfall, biomassa samt biobaserade produkter.

Det s.k. avfallspaketet beslutades av Europeiska unionens råd i maj 2018 och innebär revideringar av sex direktiv på avfallsområdet. De direktiv som berörs är

- avfallsdirektivet (2008/98/EG)
- direktivet om förpackningar och förpackningsavfall (94/62/EG)
- direktivet om deponering av avfall (1999/31/EG)
- direktivet om avfall som utgörs av eller innehåller elektrisk och elektronisk utrustning (2012/19/EU)
- direktivet om batterier och ackumulatorer (2006/66/EG)
- direktivet om utjänta fordon (2000/53/EG).

I avfallsdirektivet fastställs en avfallshierarki som ska gälla som prioriteringsordning för lagstiftning och politik om att förebygga och hantera avfall. Avfall ska i första hand förebyggas, i andra hand förberedas för återanvändning, i tredje hand materialåtervinnas, i fjärde hand återvinnas på något annat sätt (t.ex. genom energiåtervinning) och i femte och sista hand bortskaffas. EU:s nya regler föreskriver en ökad användning av effektiva ekonomiska instrument och andra åtgärder som främjar avfallshierarkin. Tillverkarna får här en viktig roll genom att de måste ansvara för sina produkter när de blir avfall. Dessutom ska det senast 2024 finnas obligatoriska system för utökat producentansvar för alla förpackningar. Det finns redan krav på separat insamling av papper, papp, glas, metall och plast. De nya reglerna ska höja kvaliteten på returråvaror och deras användning: farligt hushållsavfall ska samlas in separat senast 2022, biologiskt avfall senast 2023 och textilier senast 2025. Vidare ska deponering fasas ut gradvis, och 2035 ska högst 10 procent av det kommunala avfallet deponeras. Lagstiftningen fokuserar även på att förebygga avfall.

I mars 2019 presenterade EU-kommissionen en rapport om genomförandet av den handlingsplan för cirkulär ekonomi som antogs 2015 (COM(2019) 190 final). I rapporten fastslogs att samtliga 54 åtgärder i handlingsplanen hade

genomförts eller höll på att genomföras. I och med rapporten ansåg kommissionen att handlingsplanen var genomförd.

Den 10 mars 2020 lade kommissionen fram meddelandet En ny handlingsplan för den cirkulära ekonomin – För ett renare och mer konkurrenskraftigt Europa (COM(2020) 98 final), fortsättningsvis kallat EU:s handlingsplan för cirkulär ekonomi. Kommissionen anförde att en uppväxling av den cirkulära ekonomin från ett fåtal föregångare till de stora ekonomiska aktörerna kommer att vara avgörande för att uppnå klimatneutralitet senast 2050 och för att frikoppla ekonomisk tillväxt från resursanvändning, samtidigt som man säkerställer EU:s långsiktiga konkurrenskraft. För att uppfylla denna ambition måste EU påskynda övergången till en regenerativ tillväxtmodell som ger mer tillbaka till planeten än den tar, göra framsteg när det gäller att hålla sin resursförbrukning inom planetens gränser och därför sträva efter att minska sitt konsumtionsavtryck samt fördubbla sin cirkulära materialanvändning under det kommande decenniet. Kommissionen presenterade en rad initiativ i EU:s handlingsplan som syftar till att skapa en samstämmig ram för produktpolitiken där hållbara produkter, tjänster och affärsmodeller är normen och konsumtionsmönstren omvandlas så att det inte genereras något avfall. Ytterligare åtgärder kommer att vidtas för att minska avfallet och säkerställa att EU har en väl fungerande inre marknad för returråvaror av hög kvalitet. EU:s kapacitet att ta ansvar för sitt avfall kommer också att stärkas. Kommissionen aviserade även en policyram för biobaserad plast, ett initiativ för cirkulär elektronik och lagstiftningsförslag om bl.a. nytt regelverk för batterier. Kommissionen anförde vidare att Europa inte kan åstadkomma en omvälvande förändring på egen hand. EU kommer därför att fortsätta att visa vägen mot en cirkulär ekonomi på global nivå och utnyttja sitt inflytande, sin expertis och sina ekonomiska resurser för att förverkliga målen för hållbar utveckling till 2030.

För att öka takten i omställningen till en mer cirkulär och biobaserad ekonomi beslutade regeringen den 9 juni 2020 om en nationell strategi för cirkulär ekonomi som pekar ut riktningen och ambitionen för omställningen. Strategins vision är ett samhälle där resurser används effektivt i giftfria cirkulära flöden och ersätter jungfruliga material. Till strategin kommer handlingsplaner att beslutas med konkreta åtgärder. För att bidra till detta har fyra fokusområden som bedöms vara av särskild vikt för att nå visionen valts ut:

1. cirkulär ekonomi genom hållbar produktion och produktdesign
2. cirkulär ekonomi genom hållbara sätt att konsumera och använda material, produkter och tjänster
3. cirkulär ekonomi genom giftfria och cirkulära kretslopp
4. cirkulär ekonomi som drivkraft för näringsliv och andra aktörer genom åtgärder som främjar innovation och cirkulära affärsmodeller.

I strategin konstaterar regeringen att fokusområdena är tätt sammanlänkade och att det till strategin kommer att tas fram handlingsplaner där styrmedel och

åtgärder presenteras för respektive fokusområde. Vidare anför regeringen att det även kan komma att beslutas om handlingsplaner för prioriterade områden eller strömmar som är särskilt relevanta för omställningen till en cirkulär ekonomi.

Den 22 januari 2021 beslutade regeringen om en handlingsplan för cirkulär ekonomi. Handlingsplanen tar ett helhetsgrepp om alla fokusområden, och för varje fokusområde utvecklas vad regeringen avser med inriktningen för arbetet. I handlingsplanen presenterar regeringen aktuella styrmedel och de åtgärder som regeringen har beslutat om eller har för avsikt att besluta om. Det finns också åtgärder som enligt regeringen beskriver centrala pågående processer inom EU eller globalt där Sverige driver, eller avser att driva, vissa frågor som är extra relevanta i omställningen till cirkulär ekonomi. Regeringen anför att vi befinner oss i början på omställningen och att handlingsplanen inte ska ses som hela lösningen utan som ett steg på vägen. Vidare anför regeringen att ansvariga och berörda statliga myndigheter, kommuner och regioner samt Delegationen för cirkulär ekonomi kommer att spela en viktig roll i det fortsatta arbetet med att genomföra strategin och handlingsplanen. Eftersom strategin är ett verktyg för att nå flera av riksdagens beslutade mål kommer uppföljningen av strategin och handlingsplanen, i likhet med uppföljningen av de nationella miljömålen, att redovisas i budgetpropositionen.

I strategin för cirkulär ekonomi framhåller regeringen att EU-gemensamma regler är viktiga för att gå mot en cirkulär ekonomi med giffria och resurseeffektiva kretslopp inom EU:s inre marknad. Regeringen anför också att Sverige är drivande för att åstadkomma en global överenskommelse om plast som ska minska och förebygga utsläpp av plastavfall och mikroplast i haven. En annan fråga som Sverige verkar för är ett ambitiöst globalt ramverk om kemikalier och avfall efter 2020. Sverige leder tillsammans med Uruguay en global högnivåallians om kemikalier och avfall, där även näringslivets aktörer har deltagit, och alliansen har enats om vad som behövs för en hållbar hantering av kemikalier och avfall. Vidare anför regeringen att den ledarskapsgrupp för omställning av tung industri som Sverige och Indien lanserade vid FN:s klimattoppmöte 2019 även den är ett exempel på internationellt samarbete som kan driva på utvecklingen mot en cirkulär ekonomi. Eftersom marknader och värdekedjor är globala är det enligt regeringen av yttersta vikt att arbetet för cirkulär ekonomi och handelspolitik är ömsesidigt stödjande. Arbetet med handel och cirkulär ekonomi pågår och får större utrymme i internationella organisationer som Världshandelsorganisationen (WTO) och Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) samt i EU:s frihandelsavtal. Regeringen anför att Sverige därför kommer att fortsätta arbeta för att handelsregler inom EU och globalt stöttar cirkulär ekonomi.

Av den svenska handlingsplanen för cirkulär ekonomi framgår att regeringen avser att ha en hög ambitionsnivå i arbetet med att genomföra de åtgärder som aviseras för de kommande åren. Regeringen är positiv till att kopplingen mellan cirkulär ekonomi och klimat är tydlig i EU:s handlingsplan

och ser positivt på att kommissionen tar upp genomförandet av handlingsplanen för bioekonomi som en väg att möjliggöra ökad cirkularitet inom industrin. Regeringen ser också positivt på att kommissionen vill öka andelen återvunnet material i produkter men framhåller samtidigt att om en marknad för återvunnet material ska fungera krävs det att man kan vara säker på att dessa material uppfyller samma krav på säkerhet och kvalitet som nya material. Genom att sträva mot giftfria kretslopp och genom utfasning av särskilt farliga ämnen möjliggörs ökad återvinning.

Resursförbrukning och resurseffektivitet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om mål, lagstiftning och styrmedel och om att inrätta en expertmyndighet för cirkulär ekonomi för att minska resursförbrukningen och öka resurseffektiviteten.

Jämför reservation 1 (C) och 2 (MP).

Motionerna

I kommittémotion 2021/22:4066 av Lorentz Tovatt m.fl. (MP) yrkande 11 föreslås att regeringen genom ett nationellt mål, lagkrav och andra styrmedel ska verka för att resursförbrukningen ska minska och hålla sig inom planetens gränser.

För att säkerställa en effektiv omställning inom alla politikområden föreslås det i kommittémotion 2021/22:3665 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 53 att förutsättningarna för en dedikerad expertmyndighet för cirkulär ekonomi ska utredas. Enligt motionärerna ska myndighetens främsta uppdrag vara att tillsammans med näringslivet och akademien utforma framtidens styrmedel för hur vi ska uppnå högre resurseffektivitet, en uppgift som i dag är utspridd på ett flertal myndigheter.

Kompletterande uppgifter

Regeringen anför i budgetpropositionen för 2022 (prop. 2021/22: 1 utg. omr. 20) att arbetet med omställningen till en cirkulär ekonomi behöver påskyndas för att nå en resursanvändning som är på naturens villkor. Omställningen till en giftfri cirkulär ekonomi är avgörande för att Sverige ska uppnå sina miljö- och klimatmål och de globala målen för hållbar utveckling i Agenda 2030. Det både stärker näringslivets konkurrenskraft, skapar framtidens jobb samt minskar våra utsläpp och vårt slitage på miljön och naturen. Enligt regeringen har Sverige, som ett av världens mest innovativa länder, goda förutsättningar att ta sig an denna omställning. Det allmänna har också ett ansvar i att göra det lätt för individen att leva miljövänligt och för att uppnå en hållbar

resursanvändning. För att öka takten i arbetet har regeringen beslutat om en nationell strategi för cirkulär ekonomi som pekar ut riktningen och ambitionen för omställningen. Den första handlingsplanen för cirkulär ekonomi innehåller över 100 åtgärder som ska stärka omställningen.

Enligt Naturvårdsverkets regleringsbrev för 2022 ska myndigheten redovisa vilka insatser den har gjort för att stärka arbetet med omställningen till en cirkulär ekonomi och särskilt för att förbättra kunskapen om materialflöden i samhället. Av redovisningen ska det framgå hur arbetet har bidragit till att öka takten i omställningen samt andra effekter av arbetet. Av regleringsbrevet framgår också att Naturvårdsverket ska analysera befintliga och kommande styrmedel samt regleringar på finansmarknadsområdet som syftar till att öka förutsättningarna för att nå klimat- och miljömålen. Analysen ska omfatta styrmedel och regleringar på både nationell nivå och EU-nivå. Myndigheten ska även samverka med Finansinspektionen, Riksgäldskontoret, Exportkreditnämnden, Tillväxtverket och andra berörda myndigheter. Naturvårdsverket ska ha en koordinerande roll i samverkansarbetet mellan myndigheterna på området. Naturvårdsverket ska redovisa uppdraget till Regeringskansliet (Miljödepartementet) senast den 31 december 2023.

Delegationen för cirkulär ekonomi inrättades efter beslut av regeringen i april 2018. Den är regeringens rådgivande organ som har till uppgift att vara ett kunskapscentrum och en samordnande kraft för näringslivets omställning till en cirkulär ekonomi. Delegationen ska även identifiera hinder och fungera som en katalysator. Delegationen utses av regeringen och består av en ordförande, en vice ordförande och högst tio ledamöter. Delegationen har utsett en referensgrupp med personer som med sin erfarenhet och kunskap inom olika områden kan stödja delegationens arbete. Referensgruppen består för närvarande av 57 personer och fler kan väljas in om det behövs. Delegationen inrättar också successivt en rad expertgrupper som arbetar fokuserat med ett antal prioriterade områden. I slutet av 2020 hade grupperna sammanlagt 125 medlemmar från 84 organisationer som aktivt bidrog till arbetet. Expertgruppernas roll är, liksom referensgruppens, att utarbeta förslag som delegationen kan ta ställning till och, när det är lämpligt, skicka in till Regeringskansliet. För närvarande finns det expertgrupper för bl.a. cirkulär anläggningsindustri, cirkulära designprinciper, hållbara flöden av metaller, stärkt spårbarhet, utökat producentansvar samt cirkulärt byggande.

I strategin för cirkulär ekonomi anför regeringen att företag, inklusive tillverkande industrier i näringslivet, liksom berörda branschorganisationer bidrar i omställningen till en cirkulär ekonomi genom t.ex. nya cirkulära affärsmodeller samt hållbar produktdesign och produktion. Enligt regeringen har näringslivet – stora, små och medelstora företag – en viktig roll för användandet och utvecklingen av befintliga och nya innovativa lösningar och teknikutveckling samt för innovation generellt som möjliggör omställningen till en cirkulär ekonomi med giftfri och fossilfri produktion och konsumtion. Regeringen samverkar med näringslivet för att främja omställningen till en cirkulär ekonomi och bidra till att nå miljö- och klimatmålen samt målen i

Agenda 2030. Vidare anför regeringen att dess strategiska samverkansprogram Näringslivets klimatomställning samlar nyckelpersoner från näringslivet, akademin, civilsamhället och den offentliga sektorn för att bidra till gemensamma insatser och samverka om lösningar som bidrar till klimatomställningen och det riksdagsbundna 2045-målet, genom bl.a. en omställning till en cirkulär ekonomi. Även samverkansprogrammen Näringslivets digitala strukturomvandling samt Kompetensförsörjning och livslångt lärande bidrar enligt regeringen till att skapa förutsättningar för cirkulär ekonomi. Nationella innovationsrådet är regeringens rådgivande organ som med innovation ska bidra med lösningar på de stora samhällsutmaningarna och verka för ett långsiktigt konkurrenskraftigt och hållbart Sverige. Fossilfritt Sverige samlar branschföreträdare för att formulera branschtaganden och identifiera åtgärder som regeringen behöver genomföra.

Strategiska innovationsprogram är en insats som presenterades första gången i den forskningspolitiska propositionen 2012 (prop. 2012/13:30 Forskning och innovation). Programmen har sedan 2012 skapat gränsöverskridande samverkan kring prioriteringar, målformuleringar och insatser mellan olika sektorer, branscher och aktörer inom en rad strategiskt viktiga områden. I dag finansieras 17 strategiska program via Verket för innovationssystem (Vinnova), Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas) samt Statens energimyndighet (Energimyndigheten). Företag, offentlig sektor, lärosäten och institut utvecklar tillsammans framtidens hållbara lösningar, varor och tjänster.

Utskottets ställningstagande

Som redovisas under detta och föregående avsnitt har såväl EU-kommissionen som regeringen vidtagit och aviserat ett stort antal åtgärder för att stärka omställningen till cirkulär ekonomi och för att skapa en hållbar resursanvändning och en ökad resurseffektivitet. Detta visar enligt utskottet på en tydlig ambition i frågan, något som utskottet varmt välkomnar. Utskottet vill här särskilt framhålla Naturvårdsverkets pågående uppdrag att, i samverkan med ett antal andra myndigheter, analysera styrmedel och lagstiftning på finansmarknadsområdet som syftar till att öka förutsättningarna för att nå klimat- och miljömålen. Med hänvisning till det breda arbete som pågår föreslår utskottet att motion 2021/22:4066 (MP) yrkande 11 lämnas utan åtgärd.

Delegationen för cirkulär ekonomi har en viktig roll som rådgivande organ till regeringen. Delegationen har också viktiga uppgifter som kunskapscentrum och samordnande kraft för näringslivets omställning till en cirkulär ekonomi. Delegationens arbete motsvarar enligt utskottets bedömning stora delar av det som efterfrågas i motion 2021/22:3665 (C) yrkande 53. Utskottet finner därför inte skäl att ta några ytterligare initiativ i syfte att inrätta en myndighet för cirkulär ekonomi. Utskottet föreslår att yrkandet avslås.

Återanvändning och återvinning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om dels återanvändning och återvinning av returpapper, fosfor och kväve, elektronik, metall och mineral, textilier, byggnadsmaterial samt anläggningar för förnybar energi, dels insamling och återvinning av kommunalt avfall, förutsättningar för återvinning samt övriga frågor om återvinning.

Jämför reservation 3 (M), 4 (V), 5 (SD), 6 (C, KD, MP), 7 (SD), 8 (C), 9 (L), 10 (MP), 11 (SD), 12 (C), 13 (MP), 14 (C), 15 (V), 16 (M), 17 (L), 18 (M) och 19 (L).

Motionerna

Återvinning av returpapper

I partimotion 2021/22:3277 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 24 föreslås att regeringen ska upphäva beslutet om att ta bort producentansvaret för returpapper. Enligt motionärerna omintetgör beslutet hela grundtanken med cirkulär ekonomi, dvs. producentansvaret, och försämrar dessutom miljö-rättvisan.

I kommittémotion 2021/22:3368 av Viktor Wärnick m.fl. (M) yrkande 5 anför motionärerna att den nuvarande insamlingen av returpapper genom kommunernas försorg fungerar väl och därför inte bör ersättas med ett system som lägger ett större ansvar för returpappershanteringen på dagspressen.

Återvinning av fosfor och kväve

Kommittémotion 2021/22:2461 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) handlar om att på EU-nivå se över förutsättningarna för en kvotplikt på icke-jungfrulig fosfor och kväve (yrkande 3) och om arbetet på EU-nivå med återvunnen fosfor och kväve (yrkande 7). Motionärerna anför att det finns potential för att använda återvunnen fosfor och kväve i mineralgödsel men att marknaden för dessa är mycket liten och att det därför krävs en strategi på EU-nivå. En kvotplikt inom EU för inblandning av återvunnen fosfor och kväve bör enligt motionärerna utredas närmare.

Återvinning av elektronik

Enligt kommittémotion 2021/22:3665 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 38 behövs det införas ett utvidgat producentansvar på mobiltelefoner och övrig småelektronik i syfte att öka insamlingen och återvinningen av dessa.

Återvinning av metaller och mineral

Enligt kommittémotion 2021/22:2431 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 16 behöver de regelverk som reglerar återvinning och återanvändning av metaller och mineral ses över.

I kommittémotion 2021/22:3665 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 54 framhåller motionärerna behovet av att utreda fysiska, juridiska och skatterelaterade hinder för en ökad återvinning och recirkulering av innovationskritiska material samt ta fram en konkret handlingsplan på området.

Enligt kommittémotion 2021/22:4076 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkande 2 behöver det tas fram lagstiftning, innovationer och stimulanser för en ökad återanvändning av metaller och mineral.

I partimotion 2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 78 pekar motionärerna på att återvinningsgraden av sällsynta jordartsmetaller ska vara mycket hög.

Återanvändning och återvinning av textilier

I kommittémotion 2021/22:2453 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkande 2 anför motionärerna att det måste införas ett producentansvar för textilier. I samma motion yrkande 3 anför motionärerna att det bör tas fram nationella mål för insamling och återvinning av textilier.

I kommittémotion 2021/22:3665 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 35 lämnas förslag om att införa ett producentansvar för textilier i syfte att kraftigt öka mängden textilier och kläder som samlas in separat och på sätt som är enkla för den enskilda individen. Vidare lämnas i samma motion yrkande 37 förslag om att införa successivt ökande krav på att det insamlade textilavfallet ska förberedas för återanvändning och materialfiberåtervinning i syfte att höja statusen på s.k. remake och fiberåtervinning som en ny industrigren.

Återanvändning av byggmaterial

I motion 2021/22:3419 av Emma Hult och Amanda Palmstierna (båda MP) yrkande 2 föreslås att möjligheten att återbruka mer byggmaterial i stället för att det anses vara avfall ses över.

Återvinning av anläggningar för förnybar energi

I motion 2021/22:168 av Jan Ericson (M) föreslås en strategi för omhändertagande av industriavfall från anläggningar för förnybar energiproduktion.

Enligt motion 2021/22:3585 av Lars Beckman (M) behöver kraven för återvinning av vindkraftverk skärpas. Motionären anför att det pågår en kraftig utbyggnad av vindkraften i Sverige, trots att det är oklart hur rotorbladen och fundamenten i betong ska tas till vara.

Insamling och återvinning av kommunalt avfall

I partimotion 2021/22:3277 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 25 föreslås att regeringen för att säkerställa fullt finansiellt ansvar för producenterna ska besluta om avgifter för producenterna för att säkerställa att kommunerna inte får bära kostnaden för insamling av avfall från hushåll som faller under lagreglerat producentansvar. Motionärerna anför bl.a. att det är en mycket stor brist att producenterna inte har klarat av att se till att det finns fastighetsnära insamling av förpackningar. Kommunerna är enligt motionärernas uppfattning mest lämpade att ansvara för denna insamling och producenterna bör genom avgifter finansiera kommunernas kostnad för insamling.

I kommittémotion 2021/22:3497 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 9 föreslås att en nationell strategi för ökad insamling, sortering och återvinning av hushållsavfall ska tas fram.

Förutsättningar för återanvändning

Kommittémotion 2021/22:3690 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 27 handlar om att möjliggöra för företag att laga och sälja vidare trasiga produkter från privatpersoner för att öka graden av cirkulär ekonomi. Motionärerna anför att nuvarande regler gör att företag inte får överta en trasig produkt från en privatperson för att sedan laga och sälja vidare eftersom produkten kvalificeras som hushållsavfall. För att öka graden av cirkulär ekonomi bör regeringen därför undersöka möjligheten till dispens eller en lagändring som möjliggör för företag att sälja vidare dessa produkter.

I motion 2021/22:2298 av Lina Nordquist (L) föreslås att det ses över hur villkoren kan bli mer förmånliga för företag med återbruk som affärsidé. En del i detta kan enligt motionären vara att testa och utvärdera cirkulära affärsmodeller och att se över nuvarande regelverk och styrmedel, t.ex. sänkt eller slopad moms på vissa varor som annars inte cirkuleras.

Även motion 2021/22:2824 av Betty Malmberg (M) yrkande 1 handlar om att återbruk av produkter som redan finns på marknaden ska uppmuntras.

Övrigt om återvinning

I kommittémotion 2021/22:3431 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 12 föreslås att regeringen ska ge i uppdrag åt Naturvårdsverket att årligen redovisa utvecklingen för samt en analys av utmaningen med de nya materialåtervinningsmål som infördes 2020.

Enligt partimotion 2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 76 bör materialåtervinningen öka genom krav på att produkter och förpackningar som består av olika material enkelt ska kunna separeras.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Återvinning av returpapper

Den 28 juni 2018 beslutade regeringen om en ny förordning (2018:1463) om producentansvar för returpapper. Syftet med den nya förordningen var att få en mer lättillgänglig insamling för medborgarna för att öka utsorteringen och få mer material att gå till materialåtervinning. Förordningen trädde i kraft den 1 januari 2019, och samtidigt upphörde förordningen (2014:1074) om producentansvar för returpapper att gälla.

Den 1 juli 2020 presenterade Miljödepartementet promemorian Kommunalt ansvar för insamling och materialåtervinning av returpapper (M2020/01079/Ke). I promemorian föreslogs i huvudsak att producentansvaret för returpapper ska upphävas, att kommunerna från den 1 januari 2022 ska tillhandahålla ett system med lättillgängliga insamlingsplatser för att samla in utsorterat returpapper, att kommunerna ska se till att det returpapper som samlas in hanteras så att materialåtervinning främjas samt att kommunerna ska få meddela föreskrifter om att avfall som är lämpligt att materialåtervinna med returpapper ska sorteras ut från annat avfall och lämnas till insamlingssystemet för returpapper. Promemorian remitterades och remisstiden gick ut den 30 oktober 2020.

I december 2020 beslutade regeringen att förordningen om producentansvar för returpapper skulle upphöra att gälla vid utgången av 2021. Regeringen beslutade samtidigt bl.a. om vissa ändringar i avfallsförordningen (2020:614), som i huvudsak skulle träda i kraft den 1 januari 2022. (Se förordningen [2020:1304] om upphävande av förordningen [2018:1463] om producentansvar för returpapper och förordningen [2020:1302] om ändring i avfallsförordningen.)

Den 20 januari 2021 svarade dåvarande miljö- och klimatminister Isabella Lövin på en skriftlig fråga (fr. 2020/21:1235) av Boriana Åberg (M) om ansvaret för insamlingen av returpapper. Av svaret framgick bl.a. att anledningen till att producentansvaret för returpapper har upphävts är att tidningsproducenterna, som anses som producenter när det gäller ansvaret för insamling av returpapper, inte kan bära kostnaderna för insamlingen och att det finns behov av att värna tidningsbranschen på grund av dess roll för demokratin. Vidare anförde ministern att kommunerna finansierar sin renhållning genom renhållningsavgifter (avfallstaxa) som tas ut av avfallsinnehavarna, dvs. hushåll och företag, och att samma system kommer att gälla för returpapper som för t.ex. restavfall, grovavfall och farligt avfall.

Enligt Regeringskansliet (Miljödepartementet) har regeringen inte tagit något initiativ till att återinföra producentansvaret för returpapper.

Återvinning av fosfor och kväve

I betänkandet Havet och människan (SOU 2020:83), som överlämnades till regeringen i januari 2021, föreslår Miljömålsberedningen att regeringen ska verka för att inom EU införa en kvotplikt för inblandning av återvunnen fosfor

och kväve i mineralgödsel. Utredningen konstaterar att det övergripande problemet för att få en attraktiv återvunnen produkt med fosfor och kväve från avlopp och slam är den höga kostnaden. Med dagens teknik och marknad är det, och kommer sannolikt att vara under en längre tid, dyrare att utvinna fosfor och kväve ur avlopp och slam än att köpa ny mineralgödsel med jungfrulig fosfor och nyproducerat kväve. Av utredningen framgår vidare att aktörer som Miljömålsberedningen varit i kontakt med har föreslagit att Sverige inom EU ska verka för en kvotplikt på inblandning av återvunnen fosfor och kväve. Detta kan jämföras med etanolinblandning om 5 procent i bensin. Expertgruppen för hållbar och cirkulär VA inom Delegationen för cirkulär ekonomi har också föreslagit att regeringen utreder styrmedel för ökad återanvändning på åkermark som innefattar certifiering av återvunnen näring eller införande av en kvotplikt för återvunnen fosfor och kväve i mineralgödsel. Miljömålsberedningen anser att styrmedel på EU-nivå för att öka återföringen kan vara relevant och möjligt då flera länder har lagstiftat eller ser på möjligheten att lagstifta om återvinning av fosfor och kväve. Tyskland är ett exempel där det har införts lagkrav på återvinning av näringsämnen och där det finns behov av styrmedel även för att underlätta återföringen till livsmedelsproduktionen.

I Naturvårdsverkets regleringsbrev för 2021 gav regeringen myndigheten i uppdrag att analysera och lämna förslag på produktgrupper eller materialflöden där det skulle vara lämpligt att införa kvotplikter för användningen av återvunnen råvara. Uppdraget redovisades till regeringen (Miljödepartementet) den 25 november 2021 genom skrivelsen Avfall som resurs (NV-00196-21). Av skrivelsen framgår bl.a. följande:

I arbetet med uppdraget har Naturvårdsverket utformat ett analytiskt ramverk för att bedöma om kvotplikt för användning av återvunnen råvara skulle vara lämpligt eller inte. Det analytiska ramverket inkluderar juridiska, miljömässiga och tekniska förutsättningar för, samt samhälls-ekonomiska aspekter av när kvotplikt för användning av återvunnen råvara är lämpligt. Naturvårdsverket har använt det analytiska ramverket för att testa om kvotplikt för användning av återvunnen råvara skulle vara lämpligt för tre utvalda produktgrupper och materialflöden; betong, näringsämnen i mineralgödsel och plast.

Vad gäller näringsämnen i mineralgödsel visar våra analyser att det finns skäl att återföra näringsämnen från avloppsvatten, men att det krävs ett större grepp om frågan om avloppsvatten som resurs än vad som ryms inom ramen för en kvotplikt för användning av återvunnen råvara. Kvotplikt för användning av ur avloppsvatten/avloppsslam återvunnen fosfor och kväveföreningar är förenat med vissa svårigheter, bland annat att förbränning av avloppsslam för utvinning av fosfor gör att kväveföreningar och organiska ämnen görs otillgängliga samt att det saknas storskalig teknik för utvinning av kväveföreningar ur avloppsvatten/avloppsslam.

Miljömålsberedningens betänkande och Naturvårdsverkets skrivelse är enligt Regeringskansliet (Miljödepartementet) nu under beredning.

Återvinning av elektronik

I juni 2020 tillsatte regeringen en utredning om pantsystem för småelektronik (dir. 2020:6). Syftet med utredningen var bl.a. att utreda och föreslå hur producentansvaret för elutrustning kan kompletteras med krav på pant för småelektronik. I uppdraget ingick även att kartlägga befintliga flöden av småelektronik i samhället samt hur konsumenter och företag hanterar uttjänt småelektronik. Till detta skulle utredaren även föreslå hur de svenska bestämmelserna om producentansvar för elutrustning ska anpassas så att de uppfyller minimikraven för ett utökat producentansvar i avfallsdirektivet. Syftet med utredningen var också att öka insamlingen och återvinningen av elavfall och på så sätt bidra till giftfria, resurseffektiva kretslopp och en cirkulär ekonomi. Betänkandet Använd det som fungerar (SOU 2021:26) överlämnades till regeringen den 13 april 2021. Utredningen föreslår att det ska införas bestämmelser i förordningen om producentansvar för elutrustning som reglerar att

- den som driver ett insamlingssystem som har tillstånd ska se till att insamlingen sker på ett sådant sätt att förberedelse för återanvändning möjliggörs för avfall som kan förberedas för återanvändning.
- en producent ska verka för att användare av elutrustning får goda förutsättningar att återanvända denna. Kravet gäller för elutrustning som är lämplig att återanvända.
- en producent ska använda ekonomiska incitament och andra incitament i den omfattning som är lämpliga för att den som har elavfall ska fullgöra sin skyldighet att sortera ut och hantera elavfall enligt avfallsförordningen. Incitamenten ska vara sådana att de inte motverkar en effektiv resursanvändning.
- en som driver ett insamlingssystem som har tillstånd ska genomföra lämpliga åtgärder för att informera innehavare och konsument av elavfall om fördelarna av att vidta avfallsförebyggande åtgärder, skyldigheten att sortera ut elavfall och var utsorterat elavfall kan lämnas, insamlingssystemens ansvar för en säker insamling och hantering av det avfall som samlas in samt vilka möjligheter det finns att återvinna elavfall och vilken miljönytta detta ger.
- en producent ska se till att användare av elutrustning får information om hur elutrustning som har lokalt lagrad information kan fabriksåterställas och hur lokalt lagrad personlig information kan raderas.

För att anpassa producentansvaret utifrån de s.k. minimikraven som ska vara genomförda i svensk rätt senast den 5 januari 2023 föreslår utredningen att regeringen ska införa bestämmelser i förordningen om producentansvar för elutrustning som reglerar att

- vid beräkningen av avgiften som en enskild producent ska betala till ett insamlingssystem ska hänsyn tas till den mängd produkter som producenten släpper ut på den svenska marknaden. Avgiften ska täcka de kostnader som insamlingssystemet har för avfallshanteringen.
- en producent som gör annan elutrustning än konsumentelutrustning tillgänglig på den svenska marknaden ska ha de ekonomiska förutsättningar som krävs för att ta emot och hantera elavfallet.
- producenter och den som driver ett insamlingssystem som har tillstånd ska ha rutiner för internkontroll för att säkerställa kvaliteten på vissa uppgifter och att vissa krav uppfylls.
- producenter och den som driver ett insamlingssystem som har tillstånd ska tillgängliggöra information om bl.a. hur de når återvinningsmålen i förordningen om producentansvar för elutrustning.
- vid beräkningen av avgiften som en enskild producent ska betala till ett insamlingssystem med tillstånd ska hänsyn tas till den mängd produkter som producenten släpper ut på den svenska marknaden. Vid beräkningen ska insamlingssystemen även beakta Naturvårdsverkets föreskrifter om avgifterna och hänsyn ska tas till produktens egenskaper. Naturvårdsverket ges bemyndigande att meddela föreskrifter om hur avgifterna ska beräknas.

Utredningen föreslår också att regeringen ska ge Naturvårdsverket i uppdrag att tillsammans med Statistiska centralbyrån se över målsättningar, statistikförsörjning och rapporteringskrav inom området hantering av elutrustning. Utredningens bedömning är dock att det inte bör införas ett pantsystem för småelektronik.

Utredningen har remissbehandlats och ärendet bereds nu i Regeringskansliet (Miljödepartementet).

Naturvårdsverket har fått i uppdrag av regeringen att förbereda myndighetsföreskrifter om kriterier för hur ersättning som en producentansvarsorganisation tar ut från producenterna ska bestämmas i fråga om förpackningar och elektriska och elektroniska produkter. Uppdraget syftar till att genomföra avfallsdirektivets minimikrav om differentierad ersättning från producenterna till producentansvarsorganisationerna för förpackningar och elektriska och elektroniska produkter. Naturvårdsverket ska med stöd av Konkurrensverket och Jordbruksverket förbereda myndighetsföreskrifter om kriterier för hur ersättning tas ut. Naturvårdsverket ska också samråda med Kommerskollegium om föreskrifternas eventuella påverkan på den fria rörligheten för varor. Syftet med bestämmelser om differentierad ersättning är att ge incitament till mer hållbara produktions- och konsumtionsmönster. Föreskrifterna ska enligt uppdraget säkerställa att de ersättningar som producentansvarsorganisationerna tar ut anpassas utifrån produkternas egenskaper och skapar lika villkor för alla aktörer. För förpackningar och för elektriska och elektroniska produkter kan det t.ex., med utgångspunkt i vad som anges i minimikraven i avfallsdirektivet och med hänsyn till inriktningen

i regeringens strategi för cirkulär ekonomi, behöva anges vilka hållbarhetsaspekter som särskilt ska beaktas när ersättningen för produkterna bestäms. Naturvårdsverket ska redovisa uppdraget till Regeringskansliet (Miljödepartementet) senast den 31 mars 2022.

Enligt Naturvårdsverkets regleringsbrev för 2022 ska myndigheten se över statistikförsörjning, rapporteringskrav och målsättningar för hantering av elutrustning i syfte att öka insamling, återanvändning och återvinning. Naturvårdsverket ska särskilt undersöka hur de befintliga återvinningsmålen i förordningen (2014:1075) om producentansvar för elutrustning skulle kunna kompletteras med andra mål som ger ytterligare incitament att öka återanvändning, förberedelse för återanvändning samt en ökad kvalitet i materialåtervinningen. Naturvårdsverket ska också utreda om de uppgifter som producenterna och insamlingssystemen i dag rapporterar behöver förändras eller kompletteras. Naturvårdsverket ska när uppdraget utförs begära in synpunkter från Statistiska centralbyrån om statistikförsörjning. Uppdraget och förslag till författningsändringar ska redovisas till Regeringskansliet (Miljödepartementet) senast den 1 oktober 2023.

Återvinning av metaller och mineral

I strategin för cirkulär ekonomi beskriver regeringen att innovationskritiska metaller och mineral är ett urval av metaller och mineral som bedöms som kritiska för miljö- och teknikinnovationer. Det handlar bl.a. om sällsynta jordartsmetaller och andra material som visserligen oftast används i små mängder men inte desto mindre är nödvändiga för t.ex. vindkraftverk, elbilsbatterier och andra produkter som kommer att öka när världen ställer om till fossilfrihet. Regeringen anför att utvinningen av dessa metaller och mineral inte bara är energikrävande utan också ofta förknippad med problem för miljö och mänskliga rättigheter vid brytningen. Genom sin koncentration till ett fåtal länder skapar brytningen dessutom sårbarheter i leverantörskedjorna. Cirkulära lösningar för dessa metaller och mineral är enligt regeringen därför angelägna av flera skäl. Återvinning av innovationskritiska metaller och mineral från bl.a. gruvavfall och uttjänta konsumentprodukter är ett växande alternativ till primär brytning. Även om den ökade globala efterfrågan på sådana metaller innebär att också återvinningen ökar kommer den globala efterfrågan enligt regeringen att överskrida tillgången på återvunnet material under lång tid. I handlingsplanen för cirkulär ekonomi pekas innovationskritiska metaller och mineral ut som en av de prioriterade materialströmmarna i omställningen till en cirkulär ekonomi. För att stärka arbetet med omställningen avser regeringen att på sikt komplettera miljömålssystemet så att det, där det bedöms lämpligt, finns etappmål eller andra mål för strategins prioriterade strömmar.

Den 11 mars 2021 beslutade regeringen (dir. 2021:16) att en särskild utredare ska se över prövningsprocesser och regelverk i syfte att säkerställa en hållbar försörjning av innovationskritiska metaller och mineral från primära

och sekundära källor. Utredaren ska analysera och föreslå dels förändringar av prövningsprocesser och regelverk så att bättre hänsyn kan tas både till ett projekts lokala miljöpåverkan och till dess samhällsnytta, t.ex. minskad global klimatpåverkan, dels förändringar av prövningsprocesser och regelverk så att en större andel av det värde som gruv- och mineralnäringen genererar kan komma hela landet till del. I utredningsdirektiven anför regeringen bl.a. att strategin för cirkulär ekonomi slår fast visionen om ett samhälle där resurser används effektivt i giftfria cirkulära flöden och ersätter primära material. Andelen innovationskritiska metaller och mineral som återvinns är dock generellt fortfarande låg. När det gäller innovationskritiska metaller och mineral anser regeringen att batterier och elektriska produkter är två strömmar som är särskilt intressanta för ökad återanvändning och återvinning. Även gruvavfall från tidigare gruvbrytning har enligt regeringen identifierats som en potentiell källa till innovationskritiska metaller och mineral i Sverige, exempelvis sällsynta jordartsmetaller. Uppdraget ska redovisas senast den 31 oktober 2022.

Motionsyrkanden om återvinning av metaller och mineral behandlades av miljö- och jordbruksutskottet under förra riksmötet i betänkande 2020/21:MJU19 Cirkulär ekonomi. Utskottet föreslog att yrkandena skulle avslås och anförde följande:

När det gäller ökad återvinning av metaller välkomnar utskottet den utredning som nyligen har tillsatts och som syftar till att säkerställa en hållbar försörjning av innovationskritiska metaller och mineral. Utskottet noterar också att regeringen där det anses lämpligt kommer att komplettera miljömålssystemet med etappmål eller andra mål för de materialströmmar som anses särskilt viktiga för omställningen till en cirkulär ekonomi, t.ex. mineral och metaller som återfinns i bl.a. elektronik.

Riksdagen beslutade den 2 juni 2021 i enlighet med utskottets förslag.

Återanvändning och återvinning av textilier

Textilier är en av de produktvärdekedjor som pekas ut som särskilt viktiga såväl i EU:s handlingsplan för cirkulär ekonomi som i den svenska strategin för cirkulär ekonomi. I EU:s handlingsplan för cirkulär ekonomi anför kommissionen att textilier, efter livsmedel, bostäder och transporter, är den fjärde största belastningskategorin i fråga om användning av primära råvaror och vatten. Textilier är dessutom den femte största kategorin när det gäller utsläpp av växthusgaser. Det beräknas att mindre än 1 procent av alla textilier i världen materialåtervinns till nya textilier. Mot bakgrund av hur komplex textilvärdekedjan är kommer kommissionen, för att hantera dessa utmaningar, att föreslå en omfattande EU-strategi för textilier baserad på synpunkter från industrin och andra berörda parter. Strategin kommer att syfta till att stärka den industriella konkurrenskraften och innovationen inom sektorn, främja EU-marknaden för hållbara och cirkulära textilier, även marknaden för återanvändning av textilier, ta itu med problemet med s.k. fast fashion och driva fram nya affärsmodeller. Enligt kommissionen ska detta uppnås genom

en heltäckande uppsättning av åtgärder. I denna uppsättning ingår bl.a. att tillhandahålla vägledning för att uppnå höga nivåer av separat insamling av textilavfall, vilket medlemsstaterna måste säkerställa senast 2025, och att främja sortering, återanvändning och materialåtervinning av textilier, bl.a. genom innovation, främjande av industritillämpningar och lagstiftningsåtgärder, t.ex. utökad producentansvar.

Kommissionen genomförde i början av 2021 ett öppet samråd om en färdplan för en EU-strategi för hållbara textilier. EU-kommissionen väntas presentera strategin den 30 mars 2022.

Av budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 20) framgår att regeringen under 2020 arbetade för att bl.a. minska textilkonsumtionens klimat- och miljöpåverkan.

I april 2018 gav regeringen Högskolan i Borås i uppdrag att etablera en plattform som särskilt ska främja samverkan, samarbete och insatser för en hållbar utveckling på textilområdet. Plattformen ska främja hållbara affärsmodeller och förena miljönytta med affärsnytta.

Riksdagen beslutade den 15 december 2021 att inom utgiftsområde 20 anvisa 645 033 000 kronor till anslaget 1:1 Naturvårdsverket (prop. 2021/22:1, bet. 2021/22:MJU1, rskr. 2021/22:109–11). Av Naturvårdsverkets regleringsbrev för 2022 framgår att 9 000 000 kronor av anslaget, efter rekvisition av Högskolan i Borås, får användas för sista året för uppdraget att etablera en plattform för hållbart mode och hållbara textilier (M2018/01095). Av dessa ska 1 000 000 kronor användas för att göra en särskild insats gentemot berörda högskolor och universitet kring design av textilier för att möjliggöra reparation, återanvändning, återvinning och minskad spridning av mikroplast (villkor för anslaget 1:1 anslagspost1).

Naturvårdsverket och Kemikalieinspektionen driver tillsammans dialogmöten för en hållbar textil värdekedja med fokus på miljö och kemikalier (textildialogen). Dialogen har pågått i tre år med två dialogmöten per år som har belyst olika teman med koppling till hållbar hantering av textilier. Under hösten 2020 påbörjades utvärderingen av textildialogen. Genom dialog och medskapande som metod vill Naturvårdsverket och Kemikalieinspektionen involvera berörda aktörer för att skapa handlingskraft runt relevanta frågor i den textila värdekedjan. Dialogen sker i samarbete med aktörer inom textilområdet, såsom myndigheter, branschorganisationer, innovations- och utbildningsaktörer, forskare, frivilligorganisationer samt kommunföreträdare och andrahandsaktörer. Enligt Naturvårdsverkets regleringsbrev för 2021 ska myndigheten redovisa resultatet av det fortsatta arbetet med textildialogen. Redovisningen ska särskilt visa hur och i vilken omfattning dialogen bidrar till att öka återbruk och återvinning av textilier.

I handlingsplanen för cirkulär ekonomi anför regeringen att den där det bedöms lämpligt på sikt kommer att komplettera miljömålssystemet så att det finns etappmål eller andra mål för de materialströmmar som prioriteras i strategin, bl.a. textilier. Vidare anför regeringen att Sverige verkar för att en ambitiös textilstrategi som hanterar hela värdekedjan tas fram inom EU.

Textilier är en prioriterad materialström både i den svenska strategin för cirkulär ekonomi och i EU:s handlingsplan för cirkulär ekonomi eftersom en förändrad hantering genom hela livscykeln är nödvändig för att minska textiliernas omfattande negativa miljö- och klimatpåverkan.

Som ett led i genomförandet av januariavtalet, den då gällande sakpolitiska överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Centerpartiet och Liberalerna, tillsatte regeringen i december 2019 en särskild utredare som skulle lämna förslag på ett producentansvar för textilier (dir. 2019:96). Den 9 december 2020 överlämnades betänkandet Producentansvar för textil – en del av den cirkulära ekonomin (SOU 2020:72) till regeringen. Utredningens förslag syftar till att minska avfallet från textilier och främja en cirkulär ekonomi genom att material används under längre tid. Ett av förslagen är att kläder av textil, hemtextil, inredningstextil, väskor och accessoarer av textil ska samlas in separat. Vidare föreslås att den som sätter ut textilier på den svenska marknaden för första gången ska ansluta sig till ett tillståndspliktigt insamlingssystem. Utredningen föreslår också att ideella second-handverksamheter tillåts samla in och hantera textilavfall. Även andra aktörer som t.ex. kommuner, butiker och s.k. remake-aktörer föreslås få rätt att samla in textilavfall. Utredningen föreslår också att det sätts mål för textilavfallet, nämligen att mängden insamlat textilavfall ska minska med 90 procent till 2036 och att minst 90 viktprocent ska återanvändas eller återvinnas fr.o.m. 2028. Vidare föreslås att det ska bli enklare för konsumenter, producenter och andra att få information om hur man kan bidra till att minska textiliernas miljöpåverkan. Utredningen har remissbehandlats och ärendet är under beredning i Regeringskansliet.

Under förra riksmötet behandlade miljö- och jordbruksutskottet ett antal motionsyrkanden om textilier i betänkande 2020/21:MJU19 Cirkulär ekonomi. Utskottet föreslog att yrkandena skulle lämnas utan åtgärd och anförde följande:

Produktion av textilier med primära råvaror utgör en mycket stor belastning för miljön och klimatet. Utskottet välkomnar därför att såväl EU:s handlingsplan för cirkulär ekonomi som den svenska strategin för cirkulär ekonomi pekar ut textilier som en av de produktvärdekedjor som särskilt bör prioriteras eftersom en förändrad hantering genom textiliers hela livscykel är nödvändig för att minska materialströmmens negativa påverkan. Utskottet konstaterar att ett antal åtgärder som syftar till att förändra hanteringen av textilier redan har genomförts, pågår eller har aviserats. Utskottet vill i detta sammanhang framhålla betydelsen av att dessa insatser fortsätter för att säkerställa ökad återanvändning och återvinning av textilier. Av redovisningen ovan framgår att regeringen nyligen har tagit emot ett utredningsförslag om att införa ett producentansvar för textilier m.m. Utredningens förslag är nu under beredning i Regeringskansliet.

Riksdagen beslutade den 2 juni 2021 i enlighet med utskottets förslag.

Återanvändning av byggmaterial

I EU:s handlingsplan för cirkulär ekonomi anför kommissionen att den byggda miljön har stor inverkan på många ekonomiska sektorer, lokala arbetstillfällen och människors livskvalitet. Den byggda miljön kräver enorma resurser och står för ca 50 procent av allt utvunnet material. Byggsektorn svarar enligt uppgift från Eurostat för 2016 för över 35 procent av EU:s sammanlagda avfallsgenerering. Utsläppen av växthusgaser från materialutvinning, tillverkning av byggprodukter samt uppförande och renovering av byggnader uppskattas svara för 5–12 procent av de totala nationella växthusgasutsläppen. Större materialeffektivitet skulle kunna innebära en minskning av dessa utsläpp med 80 procent. För att utnyttja möjligheterna till ökad material-effektivitet och minska climateffekterna kommer kommissionen att lansera en ny övergripande strategi för en hållbar byggd miljö. Strategin kommer enligt kommissionen att säkerställa samstämmigheten mellan de berörda policy-områdena, såsom klimat, energi- och resurseffektivitet, hantering av bygg- och rivningsavfall, tillgänglighet, digitalisering och kompetens. Den kommer att främja principerna för en cirkulär ekonomi under byggnaders livscykel genom bl.a. följande åtgärder:

- behandling av frågan om byggprodukters hållbarhetsprestanda i samband med översynen av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 305/2011 av den 9 mars 2011 om fastställande av harmoniserade villkor för saluförande av byggprodukter och om upphävande av rådets direktiv 89/106/EEG (byggproduktförordningen), bl.a. genom att eventuellt införa krav på innehåll av återvunnet material för vissa byggprodukter, med hänsyn till deras säkerhet och funktionsduglighet
- främjande av åtgärder för att förbättra byggda tillgångars hållbarhet och anpassningsbarhet i enlighet med principerna för en cirkulär ekonomi för byggnadsutformning och framtagande av digitala loggböcker för byggnader
- användning av Level(s) – det europeiska ramverket för hållbara byggnader – för att integrera livscykelanalyser i offentlig upphandling och EU:s ram för hållbar finansiering och undersökning av lämpligheten av att fastställa mål för minskade koldioxidutsläpp och potentialen när det gäller lagring av koldioxid
- övervägande av en översyn av resursåtervinningsmålen i EU:s lagstiftning om bygg- och rivningsavfall samt dess materialspecifika delar
- främjande av initiativ för att minska hårdgörning av mark, återställa övergiven eller förorenad tidigare exploaterad mark och främja säker, hållbar och cirkulär användning av uppgrävd jord.

Den 30 mars 2022 väntas kommissionen besluta om ett förslag som innebär en översyn av byggproduktförordningen.

I handlingsplanen anför kommissionen vidare att initiativet Renoveringsvågen, som aviserades i den europeiska gröna given för att åstadkomma betydande förbättringar av energieffektiviteten i EU, kommer att genomföras

i linje med principerna för en cirkulär ekonomi, särskilt optimerad livscyklusprestanda och längre förväntad livslängd för byggda tillgångar. Inom ramen för översynen av återvinningsmålen för bygg- och rivningsavfall kommer kommissionen att särskilt uppmärksamma isoleringsmaterial, som genererar en växande avfallsström.

Meddelandet En renoveringsvåg för Europa presenterades av kommissionen den 14 oktober 2020.² I meddelandet aviserar kommissionen en rad åtgärder för att öka renoveringstakten i EU. Syftet är främst att minska byggnadssektorns energianvändning och utsläpp av växthusgaser samtidigt som ekonomin stimuleras genom jobbskapande och boendesituationen förbättras. En av de sju huvudprinciper som enligt kommissionen måste beaktas inom flera olika sektorer vad gäller byggnadsrenovering är fokus på livscykelperspektiv och cirkularitet för att minska miljöpåverkan.

I meddelandet om renoveringsvågen aviserade kommissionen även ett initiativ för det nya europeiska Bauhaus för att främja en ny europeisk estetik som kombinerar prestanda med innovation och hållbarhet.³ Detta meddelande presenterades av kommissionen den 15 september 2021. Ett av de teman som kommer att vara vägledande för genomförandet av initiativet är att främja långsiktighet, livscykel tänkande och integrerat tänkande i det industriella ekosystemet.

Bygg- och fastighetssektorn utpekas som prioriterad i såväl EU:s handlingsplan som regeringens strategi för cirkulär ekonomi. I strategin anför regeringen att bygg- och fastighetssektorn står för ca 20 procent av Sveriges konsumtionsbaserade utsläpp. Genom mer effektivt användande av fastighetsbeståndet kan miljöpåverkan från sektorn minska. I byggnads- och rivningssektorn uppstår stora mängder blandat avfall som enligt regeringen i högre grad skulle kunna återanvändas och materialåtervinnas. Sektorn ger dessutom upphov till betydande mängder farligt avfall. För att på sikt förbättra hanteringen krävs enligt regeringen att byggmaterialet tillverkas så att det går att separera och sortera, att innehållet av farliga ämnen begränsas och att informationen om vilka material och byggprodukter som byggs in i en byggnad görs tillgänglig.

Ett av de befintliga etappmålen i det svenska miljömålssystemet som är särskilt relevant i omställningen till en cirkulär ekonomi är det om bygg- och rivningsavfall. Etappmålet innebär att förberedande för återanvändning, materialåtervinning och annan återvinning av icke-farligt bygg- och rivningsavfall, med undantag av jord och sten, ska uppgå till minst 70 viktprocent årligen fram till 2025. Av handlingsplanen för cirkulär ekonomi framgår att regeringen, där det bedöms lämpligt, på sikt kommer att

---

² Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén En renoveringsvåg för Europa – miljöanpassa våra byggnader, skapa jobb och förbättra liv (COM(2020) 662 final).

³ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén Det nya europeiska Bauhaus – vackert, hållbart, tillsammans (COM(2021) 573 final).

komplettera miljömålssystemet så att det finns etappmål eller andra mål för strategins prioriterade materialströmmar.

Den 1 augusti 2020 började nya bestämmelser att gälla för den som hanterar bygg- och rivningsavfall (se 3 kap. 10 och 11 §§ avfallsförordningen (2020:614)). Den som producerar bygg- och rivningsavfall ska sortera ut vissa avfallsslag och förvara dem skilda från varandra och från annat avfall. Kraven motsvarar bestämmelser i avfallsdirektivet. Den som samlar in bygg- och rivningsavfall som har sorterats ut ska samla in de avfallsslagen separat. Syftet med utsorteringskraven är att komma högre upp i avfallshierarkin så att både förberedelse för återanvändning och materialåtervinning kan öka. Utsorteringskraven kommer att ge ökade förutsättningar för att kunna åstadkomma fler cirkulära flöden av material inom bygg- och rivningsverksamheter. Naturvårdsverket har meddelat föreskrifter om undantag från kraven på utsortering (NFS 2020:7).

Under förra riksmötet behandlade miljö- och jordbruksutskottet ett par motionsyrkanden om återanvändning av byggmaterial (bet. 2020/21:MJU19 Cirkulär ekonomi). Utskottet föreslog att yrkandena skulle avslås och anförde följande:

Den byggda miljön utgör en stor belastning för miljön och klimatet. Utskottet välkomnar därför att bygg- och fastighetssektorn prioriteras såväl i EU:s handlingsplan för cirkulär ekonomi som i regeringens strategi för cirkulär ekonomi. Utskottet ser också positivt på att kommissionen har aviserat en ny övergripande strategi för hållbar byggd miljö som syftar till att främja en cirkulär ekonomi under byggnaders hela livscykel. Av redovisningen ovan framgår att det finns ett befintligt etappmål om bygg- och rivningsavfall i det svenska miljömålssystemet och att detta etappmål har betydelse för omställningen till en cirkulär ekonomi. Trots detta befintliga etappmål kan det enligt utskottets bedömning finnas anledning att komplettera miljömålssystemet med nya etappmål eller andra mål av betydelse för omställningen, och utskottet ser positivt på att regeringen har aviserat att så kan komma att ske.

Riksdagen beslutade den 2 juni 2021 i enlighet med utskottets förslag.

Återvinning av anläggningar för förnybar energi

Enligt Energimyndigheten handlar nedmontering av vindkraftverk inte bara om att efterbehandla platsen utan även om resurshushållning där olika material och komponenter kan återvinnas och återanvändas. Verksamhetsutövaren har alltid ett ansvar för att ta hand om material och efterbehandla mark- och vattenområden. Det gäller för både tillståndspliktig och anmälningspliktig vindkraft och oavsett om en ekonomisk säkerhet har ställts eller inte. Energimyndigheten och Naturvårdsverket har därför tillsammans tagit fram en vägledning om nedmontering av vindkraft på land och till havs. I arbetet har även andra myndigheter och aktörer deltagit. Vägledningen belyser olika aspekter som är av vikt när en verksamhetsutövare ansöker om tillstånd för att uppföra vindkraftverk, när planering av den framtida nedmonteringen av verken och efterbehandlingen sker och genomförs samt vid kommande tillsyn.

Energimyndigheten och Naturvårdsverket har också tillsammans tagit fram en nationell strategi för en hållbar vindkraftsutbyggnad (ER 2021:02). Syftet med strategin, som presenterades i januari 2021, är att bidra till energiomställningen genom att skapa förutsättningar för att den framtida utbyggnaden av vindkraft sker på ett hållbart sätt.

Som ett underlag för den nationella strategin har Energimyndigheten tagit fram rapporten Vindkraftens resursanvändning. Av rapporten framgår att många komponenter i ett vindkraftverk kan renoveras och säljas vidare. Det finns möjligheter att återanvända rotorblad, girmekanism, växellåda, generator, maskinhus, bromsar och torn efter renovering. Det finns en andrahandsmarknad och flera bolag erbjuder också ombyggnadsservice av komponenter. Om inte komponenterna kan återanvändas är de flesta delar i ett vindkraftverk återvinningsbara. Vindkraftverk består framför allt av stål och järn samt mindre delar aluminium och koppar, och dessa material kan återvinnas. Fundamenten utgörs framför allt av betong som kan krossas och användas som fyllnadsmassa. Vindkraftverkens rotorblad består i stor utsträckning av glasfiberkomposit (glasfiber och härdplast). Det finns i dag flera olika återvinningstekniker utvecklade för glasfiberkomposit, t.ex. malning och inblandning som fyllnadsmedel i byggnadsmaterial och andra kompositmaterial. Olika kemiska återvinningsprocesser är också under utveckling.

Av rapporten framgår vidare att det pågår flera forskningsprojekt som syftar till att öka återvinningen av vindkraftverk, t.ex. projektet Kemisk återvinning av glasfiberkomposit från vindturbinblad – Rekovind som bedrivs av Research Institutes of Sweden (Rise) och som finansieras av Energimyndigheten, Energiforsk och Rise. Det finns även forskningsprojekt som syftar till att återanvända rotorblad i sin helhet, exempelvis som broar. Ett annat projekt, finansierat av Vinnova, arbetar med återvinning av glasfiberkomposit och tar ett större grepp och täcker in uttjänta glasfiberkomposit från vind-, båt-, fordons- och byggnadsindustrin.

Den 22 december 2021 svarade klimat- och miljöminister Annika Strandhäll på en skriftlig fråga (fr. 2021/22:550) om vilka åtgärder regeringen avser att vidta för att miljöskadligt material från vindkraftverk ska kunna återvinnas och anförde följande:

Regeringen främjar omställningen till en cirkulär ekonomi med en effektiv och hållbar energianvändning och en kostnadseffektiv svensk energiförsörjning med låg negativ påverkan på hälsa, miljö och klimat. Riksdagen har beslutat om att vi till år 2040 ska ha 100 procent förnybar elproduktion. Vindkraftens utbyggnad är en central del av denna utveckling och för möjligheterna att nå målet.

Omställningen till en cirkulär ekonomi är ett verktyg i den gröna industriella revolutionen som pågår i hela landet. Potentialen för ökad materialåtervinning är stor. Här har företagen och verksamhetsutövarna ett ansvar och stor möjlighet att utforma produkter och produktionsprocesser på ett sätt som möjliggör ett giftfritt och cirkulärt omhändertagande av produkterna när de blir avfall. Detta gäller även för vindkraftverk.

Regeringen har gett Verket för innovationssystem (Vinnova), Statens energimyndighet och Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas) i uppdrag att satsa på strategiska innovationsområden, exempelvis RE:Source som fokuserar på att utveckla giftfria, cirkulära, resurseffektiva materialflöden.

Regeringen har dessutom gett Sveriges geologiska undersökning (SGU) i uppdrag att tillsammans med Naturvårdsverket arbeta för att öka möjligheterna till hållbar utvinning av mineral och metaller från sekundära resurser, men uppdraget kan även omfatta andra mineral och metaller. Uppdraget ska slutredovisas den 15 februari 2023.

När det gäller återvinning av andra material i vindkraftsanläggningar vill jag betona att regeringen är medveten om de problem som uppstår när komplexa plastflöden blir avfall. Utvecklingen går dock starkt framåt för innovativa återvinningstekniker för glasfiberkomposit, exempelvis genom kemisk återvinning.

Jag vill avslutningsvis understryka att främjande av återvinning av material från förnybara energianläggningar ingår i omställningen till en giftfri cirkulär ekonomi och ett fossilfritt Sverige. Det arbetet fortsätter i enlighet med regeringens strategi för en cirkulär ekonomi.

Insamling och återvinning av kommunalt avfall

I 15 kap. miljöbalken finns bestämmelser som bl.a. reglerar avfallsinnehavarens, kommuners och producenters ansvar för avfallshanteringen. Utgångspunkten är att den som innehar avfall ska se till att det hanteras på ett hälso- och miljömässigt godtagbart sätt. Med kommunalt avfall avses avfall från hushåll och sådant avfall från andra källor som till sin art och sammansättning liknar avfall från hushåll (15 kap. 3 §). Uttrycket kommunalt avfall ersatte termen hushållsavfall den 1 augusti 2020. Kommunalt avfall omfattar t.ex. blandat avfall och separat insamlat avfall från hushåll samt avfall från andra källor – såsom detaljhandeln, förvaltningar, skolor, hälso- och sjukvårdsinrättningar, hotell- och restaurangbranschen och andra tjänster och verksamheter – som liknar hushållsavfall till sin art och sammansättning. Termen hushållsavfall och uttrycket kommunalt avfall är närliggande. Uttrycket kommunalt avfall omfattar dock inte avfall från septiktankar, avloppsnet och avloppsrening och inte heller bygg- och rivningsavfall (jfr prop. 2019/20:156 s. 91). När det gäller kommunalt avfall ansvarar kommunen för borttransport och behandling (15 kap. 20 och 20 a §§), i den mån inte annat gäller enligt föreskrifter om producentansvar (15 kap. 21 §).

Som framgår tidigare i detta betänkande har regeringen beslutat om en nationell strategi för en cirkulär ekonomi och om en handlingsplan för cirkulär ekonomi. Enligt handlingsplanen bör man underlätta för hushåll och verksamheter att göra sig av med allt sitt källsorterade avfall. Det ska därför finnas en hög servicegrad med tydlig information och rationella system.

Regeringen beslutade den 23 juli 2020 att tillsätta en särskild utredare med uppgift att föreslå alternativa lösningar för ökade möjligheter för yrkesmässiga verksamheter att ta hand om sitt kommunala avfall. Betänkandet Äga avfall – en del av den cirkulära ekonomin (SOU 2021:24) överlämnades till regeringen i april 2021. I sammanfattningen anförs bl.a. följande:

Tidigare bedömningar om begreppet hushållsavfall har utgått från att avfallet är ett resultat av människors konsumtion, i enlighet med miljöbalkens förarbeten. Den avgränsning av det nya begreppet kommunalt avfall som bildar bakgrunden till Naturvårdsverkets aviserade vägledning utgår främst från den uppdaterade vägledning som EU publicerade i oktober 2020 samt senaste ändringen av avfallsdirektivet (EU 2018/851). Vilka fraktioner och rester som ska klassificeras som kommunalt avfall avgörs utifrån de avfalls kategorier som anges i bilaga 3 till avfallsförordningen (2020:614) samt EU-vägledningens tolkning av vad som ingår i respektive kategori. Verksamhetens kommunala avfall består bland annat av matrester, livsmedelsförpackningar, servetter, pappershanddukar och hygienartiklar. Avfallet uppstår ofta i lunchmatsalar och fikarum, och det hamnar ofta i papperskorgen i olika gemensamma utrymmen. Utredningen har fokuserat på det blandade restavfallet och det utsorterade matavfallet, eftersom dessa två fraktioner är de största mängderna avfall som kommunen samlar in i dag. De fraktionerna förväntas därmed vara de mest intressanta för verksamheterna att ta eget ansvar för vid ett frival.

Vidare framgår att utredningen föreslår att miljöbalken, avfallsförordningen respektive förordningen (2012:259) om miljöstraffsavgifter ändras så att de verksamheter som har ett avfallsabonnemang hos kommunen ska ha möjlighet till frival för transport och hantering av sitt kommunala avfall. Som ett alternativ till frival lägger utredningen också fram ett förslag till utökad dispensmöjlighet, dvs. att verksamheter kan söka dispens från kravet på kommunal avfallshantering (jfr 15 kap. 25 § miljöbalken). Det avfallslag eller den avfallsfraktion som en verksamhet söker dispens för ska på ett övergripande sätt syfta till ökad hållbarhet: lokalt, regionalt eller nationellt. Utredningen ser framför sig att en dispens ska sikta mot att minska mängden avfall eller främja hushållningen med råvaror och energi, och en dispensansökan ska redovisa en genomtänkt idé för hur detta ska åstadkommas.

Utredningen har remissbehandlats och beredning pågår i Regeringskansliet (Miljödepartementet).

Regeringen meddelade i februari 2021 att producentansvaret för förpackningar skulle ses över. En intern utredning i Miljödepartementet skulle lämna förslag på nya bestämmelser om insamling och återvinning av förpackningar. Syftet var att skapa goda förutsättningar att nå materialåtervinningsmålen i EU:s förpackningsdirektiv⁴. Utredningen skulle också ta fram de förslag som behövs för att genomföra de särskilda bestämmelserna, de s.k. minimikraven, om producentansvar i EU:s avfallsdirektiv⁵. I den dialog som utredningen har fört med aktörerna för utveckling av förslagen har Avfall Sverige och Svenskt Producentansvar gemensamt lämnat över ett förslag på modell för hur ersättningen kan beräknas.

Utredningen färdigställdes i november 2021 genom promemorian En förbättrad förpackningsinsamling – nya roller för kommuner och producenter

⁴ Europaparlamentets och rådets direktiv 94/62/EG av den 20 december 1994 om förpackningar och förpackningsavfall.

⁵ Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG av den 19 november 2008 om avfall och om upphävande av vissa direktiv.

(M2021/02118). Den största förändringen som föreslås i förhållande till de nuvarande bestämmelserna är att kommunerna ska ta över ansvaret för insamlingen av förpackningsavfallet från hushållen. Producenterna ska, via sina branschorganisationer, ersätta kommunerna för insamlingen. Tydligare ansvarsförhållanden för kommunerna och producentansvarsorganisationerna ska göra det lättare att samarbeta för att nå ett bättre återvinningsresultat. En mer effektiv insamling och sortering av förpackningar från hushåll och verksamheter ökar möjligheterna till återvinning, vilket i sin tur minskar behovet av nya råvaror och reducerar utsläppen av koldioxid. Förändringen föreslås ske etappvis under 2024–26. Insamlingen av de vanligaste förpackningsslagen, dvs. papper, plast, glas och metall, från hushållen ska ske fastighetsnära för att fungera på bästa sätt. Skrymmande förpackningsavfall och förpackningar av ovanliga material ska samlas in via lättillgängliga insamlingsplatser. Promemorian innehåller också förslag på nya eller förtydligade bestämmelser som genomför avfallsdirektivets minimikrav för utökat producentansvar. I övrigt bygger förslaget till stor del på gällande bestämmelser i förordningen (2018:1462) om producentansvar för förpackningar.

Promemorian har remitterats och synpunkter på förslaget kan lämnas senast den 7 februari 2022.

Enligt Naturvårdsverkets regleringsbrev för 2022 ska myndigheten ta fram en plan om hur myndigheten ska arbeta för att möjliggöra ett bra genomförande av de minimikrav för utökat producentansvar som har införts i avfallsdirektivet i de delar som rör förpackningar och krav i förpackningsdirektivet. Det innebär arbete med förberedelser för genomförandet av en ny förpackningsförordning, inklusive nödvändiga föreskrifter och vägledning. Myndigheten ska inför framtagandet av planen ha dialog med berörda aktörer såsom producenter, kommuner, återvinningsentreprenörer och fastighetsägare. Planen ska översiktligt redovisas till Regeringskansliet (Miljödepartementet) senast den 17 juni 2022.

Som framgår under avsnittet Återvinning av elektronik har Naturvårdsverket fått i uppdrag av regeringen att förbereda myndighetsföreskrifter om kriterier för hur ersättning som en producentansvarsorganisation tar ut från producenterna ska bestämmas i fråga om förpackningar och elektriska och elektroniska produkter. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Miljödepartementet) senast den 31 mars 2022.

Förutsättningar för återanvändning

Med återanvändning avses enligt 15 kap. 2 § miljöbalken att en produkt eller en komponent som inte är avfall används igen för att fylla samma funktion som den ursprungligen var avsedd för. Definitionen förtydligar att det är produkter och komponenter, inte naturliga material, som kan återanvändas (prop. 2019/20:156 s. 90). Uttrycket återanvändning används som en del av begreppet förberedelse för återanvändning, och anses vara av central betydelse

för att förstå det uttrycket. Om en innehavare har gjort sig av med något som därför blivit avfall kan detta avfall förberedas för återanvändning. Genom förberedelse för återanvändning kan avfallet upphöra att vara avfall och produkten eller komponenten kan därefter återanvändas (prop. 2019/20:156 s. 31). Återanvändning kan innefatta att något används igen och är då en avfallsförebyggande åtgärd enligt 15 kap. 2 §. Att förbereda avfall för återanvändning innebär enligt 15 kap. 6 § miljöbalken att kontrollera, rengöra eller reparera något som är avfall så att det kan återanvändas utan ytterligare behandling.

Ett av de fyra fokusområden som pekas ut i strategin för cirkulär ekonomi är cirkulär ekonomi genom hållbara sätt att konsumera och använda material, produkter och tjänster. Inriktningen för de handlingsplaner som regeringen kommer att presentera framöver är enligt strategin bl.a. att

- se över hur en delningsekonomi med cirkulära affärsmodeller som syftar till en ökad livslängd, återanvändbarhet och reparerbarhet hos produkter kan främjas samtidigt som konsumenternas intressen tillgodoses
- skapa förutsättningar för ett större utbud och efterfrågan av tjänster för återanvändning, reparation och delningstjänster
- göra det enkelt och lönsamt för näringsidkare och privatpersoner att dela, reparera och återanvända produkter.

I handlingsplanen för cirkulär ekonomi anför regeringen bl.a. att mycket av den cirkulära ekonomin handlar om att bättre ta vara på olika resurser genom exempelvis återanvändning, reparation och delningstjänster. För att dessa tjänster ska kunna bidra till att ytterligare stärka omställningen till en cirkulär ekonomi behöver både utbudet och efterfrågan på marknaden öka. Det handlar enligt regeringen om att införa styrmedel för att främja cirkulära affärsmodeller ur ett företagsperspektiv och om att skapa incitament för en användning av dessa tjänster som leder till miljönytta.

Ett annat av strategins fokusområden är cirkulär ekonomi som drivkraft för näringsliv och andra aktörer genom åtgärder som främjar innovation och cirkulära affärsmodeller. För att ställa om till en cirkulär ekonomi behöver det enligt regeringen sättas fokus på att vidta åtgärder som ökar företagets incitament och förmåga att ställa om till affärsmodeller som är cirkulära. Det kan också handla om att genom innovation skapa helt nya affärsmodeller som bl.a. innebär att sälja funktioner och tjänster. I en cirkulär ekonomi kan företagen dessutom producera produkter med längre livslängd, som går att reparera och modernisera. Regeringen anför vidare att den i kommande handlingsplaner kommer att presentera konkreta styrmedel och åtgärder som ökar företagets incitament att ställa om sina affärsmodeller och gör att nya företag med cirkulära affärsmodeller och industriell symbios kan etableras. Regeringens övergripande inriktning för dessa förslag är bl.a. dels att utforma styrmedel som bidrar till lönsamma cirkulära affärsmodeller samt styrmedel som bidrar till ökat utbud och efterfrågan på cirkulära produkter, tjänster,

återbruk och återvunna material, dels att effektivisera miljötillståndsprovningen, med bibehållet miljöskydd, för att snabba på utvecklingen och etableringen av hållbar produktion genom nya cirkulära innovationer och spjutspetstekniker.

Den 3 februari 2021 svarade dåvarande miljö- och klimatminister Isabella Lövin på en skriftlig fråga (fr. 2020/21:1430) från Yasmine Eriksson (SD) om vad som behöver göras från regeringens sida för att underlätta återbruk av funktionsdugliga produkter som annars skulle slängas, brännas eller materialåtervinnas. I svaret hänvisade statsrådet till de fyra fokusområden som pekas ut i strategin för cirkulär ekonomi och de drygt 100 åtgärder för omställningen till en cirkulär ekonomi som beskrivs i regeringens handlingsplan för cirkulär ekonomi. Av svaret framgick också bl.a. följande:

För att förändra konsumtionsmönstren av varor och tjänster och förlänga livslängden på varor genom att stimulera underhåll och reparation har mervärdesskatten sänkts från 25 procent till 12 procent för reparationer av cyklar, skor, lädervaror, kläder och hushållslinne. Dessutom har en skattereduktion för reparation och underhåll av vitvaror som utförs i bostaden införts.

Sverige är pådrivande i EU:s produktpolicyramverk för cirkulär ekonomi som bland annat syftar till att främja cirkulära affärsmodeller för återanvändning, återtillverkning och återvinning. Regeringen avser också att verka för s.k. produktpass inom ramen för EU-arbetet.

Regeringen har beslutat att möjliggöra för kommunerna att kunna använda renhållningsavgiften för att finansiera avfallsförebyggande åtgärder. Regeringen har också gett Naturvårdsverket ett uppdrag i syfte att förbättra servicenivån för hushållen och bidra till att mer grovavfall kan förberedas för återanvändning och materialåtervinning. Flera åtgärder för att stärka innovations- och näringslivsklimatet så att fler cirkulära företag kan växa och erbjuda sina produkter och tjänster för såväl hemmamarknad som export presenteras också.

I Finansdepartementets promemoria Ytterligare sänkt mervärdesskatt på vissa reparationer (Fi2021/03224) föreslås att skattesatsen på mervärdesskatteområdet sänks från 12 procent till 6 procent för reparationer av cyklar, skor, lädervaror, kläder och hushållslinne. Förslaget syftar till att förstärka de befintliga incitamenten i mervärdesskattesystemet att få fler att laga och ändra redan tillverkade varor i stället för att köpa nytt. Av promemorians konsekvensanalys framgår bl.a. att en lägre mervärdesskatt för reparationer av cyklar, skor, lädervaror, kläder och hushållslinne bedöms leda till lägre priser och därmed till ökad efterfrågan på dessa tjänster. Branschen för reparationer av de uppräknade varorna kan enligt promemorian därmed antas öka till följd av förslaget.

Promemorian har remissbehandlats. Ärendet är nu under beredning i Regeringskansliet (Finansdepartementet) och regeringen väntas besluta om en proposition i frågan den 17 februari 2022.

Övrigt om återvinning

I Europaparlamentets och rådets direktiv 94/62/EG av den 20 december 1994 om förpackningar och förpackningsavfall fastställs EU:s regler om hantering av förpackningar och förpackningsavfall. Direktivet syftar till att harmonisera nationella bestämmelser om hanteringen av förpackningar och förpackningsavfall samt förbättra kvaliteten på miljön genom att förebygga och minska miljöpåverkan från förpackningar och förpackningsavfall. Den senaste ändringen av direktivet beslutades den 30 maj 2018, (EU) 2018/852, och innehåller uppdaterade åtgärder för att

- förebygga att det produceras förpackningsavfall
- främja återanvändning, materialåtervinning och andra metoder för återvinning av förpackningsavfall, i stället för att det slutgiltigt omhändertas, och därmed bidra till övergången till en cirkulär ekonomi.

Direktivet gäller alla förpackningar som släpps ut på marknaden i EU och allt förpackningsavfall, oavsett om det används inom eller härrör från industri-, handels-, kontors-, affärs-, service- eller hushållssektorer eller andra sektorer, och oavsett vilka material som har använts. Medlemsstaterna måste se till att de förpackningar som släpps ut på marknaden uppfyller de väsentliga kraven i bilaga II till direktivet bl.a. när det gäller att utforma återanvändbara eller återvinningsbara förpackningar, vilket kan innefatta utformning för materialåtervinning eller biologisk behandling samt utformning för energiutvinning.

Europeiska kommissionen undersöker för närvarande hur de väsentliga kraven kan skärpas i syfte att förbättra utformningen av förpackningar för återanvändning och främja materialåtervinning av hög kvalitet, samtidigt som efterlevnaden av de väsentliga kraven blir bättre. Enligt uppgift från Regeringskansliet (Miljödepartementet) kan ett förslag från kommissionen väntas under andra halvåret 2022.

I 17–19 och 21–25 §§ förordningen (2018:1462) om producentansvar för förpackningar finns bestämmelser om mål för materialåtervinning av förpackningar av olika material. Bestämmelserna trädde i kraft den 1 augusti 2020. Om Naturvårdsverket bedömer att det finns risk för att målen inte uppnås i tid ska myndigheten enligt 25 e § i förordningen lämna förslag till regeringen på ändamålsenliga åtgärder.

I oktober 2021 presenterade Naturvårdsverket rapporten Sveriges återvinning av förpackningar och tidningar. Rapporten redovisar Sveriges förpackningsstatistik för 2020 och ger svar på hur stor mängd förpackningar som sattes ut på marknaden i Sverige under 2020, hur förpackningsavfallet behandlades och hur hög materialåtervinningsgraden blev för olika förpackningsslag samt om de nationella materialåtervinningsmålen uppnåddes. Statistiken visar att tre av de nio nationella materialåtervinningsmålen för förpackningar uppfylldes 2020. Det var för glasförpackningar samt för förpackningar av järnbaserad metall (stål) respektive aluminium (inklusive pantburkar).

När det gäller åtgärder för ökad materialåtervinning av plastförpackningar, se närmare nedan under avsnittet Plastfrågor.

Den 1 augusti 2020 började nya bestämmelser gälla för den som hanterar bygg- och rivningsavfall (se 3 kap. 10 och 11 §§ avfallsförordningen [2020:614]). Den som producerar bygg- och rivningsavfall ska sortera ut vissa avfallsslag och förvara dem skilda från varandra och från annat avfall. Kraven motsvarar bestämmelser i avfallsdirektivet. Den som samlar in bygg- och rivningsavfall som har sorterats ut ska samla in de avfallsslagen separat. Syftet med utsorteringskraven är att komma högre upp i avfallshierarkin så att både förberedelse för återanvändning och materialåtervinning kan öka. Utsorteringskraven kommer att ge ökade förutsättningar att åstadkomma fler cirkulära flöden av material inom bygg- och rivningsverksamheter. Naturvårdsverket har meddelat föreskrifter om undantag från kraven på utsortering (NFS 2020:7).

Utskottets ställningstagande

Återvinning av returpapper

Förordningen om producentansvar för returpapper upphörde att gälla vid utgången av 2021. Regeringen har inte tagit något initiativ till att återinföra detta regelverk och utskottet har inte heller för avsikt att ta några initiativ med denna innebörd. Därmed föreslår utskottet att motionerna 2021/22:3277 (V) yrkande 24 och 2021/22:3368 (M) yrkande 5 avslås.

Återvinning av fosfor och kväve

Miljömålsberedningen har i sitt senaste betänkande lämnat förslag om kvotplikt för återvunnen fosfor och kväve i mineralgödsel som syftar till att återvinningen av dessa ämnen ska öka. Frågan om sådan kvotplikt har även berörts i det regeringsuppdrag som Naturvårdsverket redovisade i november 2021. Dessa förslag bereds för närvarande i Regeringskansliet och utskottet ser med intresse fram emot utfallet av detta arbete. Mot bakgrund av det arbete som pågår i frågan föreslår utskottet att motion 2021/22:2461 (SD) yrkandena 3 och 7 lämnas utan åtgärd.

Återvinning av elektronik

Av redovisningen ovan framgår att det pågår ett brett arbete för att skapa bättre förutsättningar för återvinning av elektronik. Utskottet vill särskilt framhålla de förslag som lämnats i utredningsbetänkandet Använd det som fungerar. Detta betänkande är nu under beredning i Regeringskansliet. I avvaktan på resultatet av detta pågående arbete ger motion 2021/22:3665 (C) yrkande 38 inte anledning någon åtgärd från utskottets sida. Därmed föreslår utskottet att yrkandet avslås.

Återvinning av metaller och mineral

Som framgår av redovisningen ovan behandlade utskottet motioner om återvinning av metaller och mineral under förra riksmötet. Utskottet vidhåller sin bedömning och vill särskilt framhålla att Utredningen om att säkerställa en hållbar försörjning av innovationskritiska metaller och mineral ska redovisa sitt uppdrag senast den 31 oktober 2022. Mot den bakgrunden anser utskottet att motionerna 2021/22:2431 (SD) yrkande 16, 2021/22:3665 (C) yrkande 54, 2021/22:4076 (MP) yrkande 2 och 2021/22:4199 (L) yrkande 78 kan lämnas utan åtgärd.

Återanvändning och återvinning av textilier

Utskottet har senast under förra riksmötet behandlat motionsyrkanden om ökad återanvändning och återvinning av textilier. De motioner om textilier som nu har väckts ger inte utskottet anledning att göra några andra uttalanden eller någon annan bedömning. Utskottet vill särskilt framhålla att betänkandet Producentansvar för textil – en del av den cirkulära ekonomin (SOU 2020:72) är under beredning i Regeringskansliet. Därmed föreslår utskottet att motionerna 2021/22:2453 (SD) yrkandena 2 och 3 samt 2021/22:3665 (C) yrkandena 35 och 37 lämnas utan åtgärd.

Återanvändning av byggmaterial

Utskottet vidhåller det som uttalades vid förra årets behandling av motionsyrkanden om ökad återanvändning av byggmaterial och välkomnar de ytterligare åtgärder som har inletts för en omställning i byggsektorn. Med hänvisning till pågående och aviserade åtgärder föreslår utskottet att motion 2021/22:3419 (MP) yrkande 2 avslås.

Återvinning av anläggningar för förnybar energi

Utskottet vill till att börja med framhålla att en utbyggnad av vindkraften förutsätter att uttjänta vindkraftverk kan tas om hand och återvinnas på ett klokt sätt. Det är därför välkommet att Energimyndigheten och Naturvårdsverket har tagit fram en nationell strategi för hållbar vindkraftsutbyggnad. Vidare konstaterar utskottet att det redan i dag finns vissa tekniker för återvinning av de material som ett vindkraftverk består av samt att det pågår flera forskningsprojekt på området som syftar till ökad återanvändning och återvinning av dessa material. Det som efterfrågas i motionerna får mot denna bakgrund helt eller i huvudsak anses tillgodosett, och utskottet föreslår därför att motionerna 2021/22:168 (M) och 2021/22:3585 (M) lämnas utan åtgärd.

Insamling och återvinning av kommunalt avfall

Som redovisas ovan har Regeringskansliet nyligen presenterat en utredning om en förbättrad förpackningsinsamling. Utredningen föreslår det som efterfrågas i en av motionerna, dvs. att kommunerna ska ta över ansvaret för

insamlingen av förpackningsavfall från hushållen och att producenterna via sina branschorganisationer ska ersätta kommunerna för insamlingen. Utskottet noterar också att Naturvårdsverket för närvarande arbetar med att förbereda myndighetsföreskrifter om hur den ersättning som en producentansvarsorganisation tar ut från producenterna ska bestämmas. Med hänvisning till det pågående arbetet i denna fråga föreslår utskottet att motion 2021/22:3277 (V) yrkande 25 lämnas utan åtgärd.

I handlingsplanen för cirkulär ekonomi framhåller regeringen att man bör underlätta för hushåll och verksamheter att göra sig av med sitt avfall. Utskottet instämmer i detta uttalande och konstaterar att betänkandet Äga avfall – en del av den cirkulära ekonomin (SOU 2021:24), som innehåller förslag i dessa frågor, är under beredning i Regeringskansliet. Utskottet vill inte föregripa det arbete som pågår och föreslår mot denna bakgrund att motion 2021/22:3497 (C) yrkande 9 lämnas utan åtgärd.

Förutsättningar för återanvändning

Det är av stor vikt att de produkter som tillverkas får så lång livslängd som möjligt så att konsumtionen av nyttillverkade produkter kan minska. Utskottet ser positivt på åtgärder som kan öka incitamenten att reparera varor eftersom detta kan gynna såväl miljön och klimatet som konsumenter och de företag som har reparation och återbruk som affärsidé. Utskottet välkomnar därför att regeringen på olika sätt arbetar för att stärka förutsättningarna för återbruk. Utskottet vill här särskilt framhålla att regeringen aviserat att den inom kort kommer att lägga fram ett förslag om sänkt mervärdesskatt för reparationer av ett antal olika slags produkter. Utskottet vill dock samtidigt betona betydelsen av att reparationer och andra åtgärder som vidtas för att förlänga produkters livslängd inte medför risker för människors hälsa eller miljön. Utskottet är för närvarande inte berett att föreslå ändringar som möjliggör vidareförsäljning av kasserade men reparerade varor och föreslår därför att motion 2021/22:3690 (M) yrkande 27 avslås. Utskottet föreslår att även motionerna 2021/22:2298 (L) och 2021/22:2824 (M) avslås, framför allt med hänvisning till att det som efterfrågas i motionerna åtminstone till stor del kommer att bli tillgodosett om förslaget om sänkt mervärdesskatt läggs fram som planerat och genomförs.

Övrigt om återvinning

Som framgår av redovisningen ovan finns det författningsreglerade mål för materialåtervinning av förpackningar av olika slag. Naturvårdsverket redovisar sitt arbete med plastfrågor i varje årsredovisning, och myndigheten har en skyldighet att lämna förslag till regeringen på åtgärder om myndigheten bedömer att det finns risk för att målen inte uppnås i tid. Utskottet noterar att regeringen därutöver följer upp vilka plaståtervinningsåtgärder Naturvårdsverket respektive Energimyndigheten har beviljat medel för inom Klimatklivet respektive Industriklivet. Utskottet välkomnar att Naturvårdsverket under hösten 2021 presenterade en rapport som bl.a. innehåller statistik

om hur hög materialåtervinningsgraden är för olika förpackningsslag samt om huruvida de nationella materialåtervinningsmålen uppnås. Mot bakgrund av de redovisnings- och uppföljningsåtgärder som redan vidtas ser utskottet inte behov av att föreslå något kompletterande uppdrag till Naturvårdsverket i detta avseende. Därmed föreslår utskottet att motion 2021/22:3431 (M) yrkande 12 avslås.

När det gäller frågan om att förbättra utformningen av förpackningar för återanvändning och främja materialåtervinning av hög kvalitet välkomnar utskottet det arbete i denna fråga som kommissionen för närvarande bedriver. I avvaktan på utfallet av detta arbete och det förslag som kommissionen väntas presentera under andra halvåret i år föreslår utskottet att motion 2021/22:4199 (L) yrkande 76 lämnas utan åtgärd.

Producentansvar för läkemedel

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om producentansvar för läkemedel.

Jämför reservation 20 (C) och 21 (MP).

Motionerna

I kommittémotion 2021/22:3681 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 11 föreslås att regeringen ska utreda införandet av ett utvidgat nationellt producentansvar för läkemedel för att uppnå miljömålen och en cirkulär ekonomi. Regeringen bör också vara pådrivande för detsamma inom EU.

Enligt kommittémotion 2021/22:4062 av Maria Gardfjell m.fl. (MP) yrkande 42 bör det införas ett producentansvar för läkemedel och intäkterna bör användas för att finansiera en ökad rening av läkemedelsrester.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Enligt 4 § förordningen (2009:1031) om producentansvar för läkemedel ska en producent utan ersättning ta hand om avfall som utgörs av läkemedel, som uppkommit hos hushåll och som lämnas av allmänheten till producenten. Läkemedel som utgör farligt avfall och läkemedelsavfall som uppkommit från t.ex. sjukvården eller hos företagare omfattas inte av producentansvaret. Kommunerna ska svara för transport samt återvinning eller bortskaffande av det läkemedelsavfall som allmänheten inte lämnar till apoteken.

Enligt uppgift från Regeringskansliet (Miljödepartementet) kommer producentansvaret för läkemedel att ses över i och med genomförandet av ändringarna i avfallsdirektivet, vilket ska ske senast 2023.

I dagsläget finns inga krav i Sverige på att avloppsreningsverk ska kunna avlägsna läkemedelsrester. Enligt befintlig lagstiftning kan dock mer

långtgående reningskrav ställas vid en miljöprövning så länge EU:s avloppsdirektiv⁶, som är ett minimidirektiv, följs.

Naturvårdsverket har haft i uppdrag att utreda förutsättningarna för att använda avancerad rening för att avskilja läkemedelsrester från avloppsvatten (Avancerad rening av avloppsvatten för avskiljning av läkemedelsrester och andra oönskade ämnen – Behov, teknik och konsekvenser. Redovisning av ett regeringsuppdrag, rapport 6766 april 2017). Naturvårdsverket konstaterar att det finns behov av ett sådant och pekar på att sådan rening även skulle medföra rening av andra oönskade ämnen, vilket förstärker nyttan.

Regeringen beslutade 2018 att satsa 45 miljoner kronor 2018, 50 miljoner kronor 2019 och 70 miljoner kronor 2020 på avancerad rening av avloppsvatten. Medlen skulle användas som ett investeringsbidrag och bidra till att fler avloppsreningsverk installerar avancerad rening av läkemedelsrester, vilket bidrar till minskade utsläpp av läkemedelsrester och andra miljögifter till hav, sjöar och vattendrag. Bidraget förväntades bidra till en ökad kunskapsuppbyggnad kring avancerad rening och belysa de frågeställningar som uppstår vid planering, projektering, upphandling, installation och drift av läkemedelsrening.

Satsningen på investeringsbidrag för avancerad avloppsrening har därefter förlängts t.o.m. 2022 och bidraget delas ut med stöd av förordningen (2018:495) om bidrag för rening av avloppsvatten från läkemedelsrester. Förordningen upphörde att gälla vid utgången av 2020, men den gäller enligt en ändring i övergångsbestämmelserna dock fortfarande för bidrag som har beviljats före utgången av 2022.

Riksdagen beslutade den 15 december att inom utgiftsområde 20 anslå 1 579 565 000 kronor till anslaget 1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö.

Av Havs- och vattenmyndighetens (HaV) regleringsbrev för 2022 framgår det att 250 000 000 kronor av anslaget får disponeras av Naturvårdsverket. Anslagsposten får användas i enlighet med förordningen om bidrag för rening av avloppsvatten från läkemedelsrester samt förordningen (2018:496) om statligt stöd för att minska utsläpp av mikroplaster till vattenmiljön. Därutöver får anslagsposten användas för Naturvårdsverkets kostnader för att administrera stöden (villkor för anslaget 1:11 anslagspost 1).

Enligt regleringsbrevet för 2022 ska Naturvårdsverket redovisa sitt arbete för att minska läkemedel i miljön. Naturvårdsverket ska också i möjligaste mån kvantifiera resultatet, med fokus på förväntade effekter, av de bidrag som har getts enligt förordningen om bidrag för rening av avloppsvatten från läkemedelsrester. Redovisningen ska innehålla information om vilken typ av installationer som fått bidrag samt hur många.

I maj 2018 beslutade regeringen att inrätta ett kunskapscentrum för läkemedel i miljön vid LäkeMedelsverket i Uppsala. Kunskapscentrumet har i uppdrag att vara en nationell plattform för dialog och samverkan. Syftet är att

---

⁶ Rådets direktiv 91/271/EEG av den 21 maj 1991 om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse.

öka kunskaps spridning och stimulera till åtgärder och utveckling för att bidra till Sveriges generationsmål, miljö kvalitetsmål, etappmål och de globala målen definierade i FN:s Agenda 2030.

Utskottets ställningstagande

Producentansvaret är en viktig del av såväl Sveriges som EU:s arbete med att både förebygga uppkomsten av avfall och ta hand om det avfall som uppstår på bästa sätt. Utskottet konstaterar att ett starkt producentansvar är centralt för att skapa ett resurseffektivt samhälle och ser därför positivt på att producentansvaret för läkemedel kommer att ses över i samband med genomförandet av ändringarna i avfallsdirektivet. Utskottet framhåller att det redan i dag finns statliga medel avsatta som får användas för rening av avloppsvatten från läkemedelsrester men noterar samtidigt att ett utvidgat producentansvar skulle kunna bidra till ytterligare finansiering av sådana åtgärder. Utskottet vill dock inte föregripa den av översyn som regeringen aviserat av producentansvaret för läkemedel och föreslår därför att motionerna 2021/22:3681 (C) yrkande 11 och 2021/22:4062 (MP) yrkande 42 lämnas utan åtgärd.

Metoder för skräpmätning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om metoderna för skräpmätning.

Jämför reservation 22 (C).

Motionen

Enligt kommittémotion 2021/22:3665 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 26 i denna del bör metoderna för skräpmätningar effektiviseras i syfte att bygga upp ett bättre kunskapsunderlag.

Kompletterande uppgifter

Enligt uppgift från Håll Sverige Rent har organisationen sedan 2007 arbetat med skräpmätningar som en del i att minska nedskräpningen. Varje år genomförs mätningar med deras metoder i stadsmiljöer, parker, stränder, naturområden och andra miljöer. Skräpmätningar ökar kunskapen om skräpet. Genom att mäta skräp kan man få ledtrådar om vilka åtgärder som behövs, och på så sätt ökar också möjligheten att påverka aktörer som bidrar till nedskräpningen. Genom mätningarna blir det också lättare att följa upp om åtgärderna har fungerat. Genom att mäta skräpet blir det enkelt att sätta upp och följa mätbara mål och se utvecklingen över tid. Mätningar är också ett bra sätt att uppmärksamma problemet och öka allmänhetens kunskap om det.

Resultaten kan användas som underlag för kampanjer och i kontakter med medierna.

Håll Sverige Rent har metoder för skräpmätning i många olika miljöer, från större tätorter till badplatser och naturområden. Mätningarna i tätorter är de som lämpar sig bäst för kommuner som vill sätta upp mål i sina avfallsplaner och följa upp dem. Metoderna är utvecklade tillsammans med Statistiska centralbyrån och bygger på vetenskapliga principer. Mätmetoderna är utvecklade för att täcka större områden och ger en bra jämförbarhet över tid. De finns för större och mindre tätorter, parker och andra områden (t.ex. ett större torg, en tågstation eller liknande). I dagsläget mäter ca 80 kommuner skräp med dessa metoder. Som komplement kan man även utföra lite mindre omfattande mätningar, t.ex. på badplatser, i naturområden och i speciellt utsatta områden som man vill följa upp eller ha mer information om. Dessa mätmetoder kan också vara av intresse för länsstyrelser eller organisationer och föreningar som har skötsel av eller intressen i olika naturområden och som vill förebygga nedskräpningen.

På Håll Sverige Rents webbplats beskrivs närmare hur mätningen ska genomföras enligt de metoder som finns för olika miljöer (tätorter, parker, valfritt område, naturen, badplatser, rinnande vatten). Här beskrivs bl.a. hur området ska väljas ut och avgränsas, när mätningen lämpligen bör göras och hur resultaten ska registreras.

Som en del i genomförandet av EU:s engångsplastdirektiv gav regeringen den 3 november 2021 Naturvårdsverket i uppdrag att ta fram förslag till hur metodiken för nationella skräpmätningar ska utformas (M2021/02088). Metodiken ska bl.a. omfatta hur mätningen ska genomföras, lämplig frekvens, vad som ska mätas och på hur många platser mätningen ska ske. Naturvårdsverket ska i arbetet med att ta fram förslagen föra dialog med producenter och aktörer med erfarenhet av skräpmätningar. Naturvårdsverket ska redovisa uppdraget till Regeringskansliet (Miljödepartementet) senast den 9 januari 2023.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att det redan i dag finns metoder för skräpmätning som har utarbetats på vetenskaplig grund. Det är enligt utskottet också välkommet att regeringen nyligen har gett Naturvårdsverket ett särskilt uppdrag att lämna förslag om hur metodiken för skräpmätning ska utformas och utvecklas. Utskottet har vidare förtroende för att de myndigheter, kommuner och andra aktörer som arbetar med skräpmätning löpande bidrar till att utveckla och effektivisera metoderna så att skräpmätningarna ger bästa möjliga underlag för att vid behov kunna vidta lämpliga åtgärder. Mot denna bakgrund föreslår utskottet att motion 2021/22:3665 (C) yrkande 26 i denna del lämnas utan åtgärd.

Skrotning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om en skrotningspremie för personbilar, båtmotorer och oljepannor samt om regler och rutiner för skrotning av mopeder.

Jämför reservation 23 (M), 24 (C) och 25 (V).

Motionerna

Partimotion 2021/22:4030 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 34 handlar om att införa en skrotningspremie för bilar som är äldre än 15 år. Motionärerna anför att många förslag är inriktade på att öka andelen bilar med låga eller inga utsläpp i den svenska bilparken, men en lika viktig uppgift är att bli av med de lite äldre bilarna eftersom deras utsläpp vid körning är betydligt högre än utsläppen från nya bilar. Motionärerna menar att ett verktyg för att minska utsläppen från bilen skulle vara införandet av en skrotningspremie.

Enligt motion 2021/22:1348 av Gustaf Lantz (S) bör regeringen överväga att införa ett regelverk för skrotning av mopeder. Motionären anför att avsaknaden av en rutin för skrotning, förutom att det vållar praktiska problem för den som har en uttjänt moped, medför påtagliga miljörisiker.

I partimotion 2021/22:3279 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 42 föreslås att regeringen återkommer med en tydlig strategi för hur Sverige ska få en miljövänlig fritidsbåtsflotta. Motionärerna anför att tvåtaktsmotorer bör fasas ut i Sverige och att ett system med en skrotningspremie för äldre båtmotorer bör införas.

I kommittémotion 2021/22:3684 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 48 föreslår motionärerna att man utreder möjligheten att införa en skrotningspremie för oljepannor för att fasa ut de som är kvar i bruk och på så sätt minska de fossila utsläppen.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Enligt Regeringskansliet (Miljödepartementet) pågår det inte någon utredning om att införa en skrotningspremie för äldre personbilar, äldre båtmotorer eller oljepannor. När det gäller incitament att byta ut äldre personbilar mot nya med lägre utsläpp framhåller departementet att det redan finns ett visst sådant ekonomiskt incitament i och med bonus–malus-systemet.

Enligt havsmiljöförordningen (2010:1341), som genomför EU:s havsmiljödirektiv (2008/56/EG), ska Havs- och vattenmyndigheten (HaV) besluta om åtgärdsprogram för havsmiljön. I december 2021 presenterade HaV det andra åtgärdsprogrammet för havsmiljön (Marin strategi för Nordsjön och Östersjön – Åtgärdsprogram för havsmiljön 2022–2027 enligt havsmiljöförordningen, rapport 2021:20). I dokumentet presenteras åtgärdsprogrammet och de

åtgärder som enligt HaV behövs för att miljö kvalitetsnormerna enligt havsmiljöföreskrifterna (HVMFS 2012:18) ska kunna följas för att på sikt uppnå god miljöstatus i de svenska delarna av Nordsjön och Östersjön. Här anges också vilka myndigheter åtgärderna riktar sig till och vilka resultat som förväntas om åtgärderna genomförs. En av de åtgärder som föreslås är aktiv utfasning av tvåtaktsmotorer med förgasare på fritidsbåtar. Enligt bedömningen av miljö tillståndet 2018 uppnås inte god miljöstatus för farliga ämnen och inte heller för antalet och volymerna av utsläpp av olja och oljeliknande föroreningar. Därför ser HaV behov av ett förbud eller aktiv utfasning av tvåtaktsmotorer med förgasare, vilket kommer att leda till en signifikant minskning av tillförseln av oförbränt bränsle till den marina miljön. När det gäller genomförandet av den föreslagna åtgärden framgår följande av åtgärdsfaktablad 41:

Transportstyrelsen utreder, i samråd med Havs- och vattenmyndigheten och Naturvårdsverket, möjligheterna till en aktiv utfasning eller ett förbud av tvåtaktsmotorer med förgasare till förmån för bästa miljöalternativ. Energimyndigheten bistår med expertkompetens inom bland annat val av styrmedel.

Undantag från utfasningen kan i vissa fall göras för fritidsbåtar och tvåtaktsmotorer med kulturhistoriskt värde. Detta diskuteras i samråd med Statens maritima och transporthistoriska muséer. T.ex. så kan undantag göras för fritidsbåtar som är över 50 år gamla och har en tvåtaktsmotor av samma ålder.

Utöver detta så ska Transportstyrelsen verka för att det införs krav på rening av avgaser från båtmotorer, vid nyförsäljning av fritidsbåtar. Det bör också utredas om det under en övergångsperiod är lämpligt att undersöka alternativa styrmedel, t.ex. att premiera alkylatbensin, för att minska tillskottet av farliga ämnen till den akvatiska miljön.

Åtgärden påbörjas 2022. I samband med detta ska också en genomförandeplan för åtgärden utarbetas. I denna bör en tydlig plan för hanteringen av utfasade motorer ingå. Initialt ska det utredas vilken som är den mest genomförbara metoden för att aktivt fasa ut tvåtaktsmotorer med förgasare. Under efterföljande år ska metoden genomföras och information om möjliga alternativ till utfasning spridas till berörd allmänhet.

Enligt uppgift från HaV arbetar myndigheten för närvarande med att ta fram arbetsplaner för hur varje åtgärd ska genomföras. De myndigheter som får i uppdrag att genomföra åtgärder rapporterar årligen till HaV hur arbetet fortskrider. Vidare rapporterar HaV till kommissionen när ett åtgärdsprogram har tagits fram och lämnar därefter en halvtidsrapport om arbetet inom programmet.

Klimatklivet är ett investeringsstöd till lokala och regionala åtgärder som minskar de klimatpåverkande utsläppen. Stödet kan sökas av företag, kommuner, regioner, bostadsrättsföreningar och andra organisationer. Stödet kan ges för konkreta klimatsatsningar inom bl.a. energiområdet, t.ex. för att övergå från uppvärmning med olja. Stödet får dock inte ges till privatpersoner eller för åtgärder i byggnader som i huvudsak används för privat bruk.

Ansökningar kan lämnas in till länsstyrelsen under tre perioder 2022 och Naturvårdsverket prövar ansökningarna efter yttrande från länsstyrelsen.

Riksdagen beslutade den 15 december 2021 att inom utgiftsområde 20 anvisa 2 755 000 000 kronor till anslaget 1:16 Klimatinvesteringar (prop. 2021/22:1, bet. 2021/22:MJU1, rskr. 2021/22:109–111). Enligt Naturvårdsverkets regleringsbrev för 2022 får myndigheten disponera 2 709 000 000 kronor av anslaget bl.a. för utbetalning av stöd till klimatinvesteringar enligt förordningar som regeringen beslutat, utgifter i samband med administration av klimatinvesteringsstödet samt arbete med information, uppföljning och utvärdering av stöd till klimatinvesteringar (villkor för anslaget 1:16 anslagspost 1, 2 och 6). Enligt Naturvårdsverkets regleringsbrev får 42 000 000 kronor disponeras av Länsstyrelsen i Örebro län för bl.a. samordning av och stöd till länsstyrelsernas arbete med klimatinvesteringar i länen och deras kommuner (anslagsposten disponeras av Länsstyrelsen i Örebro län för fördelning till samtliga länsstyrelser), utgifter för arbete med klimatinvesteringsstödet och yttranden om ansökningar, samverkan och dialog med aktörer i länet för att stimulera till effektiva åtgärder och synergieffekter mellan olika projekt samt information om och uppföljning av stödet (villkor för anslaget 1:16 anslagspost 7).

För privatpersoner ersattes det tidigare statliga stödet för solceller med skattereduktion för grön teknik under 2021. Det gäller för installationer av solceller, installation för lagring av egenproducerad elenergi och installation av laddningspunkt till elfordon som påbörjas och betalas fr.o.m. den 1 januari 2021. Skattereduktion ges med ges med 15 procent av kostnaden för arbete och material vid installation av ett nätanslutet solcellssystem och med 50 procent av kostnaden för arbete och material vid installation av system för lagring av egenproducerad elenergi. Skattereduktion för grön teknik kan ges med högst 50 000 kronor per person och år.

På regeringens uppdrag gjorde Naturvårdsverket 2015 en översyn av bestämmelserna i miljöprövningsförordningen (2013:251). I redovisningen konstaterades att återvinning eller omhändertagande av uttjänta bilar som omfattas av bilskrotningsförordningen (2007:186) är en anmälningspliktig verksamhet (29 kap. 46 § miljöprövningsförordningen). Samtidigt konstaterade Naturvårdsverket att återvinning eller omhändertagande av uttjänta motordrivna fordon som inte omfattas av bilskrotningsförordningen, t.ex. mopeder, motorcyklar, skotrar eller lastbilar, alltid utgör en tillståndspliktig verksamhet (jfr 29 kap. 45 § första stycket miljöprövningsförordningen). Eftersom bilskrotningsförordningen ställer krav på att bilskrotar ska ha auktorisation, vilket i sin tur kräver att ett antal förutsättningar är uppfyllda, blev Naturvårdsverkets slutsats att en sådan verksamhet ur miljösynpunkt även bör kunna ta emot andra mindre fordon utan att behöva ha ytterligare tillstånd. Mot bakgrund av Naturvårdsverkets översyn ändrades miljöprövningsförordningen och sedan den 1 januari 2017 krävs inte längre tillstånd för att tömma, demontera eller på annat sätt yrkesmässigt återvinna uttjänta, motordrivna fordon vars totalvikt inte överstiger 3 500 kilo, om fordonen

återvinns av en bilskrot som är auktoriserad enligt bilskrotningsförordningen (29 kap. 45 § andra stycket och 46 § första stycket 2 miljöprövningsförordningen).

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att det inte pågår något arbete i Regeringskansliet för att införa en skrotningspremie för äldre bilar och utskottet är heller inte berett att ta några initiativ i denna riktning. I likhet med Regeringskansliet vill utskottet framhålla att det genom bonus–malus-systemet finns ett slags ekonomiskt incitament att fasa ut äldre personbilar, om än enbart vid inköp av en helt ny bil. Mot denna bakgrund anser utskottet att motion 2021/22:4030 (M) yrkande 34 kan lämnas utan åtgärd.

När gäller frågan om äldre båtmotorer konstaterar utskottet att HaV nyligen har initierat ett uppdrag till Transportstyrelsen om aktiv utfasning av tvåtaktsmotorer med förgasare på fritidsbåtar. Transportstyrelsen ska, i samråd med och med hjälp av andra myndigheter, utreda möjligheterna till en aktiv utfasning eller ett förbud av sådana båtmotorer till förmån för bästa miljöalternativ. Utskottet vill inte föregripa det arbete som pågår inom det andra åtgärdsprogrammet för havsmiljö och föreslår därför att motion 2021/22:3279 (V) yrkande 42 lämnas utan åtgärd.

När det gäller oljepannor konstaterar utskottet att Klimatklivet kan användas för att fasa ut användningen av oljeuppvärmning till förmån för mer klimatvänliga uppvärmningsmetoder. Utskottet vill vidare framhålla att privatpersoner kan få skattereduktion i samband med installation av grön teknik, vilket kan vara ett incitament att fasa ut oljeuppvärmning mot ett klimatvänligt alternativ. Utskottet ser för närvarande inte behov av att vidta några ytterligare åtgärder utan föreslår att motion 2021/22:3684 (C) yrkande 48 lämnas utan åtgärd.

I fråga om skrotning av uttjänta mopeder konstaterar utskottet att sådana kan lämnas in till en auktoriserad bilskrot för omhändertagande och återvinning. Därmed avstyrker utskottet motion 2021/22:1348 (S).

Avfall

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om säkerhet vid tillfällig lagring av avfall samt övriga frågor om avfallshantering och deponier, åtgärder mot brottslighet inom avfallsområdet samt övriga frågor om avfall.

Jämför reservation 26 (M), 27 (M, KD), 28 (C), 29 (L), 30 (MP), 31 (C, KD), 32 (M) och 33 (C).

Motionerna

Säkerhet vid tillfällig lagring av avfall

I kommittémotion 2021/22:3431 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 28 föreslås att ägarna av tillfälliga deponier ska betala en pant för att täcka kommunens eventuella kostnader för sanering. Motionärerna anför bl.a. att ägarna redan när avfallet lagras i väntan på deponering ska vara skyldiga att ställa säkerhet som ska täcka eventuellt behov av sanering. Möjligheterna att tillfälligt lagra återvinningsbart material bör också reduceras för att dels minska risken för att avfall flyttas runt för att undvika kravet på säkerhet, dels öka återvinningen av material.

Övrigt om avfallshantering och deponier

I motion 2021/22:1 av Robert Stenkvist (SD) lämnas ett antal förslag om avfallshantering och deponier. I yrkande 1 föreslås att tillståndsplikten för verksamhet med yrkesmässig deponering av avfall ska skärpas. I yrkande 2 efterfrågas en skärpning när det gäller villkorsbrott vid avfallshantering. Enligt motionären måste möjligheterna för myndigheter att ingripa mot verksamheter som misstänks bryta mot regler eller avtalsvillkor öka. I yrkande 3 anför motionären att kraven på markägare som upplåter sin mark för avfallshantering måste skärpas, dvs. markägarens ansvar för återställande av mark samt åtgärder vid miljöincidenter måste tydliggöras. I yrkande 4 föreslås att näringsförbud i fråga om deponi och avfallsförvaring ska kunna ges till markägare som missköter sig. Motionären föreslår i yrkande 5 att näringsmässig avfallsdeponering inte ska få anläggas inom vattenskyddsområden. Slutligen föreslås i yrkande 6 att alla avfallsupplag som ligger på samma plats längre än tre år ska räknas som deponi.

Enligt motion 2021/22:2331 av Malin Danielsson (L) bör kommuner ges ökade möjligheter att ingripa vid miljöfarlig avfallshantering.

I kommittémotion 2021/22:3431 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 27 föreslås att tillsynen av tillfälliga avfallsdeponier ska skärpas och ansvaret för sanering tydligare läggas på ägaren.

I kommittémotion 2021/22:3665 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 57 föreslås att kravet på övertäckning, dvs. sluttäckning, av deponier ska utredas. Enligt motionärerna riskerar övertäckningar att kapsla in material och resurser som kan ge stor samhällsnytta i framtiden. Dessutom kan övertäckningarna inte till hundra procent säkerställa att det inte läcker ut ändå.

I kommittémotion 2021/22:4062 av Maria Gardfjell m.fl. (MP) yrkande 44 i denna del framhåller motionärerna att regelverket måste skärpas för kontroll av föroreningar i avfallsdeponier som kan förorena sötvattensresurser.

Åtgärder mot brottslighet inom avfallsområdet

Motion 2021/22:2710 av Ingela Nylund Watz m.fl. (S) handlar om sopdumpning som en del av ett kriminellt ekosystem. Enligt motionärerna måste problemet med sopdumpning uppmärksammas tydligare och en heltäckande översyn av brottsligheten i avfallsbranschen göras.

Enligt kommittémotion 2021/22:3665 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 32 är det viktigt att se till att skärpningar av avfallslagstiftningen för att motverka brottslighet på avfallsområdet inte hindrar den cirkulära omställningen eller försvårar för mindre företag, t.ex. genom ökad administrativ börda.

Övriga frågor om avfall

Motion 2021/22:208 av Mikael Larsson (C) handlar enligt yrkandet om klassning av miljöfarligt avfall. Yrkandet motiveras med att regeringen bör utreda om miljöbalkens bestämmelser kan likställa privatpersoner och mindre företag när det gäller kraven för hantering av miljöfarligt avfall som är av samma sort och märke. Samma förutsättningar eller klassning bör gälla för privatpersoner och företagare om det är samma typ av miljöfarligt avfall, och det bör alltså bli enklare för mindre företag och lantbruk att göra sig av med avfall.

I motion 2021/22:413 av Ann-Sofie Lifvenhage (M) föreslås att båtklubbar ska ansvara för gemensamma miljöstationer för omhändertagande av glykol, spillolja och batterier.

I kommittémotion 2021/22:3681 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 33 föreslås att Naturvårdsverket ska ges i uppdrag att se över hur återvinningsstationers förutsättningar att omhänderta avfall från marin verksamhet kan utvecklas.

Enligt kommittémotion 2021/22:3751 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkande 2 måste tolkningen av EU:s förordning mot import av miljöfarligt avfall tydliggöras. Motionärerna anför att importerade veteranbilar i bland klassas som miljöfarligt avfall, trots att syftet med importen är att de ska restaureras och få nytt liv. Det behöver därför tydliggöras hur undantaget för veteranbilar i den aktuella förordningen ska tolkas.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Inledning

Avfallsbegreppet har en vid tillämpning. Med avfall menas alla föremål eller ämnen som innehavaren vill göra sig av med eller är skyldig att göra sig av med (15 kap. 1 § första stycket miljöbalken). Ekonomiskt värde, användning eller återanvändning spelar inte någon självständig roll för om något definieras som avfall eller inte. För att kunna skilja på olika typer av avfall finns det i bilaga 3 till avfallsförordningen (2020:614) en förteckning över avfallstyper. Den detaljerade avfallskatalogen används för statistik och för att skilja ut vad som är farligt avfall. Avfallsförteckningen baserar sig på kommissionens beslut 2000/532/EG men uppdateras löpande efter nya beslut från kommissionen.

Säkerhet vid tillfällig lagring av avfall samt övriga frågor om avfallshantering och deponier

Med att hantera avfall avses enligt 15 kap. 5 § miljöbalken att

1. samla in, transportera, sortera, återvinna, bortscaffa eller ta annan fysisk befattning med avfall
2. vidta åtgärder som inte innebär fysisk befattning med avfall men som syftar till att avfall samlas in, transporteras, sorteras, återvinns, bortscaffas eller byter ägare eller innehavare.

Enligt 15 kap. 5 a § miljöbalken avses med deponi en upplagsplats för avfall som finns på eller i jorden. Som deponi räknas inte en plats där avfall

1. lastas om för att förbereda det för vidare transport till en annan plats där det ska behandlas
2. lagras innan det återvinns, om lagringen sker under en kortare period än tre år
3. lagras innan det bortscaffas, om lagringen sker under en kortare period än ett år.

Närmare bestämmelser om deponier finns i förordningen (2001:512) om deponering av avfall (deponeringsförordningen). Förordningen reglerar bl.a. vilket slags avfall som inte får deponeras (8–12 §§), vilka förutsättningar avfall måste uppfylla för att få deponeras (14–15 e §§), vilka skyldigheter verksamhetsutövaren har i samband med att avfall tas emot för deponering (16 och 17 §§), lokalisering och utformning av deponier (18–24 §§) samt sluttäckning (31 och 32 §§). Av 18 § framgår bl.a. att en deponi ska vara lokaliserad så att den inte utgör någon allvarlig risk för miljön med beaktande av avståndet från deponin till bl.a. vattenområden och vattenleder samt förekomst av ytvatten, grundvatten, kustvatten och skyddade naturområden.

I 9 kap. miljöbalken finns bestämmelser om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Enligt 9 kap. 6 § får regeringen meddela föreskrifter om att det är förbjudet att bedriva miljöfarlig verksamhet utan tillstånd eller innan anmälan

om detta har gjorts. Närmare bestämmelser om tillstånds- och anmälningsplikt för verksamheter och åtgärder som avses i 9 kap. miljöbalken finns i miljöprövningsförordningen (2013:251). 29 kap. 18–26 §§ reglerar när det krävs tillstånd respektive anmälan för deponering av avfall. Förordningen innehåller också bestämmelser om tillstånds- och anmälningsplikt för lagring som en del av att samla in avfall (tillståndsplikt B för farligt avfall och icke-farligt avfall respektive anmälningsplikt C för farligt avfall och icke-farligt avfall, 48–51 §§)

På senare tid har det förekommit flera massmedialt uppmärksammade fall där det har uppstått problem i ett flertal kommuner i samband med avfallshandling. Kommunpolitiker från flera olika kommuner har krävt att lagstiftningen ska ändras så att kommuner får större möjligheter att ingripa mot bristande avfallshandling. Med anledning av detta har Regeringskansliet (Miljödepartementet) genomfört en intern utredning. Utredningens slutsatser och förslag presenterades i januari 2021 i promemorian Ordning och reda på avfallet (M2021/00207). I promemorian lämnas bl.a. förslag till ändringar i miljöbalken, miljöprövningsförordningen, förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd samt avfallsförordningen (2020:614).

Ett av utredningens förslag är att det ska införas en ny bestämmelse i avfallsförordningen (4 kap. 14 a §) med innebörden att om det inte är motiverat att fortsätta lagra avfall som en del av att samla in det ska den som ansvarar för avfallet se till att avfallet blir behandlat. Även om fortsatt lagring är motiverad får avfall inte lagras som en del av insamling på en plats längre än tre år innan avfallet återvinns eller längre än ett år innan avfallet bortskaffas. Som skäl för förslaget anför utredningen bl.a. följande:

Bestämmelser om anmälnings- och tillståndsplikt för lagring som en del av att samla in avfall finns i 29 kap. miljöprövningsförordningen (48–51 §§). Det finns bestämmelser om tillståndsplikt B för farligt avfall och icke-farligt avfall samt om anmälningsplikt C för farligt avfall och icke-farligt avfall. Det finns också bestämmelser i miljöbalken om vad som avses med deponi (15 kap. 5 a §).

Den nuvarande regleringen av lagring av avfall som en del av att samla in det medför en risk för att avfall flyttas mellan olika platser i stället för att behandlas. Det har framförts kritik mot att detta är möjligt och att det inte finns en tydlig gräns för när avfallet måste behandlas. Över tid är det viktigt att det finns en balans mellan mängden avfall som tas emot för lagring och mängden avfall som sänds till behandling. Om en verksamhetsutövare under längre tid kan ta emot stora mängder avfall och transportera mellan olika lagringsplatser medför detta risk för stora kostnader om verksamhetsutövaren upphör med sin verksamhet och efterlämnar stora mängder avfall som kan behöva sorteras och transporteras till en behandlingsanläggning.

Den 1 januari 2017 ändrades miljöprövningsförordningen genom att det tidigare 29 kap. ersattes av ett nytt kapitel (SFS 2016:1188). Regeringen införde också en förklaring av vad som avses med deponi och deponera i avfallsförordningen som ersatte den tidigare förklaringen av deponering.

Ändringarna trädde i kraft den 1 januari 2017. Ändringarna innebar bl.a. att bestämmelserna om lagring som en del av att samla in avfall placerades i 48–51 §§. I samband med ändringarna ersattes ordet mellanlagring av uttrycket lagring som en del av att samla in avfall och tidsgränserna togs bort från bestämmelserna.

Förklaringen av vad som avses med deponi och deponera avfall flyttades till miljöbalken genom en lagändring som trädde i kraft den 1 augusti 2020 (15 kap. 5 a och 6 §§). [— —] Borttagandet av tidsgränserna i miljöprövningsbestämmelserna om lagring som en del av insamling var inte avsedda att innebära någon ändring i sak (jämför Naturvårdsverkets Vägledning till MPF 29 kap. Avfall, s. 20 och 21). [...]

Som påtalas ovan är avsikten inte att avfall ska flyttas mellan olika platser där avfallet lagras som en del av att samla in avfallet för att undkomma krav på behandling. Syftet med avfallshanteringen är att avfallet ska behandlas i enlighet med den prioriteringsordning som finns i avfallshierarkin. Det är genom behandlingen av avfallet som resurserna i avfallet kan tas tillvara och kretsloppet kan slutas.

— — —

För att möjliggöra en bedömning i det enskilda fallet och samtidigt motverka att avfall lagras under längre tid än vad som är motiverat bör det införas en bestämmelse som innebär att den som ansvarar för avfallet ska se till att det blir behandlat om det inte är motiverat att fortsätta att lagra avfall som en del av att samla in det. Avsikten är dock inte att lagring som en del av att samla in avfallet ska få ske under längre tid än vad som är tillåtet enligt den nuvarande regleringen. Det bör därför anges i bestämmelsen att även om fortsatt lagring är motiverad får avfall inte lagras som en del av insamling på en plats längre än tre år innan avfallet återvinns eller längre än ett år innan avfallet bortscaffas. Det är den som ansvarar för avfallet som ska göra bedömningen av om det är motiverat att fortsätta lagra avfallet. Denna bedömning kan sedan granskas av tillsynsmyndigheten. Om tillsynsmyndigheten anser att det inte är motiverat att fortsätta lagra avfallet kan myndigheten förelägga den som ansvarar för avfallet att se till att avfallet blir behandlat.

Utredningen lämnar ett antal exempel på vad som kan anses göra det motiverat med fortsatt lagring i upp till tre respektive ett år, t.ex. att antalet transporter kan begränsas så att utsläppen minskas. Vidare bedömer utredningen att den föreslagna bestämmelsen kan meddelas med stöd av ett befintligt bemyndigande i miljöbalken (15 kap. 39 §).

Ett annat av utredningens förslag är att det ska införas en ny bestämmelse i miljöbalken (26 kap. 10 a §) som gör det möjligt för tillsynsmyndigheten att ställa krav på ekonomisk säkerhet i anmälningspliktiga verksamheter. Bestämmelsen bör enligt förslaget begränsas till ärenden som avser handläggning av anmälan som gjorts för en miljöfarlig verksamhet enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 9 kap. 6 § miljöbalken. Enligt utredningen bör bestämmelsen i huvudsak utformas på ett sätt som motsvarar 16 kap. 3 § miljöbalken, dvs. den bestämmelse som ger möjlighet att ställa krav på godtagbar säkerhet i samband med tillstånd, godkännande eller dispens (16 kap. 3 § miljöbalken). Förarbetsuttalandena till bestämmelsen i

16 kap. bör enligt utredningen vara relevanta även vid tillämpningen av den nya bestämmelsen. Som skäl för förslaget anförs bl.a. följande:

Det finns ingen uttrycklig möjlighet för en tillsynsmyndighet att ställa krav på säkerhet för en verksamhet som är anmälningspliktig.

Flera av de verksamheter som är anmälningspliktiga enligt 29 kap. miljöprövningsförordningen är verksamheter där det finns behov av att fortlöpande frakta bort avfall. Flera av verksamheterna är också verksamheter som ofta bedrivs under en begränsad tid och därför kan förutses avslutas inom viss tid. De problem som beskrivs ovan bör åtgärdas genom att minska risken för att skattebetalarna får bära kostnaden för att vidta återställningsåtgärder. Mot bakgrund av vad som framkommit om de kostnader som har uppkommit i flera fall där verksamhetsutövare försatts i konkurs och efterlämnat fastigheter med stora mängder avfall bör det övervägas om det finns behov av att införa en möjlighet att ställa säkerhet för fler verksamheter. Detta gäller framför allt verksamheter som hanterar avfall.

Ett alternativ till att införa en möjlighet att ställa krav på ekonomisk säkerhet skulle vara att göra fler verksamheter som i dag är anmälningspliktiga tillståndspliktiga. Flera verksamheter där det kan anses finnas ett behov av säkerhet bedrivs dock på platsen under en begränsad tid. Eftersom tillståndsprövning är mer tids- och kostnadskrävande både för verksamheten och myndigheten finns fördelar om verksamheterna kan handläggas genom anmälan. Det är därför bättre att införa en möjlighet att ställa krav på ekonomisk säkerhet i ärenden där tillsynsmyndigheten handlägger anmälan om miljöfarlig verksamhet än att göra fler verksamheter tillståndspliktiga.

Utredningen föreslår också en ändring i 29 kap. 9 § 15 miljöbalken. Enligt förslaget ska den som med uppsåt eller av oaktsamhet bryter mot en föreskrift som regeringen har meddelat med stöd av 15 kap. 30 § miljöbalken genom att lämna avfall till någon som inte har gjort de anmälningar eller har de tillstånd som krävs för avfallshanteringen kunna dömas till böter. Enligt förslaget ska det förtydligas att den kontroll som den som lämnar avfall ska göra av mottagaren av avfallet ska göras enligt vad som skäligen kan begäras. I promemorian beskrivs vad som avses med beställaransvar, dvs. att inte bara den som bedriver en olaglig verksamhet kan bli ansvarig för denna utan att även den som slutit avtal eller annan överenskommelse med den olagliga verksamheten har ett ansvar för vad som händer i verksamheten. Den s.k. beställaren ansvarar då för att den som anlitas är behörig att vidta de åtgärder som krävs och ska kontrollera behörigheten. Utredningen hänvisar till att 5 kap. 18 § avfallsförordningen reglerar beställaransvaret. Av bestämmelsen följer att den som innehar avfall som har producerats eller hanterats i en yrkesmässig verksamhet endast får lämna avfallet till någon som har gjort de anmälningar eller har de tillstånd som krävs för hanteringen. Den som lämnar avfallet ska också kontrollera att så är fallet, dvs. det finns en undersökningsplikt. Alla avfallsinnehavare som lämnar avfallet vidare för hantering träffas av skyldigheten, dvs. även förmedlare och handlare. Utredningen konstaterar att det inte finns några sanktioner för överträdelse av bestämmelsen, förutom i fråga om att lämna avfall för transport till någon som saknar tillstånd (29 kap. 9 § 15 miljöbalken). Som framgår ovan föreslås därför en straffbestämmelse

som knyts till överträdelser av avfallsförordningens beställaransvar. Som skäl för förslaget anförs utredningen bl.a. följande:

I 29 kap. miljöbalken saknas således en möjlighet att döma den som i yrkesmässig verksamhet lämnar avfall till någon som saknar tillstånd eller godkänd anmälan för sin avfallshantering, bortsett från tillståndspliktiga avfallstransporter. Det är i gällande rätt enbart möjligt att hålla någon ansvarig för en sådan gärning om det går att bevisa att personen tillsammans och i samförstånd med andra gjort sig skyldig till miljöbrott eller lämnat en oriktig uppgift. Den ursprungliga avfallsproducenten eller innehavaren bör kunna hållas ansvarig när mottagaren inte anmält eller innehar tillstånd för verksamheten och den som lämnat avfallet inte har kontrollerat att mottagaren har gjort de anmälningar och har de tillstånd som behövs för avfallshanteringen. Det bör inte krävas att det uppkommit någon risk för miljön. I annat fall kan den ursprungliga avfallsproducenten genom överlåtelse i flera led undgå ansvar. Även en förmedlare av avfallstjänster eller avfallsinnehavare i ett senare skede bör kunna hållas ansvarig om avfallet lämnas vidare till obehöriga mottagare.

Promemorian har remissbehandlats. Ärendet är nu under beredning i Regeringskansliet (Miljödepartementet) och en proposition kan väntas i början av april 2022.

Enligt Naturvårdsverket har standarden på avfallsdeponierna i Sverige och Europa under de senaste åren blivit bättre som en följd av EU-direktivet om deponering av avfall (99/31/EG). Sverige genomförde EU-direktivet i juli 2001 genom förordningen (2001:512) om deponering av avfall (deponeringsförordningen) och Naturvårdsverkets Handbok 2004:2 med allmänna råd till förordningen (2001:512) om deponering av avfall och till 15 kap. 34 § miljöbalken (1998:808). Med stöd av deponeringsförordningen har Naturvårdsverket beslutat om föreskrifter om deponering av avfall (NFS 2004:10) och om de allmänna råden Mottagningskriterier för avfall till deponi (handbok 2007:1). Enligt Naturvårdsverket har svenska rättsregler på deponiområdet lett till att avfallet koncentreras till ett mindre antal deponier som har en högre standard. Deponeringsförordningen medför strängare krav än tidigare, bl.a. när det gäller deponiernas underliggande barriär, bottentätning, avslutande täckning och uppsamling av lakvatten. Kraven skiljer sig åt beroende på vilken typ av avfall som deponeras och är högre ju farligare avfall deponin tar emot. Alla nya deponier ska klara miljökraven, inte bara nu utan också i framtiden, och därför måste man ta hänsyn till deponins hela livslängd när man utformar moderna deponier. Det beror på att det är ofrånkomligt att föroreningarna i en deponi på lång sikt kommer att spridas trots olika skyddsåtgärder.

Den 25 juni 2020 gav regeringen ett uppdrag till Naturvårdsverket att, som samordnande myndighet, tillsammans med Folkhälsomyndigheten, HaV, Kemikalieinspektionen, Jordbruksverket och länsstyrelserna utveckla samarbetsformer och genomföra ett antal åtgärder i syfte att främja en mer enhetlig och effektiv tillsyn enligt miljöbalken (M2020/01034/Me). Naturvårdsverket ska, som samordnare av uppdraget, slutredovisa uppdraget till Regeringskansliet (Miljödepartementet) senast den 31 december 2023.

Naturvårdsverket ska också med början 2021 årligen lämna in en redovisning senast den 31 december om hur arbetet med uppdraget fortlöper.

Enligt utredningsbetänkandet Att äga avfall (SOU 2021:24) kommer kommunernas miljö- och hälsotillsyn att kunna förstärkas genom tillsynsavgifter från verksamheter som anmäler om frival (dvs. att de verksamheter som har ett avfallsabonnemang hos kommunen ska ha möjlighet till frival för transport och hantering av sitt kommunala avfall). Utredningen bedömer att de nya tillsynsavgifterna kommer att kunna bidra till utökad tillsyn på ett område som är eftersatt och svårt att utöva tillsyn av på grund av att många aktörer ofta är aktiva i flera kommuner.

Enligt deponeringsförordningen ska verksamhetsutövaren se till att deponin sluttäcks när den avslutas. Sluttäckningen ska konstrueras så att mängden lakvatten som passerar genom deponin inte överskrider ett visst gränsvärde. Gränsvärdet är lägst för deponier för farligt avfall. För att uppnå att sluttäckningen uppfyller kraven krävs att den konstrueras med flera skikt med olika egenskaper och funktioner. Kraven på sluttäckning utgår till stora delar från de krav som ställs i EU:s direktiv om deponering av avfall⁷.

Regeringskansliet (Miljödepartementet) har uppgett att det inte pågår någon utredning av frågan om kravet på sluttäckning av deponier.

Enligt 10 kap. 2 § miljöbalken är den som bedriver eller har bedrivit en verksamhet eller vidtagit en åtgärd som har bidragit till en föroreningsskada eller allvarlig miljöskada (verksamhetsutövaren) ansvarig för det avhjälpande som ska ske enligt bestämmelserna i 10 kap. miljöbalken. Det finns inte någon särskild definition i miljöbalken av vad som avses med termen verksamhetsutövare, utan det har överlämnats till rättstillämpningen att avgöra. I rättspraxis (MÖD 2005:64) har det avgörande för verksamhetsutövaransvaret varit vem som faktiskt och rättsligt har möjlighet att ingripa. Paragrafen utesluter inte att två eller flera fysiska eller juridiska personer kan anses vara verksamhetsutövare på samma gång (jfr prop. 1997/98:45 Del 1 s. 361 och MÖD 2010:19). Om det inte finns någon verksamhetsutövare som kan utföra eller bekosta det avhjälpande av en föroreningsskada som ska ske enligt bestämmelserna i 10 kap. miljöbalken är var och en som förvärvat den förorenade fastigheten ansvarig, om förvärvaren vid förvärvet kände till föroreningen eller borde ha upptäckt den (10 kap. 3 § miljöbalken). Bestämmelsen reglerar en förvärvande fastighetsägares subsidiära ansvar mot det allmänna för föroreningsskador.

Enligt 1 § lagen (2014:836) om näringsförbud kan en näringsidkare under viss tid meddelas begränsningar i rätten att bedriva eller ta del i näringsverksamhet. Kretsen av personer som lagen är tillämplig på framgår av 2 och 3 §§. Näringsförbud kan beslutas av allmän domstol bl.a. på grund av brott (4 §).

---

⁷ Rådets direktiv 1999/31/EG av den 26 april 1999 om deponering av avfall.

Åtgärder mot brottslighet inom avfallsområdet

I februari 2021 fick Naturvårdsverket i uppdrag av regeringen att samordna flera myndigheters arbete mot brottslighet inom avfallsområdet. Naturvårdsverket ska tillsammans med flera andra myndigheter redovisa en lägesbild av illegal avfallshantering och dess omfattning. De andra myndigheterna som bidrar i arbetet är Kustbevakningen, länsstyrelserna i Gävleborgs, Norrbottens, Stockholms, Skåne och Västra Götalands län, Polismyndigheten, Tullverket och Åklagarmyndigheten. Vidare ska Naturvårdsverket tillsammans med de andra myndigheterna även redovisa förslag på åtgärder för att ytterligare förebygga och förhindra brottslighet inom avfallsområdet. Särskild uppmärksamhet ska ägnas åt avfallshandlingens koppling till organiserad ekonomisk brottslighet eller annan organiserad brottslighet. Uppdraget ska redovisas senast den 15 mars 2022.

Enligt regleringsbrevet för 2022 ska Naturvårdsverket redovisa hur myndigheten har arbetat för att förhindra brottslighet inom avfallsområdet. Redovisningen ska inkludera samverkan med berörda myndigheter och särskilt vägledning till tillsynsmyndigheterna.

Regeringen konstaterar i budgetpropositionen för 2022 (prop. 2021/22:1 utg.omr. 20) att det är tydligt att illegal avfallshantering är ett växande problem både nationellt och internationellt. Hanteringen kan få stora konsekvenser för miljön och för människors hälsa, och regeringen föreslår därför en satsning för att stärka arbetet vid ett flertal myndigheter för att ytterligare förebygga och förhindra brottslighet inom avfallsområdet, bl.a. genom förbättrad tillsyn och gränskontroll och förbättrat utredningsarbete.

Den 15 december 2021 beslutade riksdagen att inom utgiftsområde 20 för anslaget 1:1 Naturvårdsverket anslå drygt 645 miljoner kronor, varav 5 miljoner kronor för att stärka myndighetens arbete mot brottslighet inom avfallsområdet. Anslaget beräknas tillföras 5 miljoner kronor även fr.o.m. 2023 för samma ändamål (prop. 2021/22:1, bet. 2021/22:MJU1, rskr. 2021/22:109–111).

Som framgår tidigare i detta betänkande lämnas det i Miljödepartementets promemoria Ordning och reda på avfallet (M2021/00207) ett antal förslag som syftar till att förbättra avfallshandlingens och öka tillsynsmyndigheternas möjligheter att säkerställa syftet med miljöbalken. I avsnittet om konsekvensutredning bedöms konsekvenserna av att inte göra några ändringar vara att inte alla som ingår i en illegal avfallshantering sanktioneras på ett tillräckligt tydligt sätt. När det gäller konsekvenserna för företag konstaterar utredningen att förslaget om att verksamhetsutövare som bedriver anmälningspliktig miljöfarlig verksamhet ska kunna bli skyldiga att ställa ekonomisk säkerhet i och för sig kan leda till kännbara kostnader, särskilt för små verksamhetsutövare utan stora ekonomiska resurser. Samtidigt bedömer utredningen att kravet på ekonomisk säkerhet kommer att gynna en sund konkurrens genom att oseriösa aktörer får svårare att konkurrera. Det är enligt utredningen rimligt att anta att en bestämmelse som gör det möjligt att ställa krav på ekonomisk säkerhet i anmälningspliktiga ärenden inte kommer att

tillämpas regelmässigt utan bara i de fall det anses motiverat för att säkerställa att det ska finnas tillgängliga medel för efterbehandling av förorenade områden. När det gäller förslaget om att göra det möjligt att ställa krav på behandling när fortsatt lagring, som en del av behandlingen, inte är motiverad konstaterar utredningen att förslaget inte medför några nämnvärda konsekvenser för de flesta verksamhetsutövare utan endast för det fåtal verksamhetsutövare som flyttar avfall för att undvika kostnaden för behandling.

Regeringen väntas besluta om en proposition i frågan i början av april 2022.

Övriga frågor om avfall

15 kap. miljöbalken handlar om avfall men innehåller inte några bestämmelser om klassificering av avfall. Kapitlet innehåller ett antal bestämmelser med bemyndiganden, bl.a. om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om tillstånds- och anmälningsplikt för viss avfallshantering. Avfallsförordningen (2020:614) definierar olika slags avfall (1 kap. 4 §) och innehåller även bestämmelser om klassificering av avfall (2 kap.). Förordningen reglerar också i vilka situationer det krävs tillstånd eller anmälan för att få transportera eller på annat sätt hantera avfall. För att yrkesmässigt få transportera andras avfall krävs tillstånd, oavsett vilka mängder avfall det handlar om (5 kap. 1 § 1). Om man bedriver en verksamhet där avfall uppstår gäller delvis andra krav än för yrkesmässiga transportörer. Det kan handla om att man bedriver en yrkesmässig verksamhet där olika typer av avfall uppstår och att man själv transporterar dessa till en insamlingsplats eller behandlingsanläggning. Det kan också handla om att man utför arbeten hos någon annan som leder till att avfall uppstår, t.ex. genom service och underhållsarbeten. För den här typen av avfall får man under ett kalenderår transportera upp till 100 kilo eller 100 liter farligt avfall, eller upp till 10 ton eller 50 kubikmeter avfall. I vissa fall krävs tillstånd även om avfallet har uppstått inom den egna verksamheten. Det gäller om avfallet innehåller kvicksilver, oavsett mängd, och utgörs av annat än hela lysrör eller andra ljuskällor. Detsamma gäller också om avfallet innehåller cyanid, kadmium eller en PCB-produkt (5 kap. 1 § 2). För transport av avfall som innehåller farliga jordbrukskemikalier, flygaska och pannaska från oljeförbränning, smittförande avfall, asbestinnehållande avfall, avfall från förbränning eller pyrolys av hushållsavfall och liknande handels-, industri- och institutionsavfall krävs inte tillstånd (5 kap. 2 §). Däremot gäller anmälningsplikt för den som själv transporterar sådant avfall, när det uppkommit i den egna verksamheten (5 kap. 7 §). För det avfall som uppstår inom hushållet hos en privatperson gäller inte ovanstående krav, och privatpersoner får alltså alltid transportera både farligt och icke-farligt avfall utan anmälan eller tillstånd.

Infrastrukturdepartementet har utarbetat promemorian Mottagningsanordningar i hamn för avfall från fartyg (dnr I2021/02803). I promemorian,

som presenterades den 23 december 2021, lämnas förslag till hur Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/883 om mottagningsanordningar i hamn för avlämning av avfall från fartyg ska genomföras i lag och förordning. Syftet med direktivet är att skydda den marina miljön mot de negativa effekterna av utsläpp av avfall från fartyg som anlöper hamnar i unionen. Detta ska uppnås samtidigt som en smidigt fungerande sjöfart säkerställs genom förbättrad tillgång till och användning av adekvata mottagningsanordningar i hamn och avlämningen av avfall till dessa anordningar. I promemorian föreslås att den plan för mottagning och hantering av avfall från fartyg som hamnar är skyldiga att ha även ska vara godkänd. Godkännandet ska göras av Transportstyrelsen när det gäller handels- och industrihamnar och av kommunerna när det gäller fritidsbåtshamnar. En skyldighet att i hamn även lämna avfall som fastnat i fiskenät föreslås. Principen om s.k. no-special-fee för mottagning av avfall från fartyg tas enligt förslaget bort från lag, och Transportstyrelsen får meddela föreskrifter om att ta ut avgifter i hamn för mottagning av avfall från fartyg. Tillsynen av fritidsbåtshamnarnas skyldigheter föreslås i fortsättningen utföras av den kommun där fritidsbåtshamnen finns. Vid överträdelser ska en sanktionsavgift påföras. Lag- och förordningsändringarna föreslås träda i kraft den 1 november 2022.

När det gäller import av veteranfordon har Naturvårdsverket utarbetat en vägledning som syftar till att skapa ökad tydlighet i fråga om hur det vid en gränsöverskridande transport ska kunna visas att ett fordon är att betrakta som ett historiskt fordon eller samlarfordon och inte som ett utjänt fordon som utgör avfall. Det är då framförallt den EU-gemensamma rättsliga definitionen av avfall som får en avgörande betydelse. Med avfall menas alla föremål eller ämnen som innehavaren vill göra sig av med eller är skyldig att göra sig av med. I bedömningen av om det kan anses finnas ett kvittblivningsintresse får vägas in inte endast avsikten hos den som innehar och överlåter ett föremål utan även t.ex. hur föremålet kan förväntas komma att hanteras.

I Naturvårdsverkets vägledning hänvisas till att det har tagits fram en särskild vägledning till EU:s avfallstransportförordning som gäller transporter av begagnade respektive utjänta fordon, Correspondents Guidelines No 9, där det bl.a. listas ett antal kriterier som förväntas tillämpas vid bedömningen av om ett fordon ska ses som avfall. I vägledningen anges, med hänvisning till EU:s direktiv 2000/53/EG om utjänta fordon (ELV-direktivet), att fordon som enligt nationellt uppställda kriterier kan klassas som veteranfordon normalt inte ska betraktas som avfall, såvida inte något av de kriterier föreligger som enligt vägledningen alltid ska leda till att fordonet betraktas som avfall. Bland annat ska ett fordon ses som avfall om det har utfärdats skrotningsintyg, om det kommer från en verksamhet som samlar in eller behandlar avfall, om det är avsett att gå till demontering och användning av reservdelar eller om det innehåller komponenter eller ämnen som är förbjudna att exportera eller importera. Detta gäller även fordon som annars är att betrakta historiska eller samlarfordon. För fordon som inte är att betrakta som historiska eller

samlarfordon räknas det upp ytterligare ett antal faktorer som kan tala för att ett begagnat fordon ska betraktas som avfall. I inledningen till ELV-direktivet (skäl 10) anges följande: ”Veteranfordon, det vill säga historiska fordon eller fordon med samlarvärde eller avsedda för muséer som förvaras på ett förnuftigt och miljöanpassat sätt, antingen i körklart skick eller isärplockade i delar, omfattas inte av definitionen på avfall enligt direktiv 75/442/EEG och faller inte inom det här direktivets tillämpningsområde.” Detta är närmast att betrakta som ett förtydligande av direktivets definition av uttjänt fordon och avfallsdirektivets definition av begreppet avfall. Begreppet veteranbilar innefattar, så som det används i ELV-direktivet, såväl historiska fordon som fordon med samlarvärde.

I svensk rätt definieras begreppet historiskt fordon i Vägverkets föreskrifter (VVFS 2007:490) om teknisk identifiering. Tullverkets regler och riktlinjer för att få klassa ett fordon som samlarfordon av historiskt eller etnografiskt intresse och få tullfrihet samt lägre momssats för fordonet överensstämmer i stora delar med ovanstående definition av historiska fordon. Fordon som inte uppfyller kriterierna för historiska fordon eller samlarfordon enligt Vägverkets föreskrift eller Tullverkets riktlinjer kan ändå ha ett samlarvärde som gör att de vid import eller införsel till Sverige inte ska ses som avfall. Även detta behöver i så fall kunna styrkas med relevant dokumentation. Vad som då särskilt kan beaktas är exempelvis att fordonet är förhållandevis sällsynt, att det normalt inte används för sitt ursprungliga ändamål och att det är föremål för särskilda transaktioner utanför den ordinarie bilmärknaden. Sammantaget kan det enligt Naturvårdsverkets vägledning – utifrån definitionen av begreppet avfall, ovan nämnda vägledning till EU:s avfallsförordning samt skäl 10 i ELV-direktivet – normalt förutsättas att det, i fråga om fordon som uppfyller kriterier för att definieras som historiskt fordon eller fordon med samlarvärde, finns ett intresse av att fortsätta att bevara fordonet som ett historiskt fordon eller samlarfordon och att det därför inte ska ses som avfall. Att det är fråga om ett sådant fordon förväntas kunna styrkas med lämplig dokumentation. Även i fråga om sådana fordon kan det dock finnas omständigheter som gör att de ska betraktas som avfall. Sådant som kan tala för att fordonet ska betraktas som avfall är exempelvis att det är oklart varifrån fordonet kommer eller vad som är syftet med importen eller exporten.

Utskottets ställningstagande

Säkerhet vid tillfällig lagring av avfall samt övriga frågor om avfallshantering och deponier

Att avfall hanteras på ett korrekt sätt är viktigt för såväl miljön som människors hälsa, och utskottet är i likhet med många andra bekymrat över att det förekommer olämplig och olaglig avfallshantering. Det är därför välkommet att frågan om att skapa ordning och reda i avfallshanteringen har utretts i Regeringskansliet. Detta arbete har resulterat i ett antal förslag som nu är under beredning. Utskottet kan också konstatera att Naturvårdsverket, tillsammans

med ett antal andra myndigheter, arbetar med ett regeringsuppdrag som syftar till att förbättra tillsynen på området.

Vidare kan utskottet konstatera att det följer av miljöbalken att det är verksamhetsutövaren som i första hand är ansvarig för att avhjälpa en föroreningsskada eller allvarlig miljöskada som verksamheten har lett till. Om det inte finns någon verksamhetsutövare som kan hållas ekonomiskt ansvarig för sådana skador kan en fastighetsägare, under vissa förutsättningar som anges i miljöbalken, hållas ansvarig mot det allmänna för föroreningsskador. När det gäller önskemålet om att en markägare ska kunna få näringsförbud följer det av lagen om näringsförbud vilken personkrets som kan bli föremål för ett sådant förbud och vilka förutsättningar som måste vara uppfyllda för att en domstol ska kunna besluta om näringsförbud. Utskottet ser för tillfället inte behov av att göra några ändringar i vare sig miljöbalkens bestämmelser om ansvaret för föroreningsskador eller i lagen om näringsförbud.

Med hänvisning till det arbete som pågår och vad utskottet i övrigt anfört föreslår utskottet att motionerna 2021/22:1 (SD) yrkandena 1–6, 2021/22:2331 (L), 2021/22:3431 (M) yrkandena 27 och 28 samt 2021/22:4062 (MP) yrkande 44 i denna del lämnas utan åtgärd.

Utskottet är inte heller berett att ta initiativ till en utredning om kravet på sluttäckning i enlighet med vad som anförs i motion 2021/22:3665 (C) yrkande 57. Sluttäckning har stor betydelse för att säkerställa att en avslutad deponi inte påverkar miljön negativt och de relevanta kraven kommer till stor del från EU:s deponidirektiv. Utskottet föreslår därför att yrkandet avslås.

Åtgärder mot brottslighet inom avfallsområdet

Illegal avfallshantering är ett växande problem, både nationellt och internationellt. Utskottet ser med oro på denna utveckling och välkomnar därför de satsningar som nu görs för att motverka och komma tillrätta med denna form av brottslighet. Utskottet konstaterar också att det i utredningen Ordning och reda på avfallet lämnas ett antal förslag i syfte att förbättra avfallshanteringen och skapa en sund konkurrens genom att ge oseriösa aktörer sämre förutsättningar att konkurrera. Mot bakgrund av det arbete som pågår vid ett antal myndigheter och i avvaktan på den proposition om förbättrad avfallshantering som väntas i början av april i år föreslår utskottet att motionerna 2021/22:2710 (S) och 2021/22:3665 (C) yrkande 32 lämnas utan åtgärd.

Övriga frågor om avfall

Hur avfall ska klassificeras avgörs i dag av avfallets karaktär i sig och inte av om avfallet hanteras av en privatperson eller en näringsidkare. Utskottet är främmande för en förändring av denna princip. Vidare bedömer utskottet att det inte finns behov av att förändra de regler som gäller för transport av avfall och som gör skillnad mellan transporter av avfall som uppkommit i

yrkesmässig verksamhet och avfall som uppkommit i ett privat hushåll. Utskottet avstyrker därför motion 2021/22:208 (C).

Regeringskansliet (Infrastrukturdepartementet) har nyligen presenterat promemorian Mottagningsanordningar i hamn för avfall från fartyg. Denna promemoria innehåller förslag som syftar till att åstadkomma förbättrad avfallshantering och ökad återvinning av avfall från marin verksamhet. I avvaktan på resultatet av det arbete som pågår föreslår utskottet att motionerna 2021/22:413 (M) och 2021/22:3681 (C) yrkande 33 lämnas utan åtgärd.

När det gäller frågan om tolkningen av förordningen om import av miljöfarligt avfall kan utskottet konstatera att det finns vägledning som utgör ett gott stöd vid bedömningen av om ett fordon ska anses vara ett s.k. veteranfordon eller ett uttjänt fordon som utgör avfall. Hur denna bedömning ska göras i det enskilda fallet är en fråga för rättstillämpningen att hantera. Därmed föreslår utskottet att motion 2021/22:3751 (M) yrkande 2 avslås.

Matsvinn och matavfall

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om matsvinn och matavfall.
Jämför reservation 34 (SD) och 35 (MP).

Motionerna

Enligt motion 2021/22:1892 av Sten Bergheden (M) bör man se över möjligheten att ta bort kravet på att lämna matavfall. Den som vill slippa kravet på att lämna matavfall måste i dag ansöka om dispens, men enligt motionären skulle det vara ett bättre system att den som vill lämna matavfall behöver ansöka om att få göra det.

I kommittémotion 2021/22:2453 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkande 4 efterfrågas informationsinsatser för utökat tillvaratagande av livsmedel.

Enligt motion 2021/22:4087 av Maria Gardfjell och Anna Sibinska (båda MP) yrkande 1 måste matsvinnet minska med 50 procent till 2030. Motionärerna föreslår därför att det ska införas två nya etappmål för ökad insamling och behandling av det kvarvarande matavfallet där minst 75 procent av matavfallet från hushåll, storkök, butiker och restauranger senast 2030 ska rötas eller komposteras. I samma motion yrkande 2 framhåller motionärerna behovet av att identifiera möjligheterna till insamling av matrester till biogasproduktion även i mindre orter och städer där biogasproduktion ännu inte har etablerats och där transportbehoven vid produktionen inte överstiger klimatnyttan.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Enligt Naturvårdsverket är matsvinn livsmedel som har producerats i syfte att bli mat men som av olika anledningar inte går vidare i livsmedelskedjan och äts upp. Matsvinn kan uppkomma i hela livsmedelskedjan och benämnas på olika sätt. Två centrala begrepp är livsmedelsavfall och livsmedelsförluster. Livsmedelsavfall är alla livsmedel, både fasta och flytande, som har blivit avfall. Avfall omfattar alla föremål eller ämnen som innehavaren vill göra sig av med eller är skyldig att göra sig av med. Livsmedelsavfall utgörs av dels matsvinn som hade kunnat ätas såsom matrester och överblivna produkter som kasseras, dels oundvikligt livsmedelsavfall såsom skal, ben och kaffesump. De nationella uppföljningarna av livsmedelsavfall baseras sedan 2020 på EU-definitionen av livsmedelsavfall. Livsmedelsavfall kan uppstå i alla led i livsmedelskedjan och brukar rötas, komposteras eller gå till förbränning. Det är små flöden av matsvinn från primärproduktion och livsmedelsindustri som enligt EU-definitionen klassas som livsmedelsavfall, utan det går snarare in under begreppet livsmedelsförluster. Livsmedelsförluster är en benämning på det matsvinn som uppkommer framför allt i de tidigare leden av livsmedelskedjan och som inte klassas som livsmedelsavfall. Livsmedelsförluster är t.ex. potatis eller bröd som tas om hand som foder i stället för att bli mat. Det kan också vara grönsaker som sorteras bort. Livsmedelsproducerande djur samt växter före skörd som inte kommer vidare i livsmedelskedjan är också en förlust ur ett resursperspektiv, trots att de inte har hunnit bli livsmedel. Dessa resurser är ändå viktiga i arbetet för minskat matsvinn och ökad resurseffektivitet. Planerad produktion för foder eller annan användning när livsmedel inte varit syftet är inte matsvinn.

I EU:s handlingsplan för cirkulär ekonomi anför kommissionen att livsmedelsvärdekedjan orsakar stor belastning på resurser och miljö, samtidigt som uppskattningsvis 20 procent av den sammanlagda livsmedelsproduktionen går förlorad eller slängs i EU. Den 20 maj 2020 presenterade kommissionen en ny livsmedelsstrategi, från jord till bord-strategin (Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – Från jord till bord-strategin för ett rättvisare, hälsosammare och miljövänligare livsmedelssystem, COM(2020) 381). Meddelandet ingår i den europeiska gröna given som anger hur Europa ska bli den första klimatneutrala världsdelen senast 2050. Från jord till bord-strategin är en central del av den gröna given och syftet med strategin är att göra EU:s livsmedelssystem till en global standard för hållbarhet. En handlingsplan medföljer strategin där kommissionen avser att se över relevant lagstiftning och vid behov föreslå ny lagstiftning. För att EU ska leva upp till målet i Agenda 2030 om att halvera livsmedelsavfallet per capita på detaljhandels- och konsumentnivå till 2030 aviserar det i från jord till bord-strategin att kommissionen kommer att föreslå rättsligt bindande mål för att minska livsmedelsavfallet i EU. Genom att använda en ny metod för att mäta livsmedelsavfall, och de uppgifter som medlemsländerna förväntas lämna 2022, kommer kommissionen att fastställa

ett utgångsvärde som ska användas för att under 2023 lämna förslag till rättsligt bindande mål.

Att minska mängden matavfall och matsvinn är enligt regeringen en viktig del i arbetet med att göra konsumtionen mer resurseffektiv och hållbar. Den 20 juni 2017 antog riksdagen en livsmedelsstrategi för Sverige. Det övergripande målet för strategin är en konkurrenskraftig livsmedelskedja där den totala livsmedelsproduktionen ökar, samtidigt som relevanta nationella miljömål nås, i syfte att skapa tillväxt och sysselsättning och bidra till hållbar utveckling i hela landet. Livsmedelsstrategin anger en inriktning för livsmedelspolitiken och innehåller mål att uppnå och en struktur för genomförandet och kan ses som en plattform utifrån vilken politiken ska utformas fram till 2030. Utöver det övergripande målet har tre strategiska mål satts upp inom områden som bedöms vara särskilt viktiga: regler och villkor, konsument och marknad samt kunskap och innovation. Livsmedelsstrategin lyfter fram behovet av insatser för att främja minskat matsvinn i hela livsmedelskedjan från producent till konsument, genom t.ex. ökat samarbete mellan livsmedelskedjans aktörer och myndigheter och informationsinsatser riktade mot konsumenterna. Att förebygga och styra avfall till lämpligt omhändertagande är prioriterat både i den europeiska och i den svenska avfallslagstiftningen. EU:s avfallshierarki styr hur avfallet ska tas om hand, och under 2016 infördes avfallshierarkin i den svenska lagstiftningen. För matavfall innebär det att avfallet i första hand ska förebyggas, i andra hand återvinnas genom biologisk behandling och i sista hand förbrännas. I juni 2018 beslutade regeringen om förordningsändringar vad gäller kommunernas insamling av matavfall. För att bidra till att matavfall tas bättre om hand som en resurs, bl.a. genom produktion av biogas, infördes krav på att kommunerna ska erbjuda system för separat insamling av matavfall från hushållen senast 2021.

Som en del av livsmedelsstrategin gav regeringen Livsmedelsverket i uppdrag att, i samarbete med Naturvårdsverket och Jordbruksverket, arbeta för ett minskat matsvinn. Uppdraget sträckte sig över tre år och en delredovisning av uppdraget lämnades den 28 februari 2018. Som en första del i uppdraget tog myndigheterna fram en handlingsplan för minskat matsvinn. Handlingsplanen, Fler gör mer – Handlingsplan för minskat matsvinn 2030, syftar till att minska matsvinn och matavfall i hela livsmedelskedjan och berör primärproduktion, producenter, handel, måltider i vård, skola och omsorg, restauranger, konsumenterna, myndigheter samt forskning och innovation. Planen innehåller nio åtgärdsområden och drygt 40 åtgärdsförslag, varav flera berör ökad information till konsumenterna för att åstadkomma beteendeförändringar.

Naturvårdsverket, Livsmedelsverket och Jordbruksverket samverkar med ett stort antal aktörer i Matsvinnsnätverket (tidigare Samma – Samverkansgruppen för minskat matavfall). Matsvinnsnätverket är öppet för myndigheter, forskare, intresseorganisationer och branschen med aktörer i olika delar av livsmedelskedjan. Syftet med samverkansgruppen är att verka för att minska

matavfallet genom att utgöra en kontaktyta där deltagarna kan diskutera och samla information om hur matsvinnet kan minskas.

På Livsmedelsverkets webbplats presenteras fakta om matsvinn, tips för hur matsvinnet kan minskas i hushåll, storkök och företag samt information om varför det är viktigt att minska matsvinnet.

I oktober 2020 anordnade Konsumentverket ett webinarium på temat Prata matsvinn med konsumenterna där Livsmedelsverket informerade om hur olika arenor samverkar för att minska matsvinnet. Webbinariet, som är tillgängligt på Konsumentverkets webbplats, riktar sig till miljöstrateger, konsumentvägledare, företag, organisationer, kommunikatörer vid avfallsbolag och andra som kommunicerar med konsumenter.

Av budgetpropositionen för 2022 (prop. 2021/22:1 utg.omr. 20) framgår att regeringen i januari 2021 beslutade om ett nytt etappmål om matavfall som innebär att 2023 ska minst 75 procent av matavfallet från hushåll, storkök, butiker och restauranger sorteras ut och behandlas biologiskt så att växtnäring och biogas tas till vara. Det tidigare etappmålet om resurshushållning i livsmedelskedjan med slutår 2020 har enligt regeringen inte kunnat nås, men med detta etappmål har regeringen en ökad ambition och en högre procentsats.

Enligt 15 a § avfallsförordningen (2011:927) ska kommunen tillhandahålla ett system för att från hushåll samla in matavfall som hushållen har separerat från annat avfall och transportera bort det matavfallet skilt från annat avfall. Naturvårdsverket får dels meddela föreskrifter om undantag från kravet i 15 a §, dels i det enskilda fallet ge dispens från kravet i 15 a § om det finns särskilda skäl (15 b och c §§). Kompostering av köksavfall ska, på grund av risken för besvär för närboende, enligt 45 § avfallsförordningen anmälas till kommunen. Bestämmelsen har sin bakgrund i EU:s avfallsdirektiv. Regeringens etappmål om avfall fastslår att senast 2023 ska minst 75 procent av matavfallet från hushåll, storkök, butiker och restauranger sorteras ut och behandlas biologiskt så att växtnäring tas till vara. Vidare framgår det av artikel 22 i avfallsdirektivet att medlemsstaterna ska säkerställa att biologiskt avfall senast den 31 december 2023 (om inte annat följer av artikel 10.2 och 10.3) antingen separeras och materialåtervinns vid källan eller insamlas separat. Medlemsstaterna ska också vidta åtgärder för att

- a. uppmuntra till materialåtervinning, inklusive kompostering och rötning, av biologiskt avfall som sker på ett sådant sätt att en hög miljöskyddsnivå iakttas och resultatet uppfyller relevanta, högt ställda kvalitetsnormer
- b. uppmuntra till hemkompostering
- c. främja användning av material som produceras av biologiskt avfall.

I miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2018/19:MJU5 Cirkulär ekonomi uttalade utskottet följande: ”Utskottet noterar att såväl EU som regeringen uppmuntrar att matavfall tas till vara genom kompostering. Samtidigt understryker utskottet att krav på att anmäla en kompost har sin bakgrund i EU:s avfallsdirektiv och att utskottet inte är berett att tillstyrka förslag om att stryka detta.”

Utskottets ställningstagande

Som kommissionen konstaterar i handlingsplanen för cirkulär ekonomi orsakar livsmedelsvärdekedjan stor belastning på resurser, miljö och klimat samtidigt som en stor del av de livsmedel som produceras går förlorade eller slängs. Det är enligt utskottet därför nödvändigt med ett brett spektrum av åtgärder för att i största möjliga mån komma till rätta med denna problematik.

En av många viktiga åtgärder är att utbyta erfarenheter om matsvinn och informera om varför det uppstår och vad som kan göras för att i större utsträckning tillvarata de livsmedel som produceras. Utskottet välkomnar de insatser som gjorts av regeringen och flera myndigheter och framhåller vikten av att arbetet med dessa frågor inte avstannar. Mot denna bakgrund anser utskottet att motion 2021/22:2453 (SD) yrkande 4 kan lämnas utan åtgärd.

Ett av målen i Agenda 2030 är att matsvinnet ska minska med 50 procent till 2030. I från jord till bord-strategin aviserar kommissionen att den kommer att föreslå rättsligt bindande mål för att minska livsmedelsavfallet i EU. Regeringen har beslutat om ett etappmål om matavfall som innebär att minst 75 procent av matavfallet från hushåll, storkök, butiker och restauranger senast 2023 ska sorteras ut och behandlas biologiskt så att växtnäring och biogas tas till vara. Det som efterfrågas i motion 2021/22:4087 (MP) yrkande 1 måste enligt utskottets bedömning därmed i huvudsak anses vara tillgodosett och utskottet avstyrker därför yrkandet. När det gäller det som efterfrågas i yrkande 2 i samma motion ser utskottet för närvarande inte anledning att initiera de efterfrågade åtgärderna, och föreslår därför att yrkandet avslås.

Utskottet är inte heller berett att ta initiativ till den efterfrågade förändringen av regelverket för insamling och återvinning av matavfall. Därför avstyrker utskottet motion 2021/22:1892 (M).

Plastfrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om återvinning och produktion av plast.

Jämför reservation 36 (M), 37 (C), 38 (V), 39 (L) och 40 (MP).

Motionerna

I motion 2021/22:630 av Markus Wiechel (SD) föreslås att regeringen ska återkomma med förslag i syfte att stimulera svenska företag att ta sig an tvätt och granulering av återvunnen plast för att inte behöva köpa råvaran från utlandet.

I partimotion 2021/22:3277 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 34 föreslås att Sverige antar mål om att materialåtervinningen av plast ska uppgå till minst 70 procent 2025. I yrkande 35 i samma motion föreslås att Sverige

verkar för en global målsättning om att all plast senast 2030 ska återvinnas eller återanvändas.

I kommittémotion 2021/22:3431 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 24 föreslås att det görs en årlig uppföljning av åtgärderna för kemisk återvinning av plast.

Enligt partimotion 2021/22:3511 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 20 bör det utredas om ett marknadsdrivet kvotsystem för att öka mängden återvunnen och biobaserad plast kan införas.

I motion 2021/22:4098 av Maria Gardfjell (MP) yrkande 1 anför motionären att man bör se över utvecklade möjligheter att åstadkomma minskad efterfrågan på fossilbaserade plastprodukter och ökad efterfrågan på biobaserad och återvunnen plastråvara. I samma motion yrkande 2 anför motionären att det är viktigt att sprida kunskap till landets alla kommuner om projektet Jakten på plasten.

I partimotion 2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 77 föreslås att klimatbelastningen från vår användning av plast ska minska genom ökad återvinning och en utfasning av fossil råvara för plastproduktion.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

I januari 2018 presenterade kommissionen en europeisk strategi för plast i en cirkulär ekonomi (COM(2018) 28 final) med fokus på hela värdekedjan för plast och plastens negativa miljöpåverkan i de olika leden (plaststrategin). Strategin innehåller en tydlig vision för en hållbar konsumtion och produktion av plast och kvantifierade mål på EU-nivå. Senast 2030 ska bl.a. alla plastförpackningar som släpps ut på EU-marknaden gå att återanvända eller återvinna. I strategin föreslås åtgärder på EU-nivå och nationell nivå för materialåtervinning, nedskräpning, cirkulära system och globala samarbeten. Kommissionen uppmanar även andra berörda parter att göra frivilliga åtaganden för att möta den övergripande visionen.

Som en del i plaststrategin antogs ett nytt direktiv, engångsplastdirektivet⁸, för användningen av vissa engångsprodukter och fiskeredskap i plast. Direktivet reglerar en rad åtgärder som medlemsstaterna ska vidta för att komma till rätta med plastens miljöpåverkan. Vissa plastprodukter där det finns fullgoda ersättningsalternativ ska enligt direktivet förbjudas helt, t.ex. engångsbestick och sugrör. För produkter för vilka det inte anses finnas enkelt tillgängliga alternativ, bl.a. livsmedelsbehållare avsedda för mat för exempelvis avhämtning, ligger fokus på att minska förbrukningen. För att minska risken för nedskräpning innehåller direktivet krav på förbättrad design av dryckesbehållare och på att produkter endast tillåts på marknaden om de har kapsyler eller lock som sitter kvar på behållaren under hela behållarens livslängd. Direktivet innehåller även ett krav på att petflaskor fr.o.m. 2025 innehåller minst 25 procent återvunnen plast och att dryckesflaskor innehåller

---

⁸ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/904 av den 5 juni 2019 om minskning av vissa plastprodukters inverkan på miljön.

minst 30 procent återvunnen plast senast 2030. Engångsplastdirektivet innebär även att det införs ett utökad producentansvar för ett antal produkter, t.ex. livsmedelsbehållare, dryckesbehållare med en kapacitet av högst 3 liter samt muggar inklusive lock. Det utökade producentansvaret innebär att producenterna ska stå för kostnaden för medvetandehöjande åtgärder, insamling i offentliga system samt uppstädning av sina produkter. Direktivet omfattar även fiskeutrustning i plast och innebär att producenter av sådan fiskeutrustning ska täcka kostnaderna för transport och insamling av avfall av fiskeutrustning som kommer in till hamnmottagningar.

I EU:s handlingsplan för cirkulär ekonomi anför kommissionen att det inom plaststrategin har tagits många initiativ med anledning av allvarlig oro bland allmänheten. Eftersom förbrukningen av plast väntas fördubblas under de kommande 20 åren kommer dock kommissionen att vidta ytterligare riktade åtgärder för att hantera de hållbarhetsutmaningar som detta allmänt förekommande material medför, och kommissionen kommer att fortsätta att främja en samordnad strategi för att ta itu med plastföroreningar på global nivå. För att öka användningen av materialåtervunnen plast och bidra till en mer hållbar användning av plast kommer kommissionen att föreslå tvingande krav på innehåll av återvunnet material och åtgärder för att minska avfallet från viktiga produkter såsom förpackningar, byggnadsmaterial och fordon, även med beaktande av verksamheten inom alliansen för cirkulär plast. Kommissionen kommer också att ta itu med nya hållbarhetsutmaningar genom att ta fram en policyram för följande:

- Anskaffning, märkning och användning av biobaserad plast, på grundval av en bedömning av var användningen av biobaserade råvaror leder till verkliga miljöfördelar och går utöver en minskning av användningen av fossila resurser.
- Användning av biologiskt nedbrytbar eller komposterbar plast, på grundval av en bedömning av de tillämpningar där användningen av sådan plast kan ge miljöfördelar samt av kriterierna för sådana tillämpningar. Kommissionen kommer att sträva efter att säkerställa att märkningen av en produkt som ”biologiskt nedbrytbar” eller ”komposterbar” inte vilseleder konsumenterna så att de bortskaffar den på ett sätt som orsakar nedskräpning eller förorening med plast på grund av olämpliga miljöförhållanden eller otillräcklig tid för nedbrytning.

Vidare kommer kommissionen att säkerställa ett snabbt genomförande av engångsplastdirektivet för att komma till rätta med problemet med plastföroreningar i havet samtidigt som den inre marknaden skyddas, bl.a. genom att utarbeta en första uppsättning regler för mätning av innehållet av återvunnet material i produkter.

I miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2021/22: MJU4 Producentansvar och straffansvar för nedskräpning behandlade utskottet regeringens proposition 2020/21:198 med samma namn. I propositionen lämnades ett antal förslag till ändringar i miljöbalken, huvudsakligen för att genomföra

avfallsdirektivet⁹ och engångsplastdirektivet. Regeringen föreslog bl.a. en utvidgning av flera bemyndiganden i 15 kap. miljöbalken och att nya bemyndiganden skulle införas i samma balk. Utskottet föreslog att riksdagen skulle anta lagändringarna, och den 22 september 2021 beslutade riksdagen i enlighet med utskottets förslag (rskr. 2021/22:3). Lagändringarna om bemyndiganden trädde i kraft den 1 november 2021.

I ett pressmeddelande den 3 november 2021 informerade regeringen om att den samma dag hade beslutat om ett antal förordningsändringar för att genomföra engångsplastdirektivet i svensk rätt. Ändringarna innebär bl.a. att bomullspinnar (tops), sugrör, bestick och ätpinnar, omrörare för drycker, ballongpinnar och tallrikar i engångsplast samt matlådor för snabbmat som innehåller expanderad polystyren kommer att förbjudas i Sverige från den 1 januari 2022. Av pressmeddelandet framgår också att regeringen vill att materialåtervinningen i hela EU ska förbättras och att regeringen därför har anmält ett förslag till EU-kommissionen om att införa krav på att alla engångsplastförpackningar från 2030 ska innehålla minst 30 procent återvunnen plast. Enligt regeringen pågår en dialog med kommissionen i ärendet.

Den 26 november 2020 beslutade regeringen att ge Naturvårdsverket i uppdrag att föreslå åtgärder för att öka materialåtervinningen av plast i giftfria kretslopp. I uppdraget ingick särskilt att föreslå åtgärder för att förbättra förutsättningarna för kemisk återvinning av plast i Sverige. Naturvårdsverket redovisade uppdraget den 25 november 2021 (NV-09063-20). I skrivelsens sammanfattning anför Naturvårdsverket inledningsvis bl.a. följande:

Plastavfallet ökar i Sverige och den största delen går till energiutvinning istället för att materialåtervinnas. Det beror bland annat på svårigheten att sortera ut olika typer av plastavfall och på att efterfrågan på den återvunna råvaran är låg. I linje med Naturvårdsverkets färdplan för hållbar plastanvändning så är materialåtervinning en viktig del i arbetet för att nå en hållbar plastanvändning. Vi behöver också arbeta parallellt med en resurssmart användning, att minska läckaget och att skapa förutsättningar för biobaserad råvara.

För att öka materialåtervinningen av plast från dagens cirka åtta procent krävs insatser i flera delar av värdekedjan, från produktdesign till ökad insamling och sortering. Det krävs också insatser som bidrar till en ökad efterfrågan på återvunnen råvara. Det gäller såväl mekanisk återvinning som olika typer av kemisk återvinning. Samverkan, nytänkande och innovativa lösningar är viktiga verktyg för ökad materialåtervinning av olika plasttyper och plastflöden. Det pågår flera parallella initiativ för att övergå till en cirkulär ekonomi och öka materialåtervinningen av plast. Naturvårdsverket har följt och beaktat de olika processerna i arbetet med regeringsuppdraget.

När det gäller frågan om kemisk återvinning av plast framgår följande av sammanfattningen:

---

⁹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG av den 19 november 2008 om avfall och om upphävande av vissa direktiv.

En särskild del i uppdraget har varit att undersöka förutsättningarna för kemisk återvinning. Den kemiska återvinningen står inför flera utmaningar som är gemensamma med andra återvinningstekniker, men också sådana som är specifika för kemisk återvinning. Naturvårdsverkets analys visar att de största hindren för ökad materialåtervinning är gemensamma för mekanisk och kemisk återvinning. Detta innebär att i princip alla bedömningar och förslag i denna redovisning som syftar till en ökad materialåtervinning generellt, även förbättrar förutsättningarna för den kemiska återvinningen.

I samverkan med aktörer inom branschen för kemisk återvinning har Naturvårdsverket bland annat analyserat frågor om tillgång till plastavfall av önskad sort, etablering av större industrianläggningar med en ny teknik och huruvida processen för kemisk återvinning kan räknas som materialåtervinning.

För att öka materialåtervinningen av plast föreslår Naturvårdsverket att

- en kvotplikt på produkter av mjuk polyeten (LDPE och LLDPE) införs med startår 2025 i syfte att öka efterfrågan på återvunnet material. Kvotplikten föreslås inledas med ett krav på 25 procent återvunnen råvara och höjas till 40 procent fr.o.m. 2030.
- en utredning av ett system för insamling och materialåtervinning av fritidsbåtar tillsätts, med utgångspunkt från förslagen i betänkandet Havet och människan (SOU 2020:83). Naturvårdsverket anser att utredningen ska utformas så att den även inkluderar förslag med syftet att öka materialåtervinningen. Utredningen bör fokusera på styrmedel som motiverar producenterna att ta fram fritidsbåtar som är resurssnåla och lätta att återvinna samt skapar tydlighet i ansvar för insamling och avfallshantering.
- ett nytt etappmål inom miljömålssystemet antas specifikt för plastavfall som uppkommer i byggsektorn. Naturvårdsverket har påbörjat ett utredningsarbete om hur ett sådant etappmål kan utformas för att bidra till en ökad materialåtervinning och avser att återkomma till regeringen med ett förslag till etappmål under våren 2022.

Av regeringens handlingsplan för cirkulär ekonomi framgår det att regeringen, för att stärka arbetet med omställningen till en cirkulär ekonomi, på sikt avser att komplettera miljömålssystemet så att det finns etappmål eller andra mål för strategins prioriterade materialströmmar, bl.a. plast, där det bedöms lämpligt.

I resultatredovisningen i budgetpropositionen för 2022 (prop. 2021/22:1 utg.omr. 20) anför regeringen att Sverige har fortsatt att driva utvecklingen mot en hållbar plastanvändning globalt, särskilt genom arbetet inom konventionen om gränsöverskridande transporter av avfall (Baselkonventionen) samt arbetet för att åstadkomma en global överenskommelse om att minska och förebygga utsläpp av plastavfall och mikroplast i haven. Under 2020 ledde t.ex. Sverige tillsammans med Japan FN:s expertgruppsmöte om marin plastnedskräpning och mikroplaster som tog ytterligare steg på vägen mot en global överenskommelse. Sverige har också bidragit till flera nordiska rapporter för att driva på mot en global överenskommelse om plast.

Av budgetpropositionen framgår vidare att regeringen, för att ta ytterligare steg i omställningen mot en cirkulär ekonomi, kommer att ta fram en särskild handlingsplan för plast våren 2022. Det blir regeringens andra handlingsplan efter strategin för cirkulär ekonomi. Plast är en särskilt prioriterad materialström för den cirkulära ekonomin och det krävs ytterligare åtgärder för att uppnå en hållbar plastanvändning med giftfria och cirkulära plastflöden utan läckage. Handlingsplanen ska komplettera strategin för cirkulär ekonomi genom att förtydliga vilka insatser som är aktuella för plastområdet och för Sveriges fortsatta arbete för att uppnå en hållbar plastanvändning nationellt, inom EU och globalt. Regeringen föreslår därför särskilda medel för att möjliggöra åtgärder inom alltifrån cirkulär design till städning av plast i hav och natur samt ökad materialåtervinning och återanvändning. Det kommer också att krävas särskilda insatser för ett framgångsrikt svenskt genomförande av engångsplastdirektivet som syftar till att styra bort från en ohållbar användning av engångsplast.

Regeringen beslutade den 17 februari 2022 om Sveriges handlingsplan för plast – En del av den cirkulära ekonomin.

Den 15 december 2021 beslutade riksdagen att inom utgiftsområde 20 anvisa 645 033 000 till anslaget 1:1 Naturvårdsverket (prop. 2021/22:1, bet. 2021/22: MJU1, rskr. 2021/22:109–111). Enligt Naturvårdsverkets regleringsbrev för 2022 (villkor för anslaget 1:1 anslagspost 1) ska minst 25 000 000 kronor användas för att stärka myndighetens arbete nationellt, inom EU och internationellt för en mer cirkulär plastanvändning samt för att minska plaster, inklusive mikro- och nanoplast, i hav och natur. Insatser ska omfatta hela livscykeln för plast, t.ex. hållbar design, standardisering, återanvändning, alternativa material, återvinning och minskat läckage av plast. Av medlen får högst 5 000 000 kronor användas för myndighetens arbete med nationell plastsamordning. Naturvårdsverket får även betala ut bidrag till andra inom detta område. Naturvårdsverket får betala ut högst 1 500 000 kronor till Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut efter rekvisition för budgetåret 2022 för genomförande av uppdraget Analys av spridning av mikroplast från källa till hav (M2021/02392).

Enligt regleringsbrevet för 2022 ska Naturvårdsverket redovisa sitt arbete för att öka den cirkulära plastanvändningen samt för att minska plast och mikro- och nanoplast i hav och natur. Myndigheten ska också redovisa vilka insatser som har gjorts för att driva frågan inom EU och globalt. Vidare ska Naturvårdsverket redovisa vilket resultat myndighetens arbete inom plastområdet har gett med fokus på väntade effekter.

Av Miljödepartementets promemoria En förbättrad förpackningsinsamling – nya roller för kommuner och producenter (M2021/02118), som presenterades i november 2021, framgår det att plastförpackningar tillverkas av många olika plasttyper och dessutom kan bestå av kombinationer av plast och annat material, vilket försvårar sortering och materialåtervinning. Merparten av plastförpackningarna som samlas in från hushåll sorteras och upparbetas på Svensk Plaståtervinnings anläggning i Motala. Där separeras

materialet efter storlek och mjukplast avskiljs från hårdplast med hjälp av tryckluft, vilket gör att mjuka och hårda plastförpackningar kan samlas in tillsammans. Därefter används NIR-teknik (near infrared) i kombination med tryckluft för att identifiera och separera plasttyper från varandra. Tekniken bygger på att olika plasttyper absorberar olika våglängder i infrarött ljus. De förpackningar som sorteringsmekanismen inte kan identifiera blir s.k. rejekt som går till förbränning med energiutvinning eller används som bränsle i cementindustrin. Av promemorian framgår vidare att de största utgående fraktioner som säljs vidare till tvätt- och granuleringsföretag i Europa är lågdensitetspolyeten (LDPE), högdensitetspolyeten (HDPE) och polypropen (PP). Efter tvätt och annan upparbetning kan plasten smältas ned till ett granulat som används vid tillverkning av nya plastprodukter. Granulat av mjuka plastförpackningar som påsar används framför allt till bärkassar och sopsäckar, medan granulat från hårda plastförpackningar kan användas till alltifrån pallklossar till blomkrukor, plastmöbler och hinkar. I promemorian beskrivs också att Svensk Plaståtervinning just nu bygger en ny sorterings- och upparbetningsanläggning för plastförpackningsavfall i Motala som kommer att stå färdig 2023. Med den nya anläggningen kommer Svensk Plaståtervinning att fördubbla sin kapacitet och tredubbla antalet plastsorter som kan sorteras ut för att materialåtervinnas. Tvätt och granulering kommer att finnas på anläggningen fr.o.m. 2025. Det planeras även för en ny sorterings- och upparbetningsanläggning för plastförpackningsavfall i Ängelholm. Anläggningen testades under 2021 för att stå klar under 2022. Den kommer att använda ny teknik för att möjliggöra materialåtervinning av komplexa flexibla plastfilmer som i dagsläget inte kan materialåtervinnas.

Promemorian har remitterats och synpunkter på förslaget kan lämnas senast den 7 februari 2022.

På uppdrag av Naturvårdsverket har IVL Svenska Miljöinstitutet utrett ett antal styrmedel i syfte att minska användningen av fossil jungfrulig plast. De styrmedel som analyseras i rapporten Styrmedel för minskad klimatpåverkan från plast (Naturvårdsverkets rapport 6928, maj 2020) är avgift eller skatt på fossil plastråvara, klimattull på importerade fossilbaserade plaster samt avgift, skatt eller moms på fossilbaserade plastprodukter. Målet som ska uppnås med de utredda styrmedlen är i slutändan att minska mängden fossil plast som går till förbränning. Bedömningen i rapporten är att beskattning av fossil plast i en tidig del av värdekedjan, t. ex. beskattning av plastråvara eller plastprodukter, ger minskad efterfrågan på fossilbaserade plastprodukter och ökar efterfrågan på biobaserad och återvunnen plastråvara. Styrmedlet har därmed potential att minska koldioxidutsläppen från plast. Enligt rapporten finns det dock vissa utmaningar kopplade till utformningen, bl.a. att det behövs standarder eller certifieringar för återvunnen och biobaserad plast för att kunna påvisa innehållet i plasten och därmed få en skattesänkning vid användandet av dessa. Utveckling inom området pågår dock, och Naturvårdsverket har inom arbetet med hållbar plastanvändning även gett stöd till Svenska institutet för standarder (SIS) för arbete med framtagande av standarder.

Enligt information från SIS ska alla plastförpackningar i EU kunna återvinnas senast 2030, företags återvinning av plastavfall ska bli lönsam och nya kvalitetsstandarder för återvunnen plast ska införas. SIS leder det europeiska sekretariatet som arbetar med

- nya harmoniserade standarder för plastförpackningar för att säkerställa att alla plastförpackningar är återanvändbara eller återvinningsbara 2030
- nya kvalitetsstandarder för återvunnen plast för att möta nya typer av material och för att möjliggöra en ökad användning av återvunnen plast
- nya standarder för utformning av plast och plastprodukter så att nya material och produkter är designade för att kunna återanvändas, repareras och återvinnas, samtidigt som mängden material minskas.

Av Naturvårdsverkets regleringsbrev för 2022 framgår att myndigheten inför kommande internationella förhandlingsmöten om en global överenskommelse för plast ska ta fram underlag för att främja framtagandet av globala standarder för cirkulära och giftfria plastprodukter. Naturvårdsverket ska inför detta ta stöd av SIS och vid behov designhögskolor och tekniska universitet. Naturvårdsverket ska också begära in synpunkter från näringslivet på lämpligt sätt. Resultatet av uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Miljödepartementet) senast den 1 november 2023.

Enligt regleringsbrevet ska Naturvårdsverket också utreda hur miljöövervakningen, inklusive den hälsorelaterade miljöövervakningen, kan utvecklas på ett kostnadseffektivt sätt genom mätningar och modellering för att omfatta kartläggning av mikroplaster. Naturvårdsverket ska redovisa lämpliga metoder och kostnader för att över tid kunna få en bild och följa spridningen av och exponeringen för mikroplaster i Sverige. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Miljödepartementet) senast den 1 februari 2024.

Det följer också av regleringsbrevet att Naturvårdsverket ska arbeta för att främja omställningen av plast i en cirkulär ekonomi och för att kunna nå målet om att Sverige ska bli världens första fossilfria välfärdsland. För att göra detta ska Naturvårdsverket

- kartlägga plastflöden i Sverige och analysera och föreslå hur myndigheten på ett långsiktigt och kostnadseffektivt sätt kontinuerligt kan följa plastflöden i omställningen till en cirkulär ekonomi. Metoden ska också kunna användas för att på sikt följa andra prioriterade strömmar. Denna del av uppdraget ska redovisas senast den 16 december 2022.
- analysera och kartlägga vilka typer av plaster som lämpar sig för olika typer av användningar för att uppnå cirkulära flöden och minska klimatpåverkan från plaster, exempelvis genom att redan i designskedet fastställa när fossil plast kan ersättas med biobaserade plaster, återanvändbara material, återvunnen plast, plast med lång livslängd eller andra material, samt vilken plast som är lämpligast för olika användningsområden.

- undersöka vilka avfallsströmmar av plast som i dag inte omfattas av utsorteringskrav och som är lämpliga att ställa högre utsorteringskrav på för att öka möjligheten att använda avfallet som resurs i en cirkulär och fossilfri ekonomi.
- analysera och föreslå ytterligare styrmedel som behövs för att rätt plast ska användas på rätt plats i en cirkulär och fossilfri ekonomi.

Naturvårdsverket ska slutredovisa uppdraget till Regeringskansliet (Miljödepartementet) senast den 15 mars 2024. Myndigheten ska redovisa författningsförslag där det finns behov.

I september 2017 startades projektet Jakten på plasten i Uppsala, Linköping, Norrköping och Eskilstuna som en följd av att det framkommit att bestick, muggar, sopsäckar, förkläden, skoskydd och andra plastattiraljer stod för 4 000 ton koldioxidutsläpp per år. Projektet pågick t.o.m. februari 2021 och finansierades med stöd av EU:s regionala utvecklingsfond. Målet med projektet var att minska användningen av plast och öka andelen återvunnet och förnybart material i kommunernas verksamheter. Projektet skulle bidra till en bättre miljö genom att

- utbilda internt om plast som material och dess effekter på miljö och klimat
- ställa krav i upphandlingar på andra material än plast, t.ex. trä eller plast producerad av återvunnen eller förnybar råvara
- kartlägga plastflödena
- fasa ut särskilt hälso- och miljöskadliga plaster
- skapa nya metoder för hur upphandling kan användas som ett verktyg för att göra skillnad för miljö, klimat och cirkulär ekonomi
- ta fram verktyg och rutiner för upphandling
- kommunicera och sprida resultat internt och externt
- skapa dialog och erfarenhetsutbyte mellan aktörer.

Under våren 2020 arbetade pilotverksamheterna i kommunerna med att minska användningen av engångsartiklar i plast. De gjorde en kartläggning av plastanvändning i verksamheterna och medarbetare tog fram förslag på åtgärder för att fasa ut vissa produkter. De tog också fram förslag på ändrade rutiner vid inköp av plast och engångsartiklar. Projektet resulterade bl.a. i en minskning av inköp av handskar (28 procent), förkläden (8,7 procent) och glas (79 procent). Projektet har tagit fram flera vägledningar för plastarbetet i de olika verksamhetstyperna och för att hjälpa upphandlarna att tänka rätt i kravställningen i fråga om plast finns det även en vägledning för hållbar plastupphandling. Vägledningarna finns tillgängliga på Uppsala kommuns webbplats och på webbplatsen för projektet Jakten på plasten. Förutom på projektkommunernas webbplatser omnämns projektet på bl.a. Upphandlingsmyndighetens och Tillväxtverkets webbplatser.

Regeringskansliet (Miljödepartementet) framhåller att Naturvårdsverkets arbete med plastfrågor årligen beskrivs i myndighetens årsredovisning. Utöver

detta följer regeringen upp vilka plaståtervinningsåtgärder som Naturvårdsverket respektive Energimyndigheten har beviljat medel för inom Klimatklivet respektive Industriklivet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har vid flera tillfällen under de senaste åren anfört att det krävs kraftfulla insatser för att komma till rätta med de problem som orsakas av förbrukning och spridning av plaster. Som framgår av redovisningen ovan pågår det ett stort antal processer, såväl på nationell som på global nivå, för att skapa förutsättningar för en minskad miljöpåverkan från plast. Här vill utskottet bl.a. peka på de förslag för ökad materialåtervinning av plast som Naturvårdsverket nyligen har lämnat till regeringen. Utskottet välkomnar också de åtgärder som kommissionen har aviserat för att hantera de hållbarhetsutmaningar som materialet plast medför. Utskottet kan således konstatera att ett stort antal åtgärder för att minska plastens miljöpåverkan har genomförts, påbörjats eller aviserats. I likhet med vad utskottet tidigare anfört vill utskottet understryka betydelsen av att arbetet i dessa frågor fortsätter med oförminskad styrka. Därmed anser utskottet att motionerna 2021/22:630 (SD), 2021/22:3277 (V) yrkandena 34 och 35, 2021/22:3431 (M) yrkande 24, 2021/22:3511 (C) yrkande 20, 2021/22:4098 (MP) yrkandena 1 och 2 samt 2021/22:4199 (L) yrkande 77 kan lämnas utan ytterligare åtgärd.

Sanering

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om sanering.
Jämför reservation 41 (C) och 42 (MP).

Motionerna

Enligt motion 2021/22:705 av Martina Johansson (C) bör det tillsättas en utredning som tittar på hur statens intäkter från miljöavgifter eller sanktionsavgifter kan omfördelas till kommuner och regioner för att bidra till sanering av miljöskadliga gamla industribyggnader.

I motion 2021/22:2104 av Martina Johansson och Malin Björk (båda C) yrkande 2 föreslås att aktuella kommuner ska få ta del av tilldömda skadestånd från företag som brutit mot avfallsreglerna, för att kunna använda dessa medel för att sanera avfallsplatsen.

Enligt kommittémotion 2021/22:3665 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 33 bör det utredas hur kommuner i högre utsträckning kan ersättas för kostnader för sanering och återställande av förorenad mark till följd av miljöbrott. Motionärerna anför att om den som har begått ett miljöbrott inte kan utkrävas

ekonomiskt ansvar ska det finnas tillräckligt med statliga medel för att ersätta kommunerna för de uppkomna kostnaderna.

I kommittémotion 2021/22:3681 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 32 efterfrågas en översyn av hur saneringen och efterbehandlingen av marinors förorenade mark kan förstärkas och effektiviseras. Motionärerna föreslår därför att berörda myndigheter ges ett sådant uppdrag och att den nationella styrningen och vägledningen effektiviseras.

I kommittémotion 2021/22:4062 av Maria Gardfjell m.fl. (MP) yrkande 44 i denna del framhåller motionärerna att det finns ett stort behov av att berörda myndigheter tar fram mer vägledning kring hanteringen av förorenade massor och att kunskapen om effektiva saneringsmetoder behöver stärkas genom benchmarking, dvs. riktmärkning, med andra länder. Motionärerna anför att förorenade massor ofta schaktas bort, men metoderna för att ta hand om förorenat lakvatten är bristfälliga och inte alltid utformade efter att ta hand om exempelvis PFAS-ämnen (per- och polyfluorerade alkylsubstanser, även kallade per- och polyfluorerade ämnen och högfluorerade ämnen).

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

I 2 kap. miljöbalken finns de s.k. allmänna hänsynsreglerna. Av 2 kap. 3 § framgår att alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd ska utföra de skyddsåtgärder, iakttä de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Vidare har alla som bedriver eller har bedrivit en verksamhet eller vidtagit en åtgärd som medfört skada eller olägenhet för miljön ett ansvar för att denna avhjälpas i den omfattning det kan anses skäligt enligt 10 kap. miljöbalken. I den mån det föreskrivs i miljöbalken kan det i stället uppkomma en skyldighet att ersätta skadan eller olägenheten till dess att skadan eller olägenheten har upphört (2 kap. 8 § miljöbalken, som ger uttryck för principen om förorenarens betalningsansvar). I första hand är det den som bedrivit verksamheten som är ansvarig för kostnaderna när ett område behöver åtgärdas. I vissa fall kan det vara fastighetsägaren och ibland kan ansvaret delas (se närmare under avsnittet Avfallshantering och deponier om bestämmelserna i 10 kap. miljöbalken om ansvar för avhjälpande av föroreningsskada och allvarlig miljöskada).

Enligt Naturvårdsverket syftar myndighetens anslag för efterbehandling av mark till att förorenade områden ska bli efterbehandlade även när det inte finns någon som är ansvarig för att bekosta åtgärderna. Anslaget har stor betydelse för att kunna nå miljömålet Giftfri miljö. Bidragen ska gå till de åtgärdsobjekt som ger mest hälso- och miljönytta. Naturvårdsverket arbetar utifrån en nationell plan för prioritering av ansökningar om statligt stöd. Fördelningen är också styrd av behoven på lokal och regional nivå. Möjligheten till fördelning av bidrag är också beroende av regeringens varierande anslag till området.

I budgetpropositionen för 2022 (prop. 2021/22:1 utg.omr. 20) föreslog regeringen att riksdagen skulle anvisa 1 167 318 000 kronor för 2022 till anslaget 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden. Regeringen anförde bl.a. att åtgärdstakten i saneringsarbetet ska fortsätta att öka, vilket är en förutsättning för en giftfri miljö och rena hav och vatten, och föreslog därför att anslaget skulle tillföras medel. Regeringen föreslog samtidigt att anslaget skulle minskas för att finansiera öknings av anslagen 1:1 Naturvårdsverket och anslaget 1:8 Sveriges geologiska undersökning (SGU) inom utgiftsområde 24 Näringsliv för att stärka dessa myndigheters arbete med förorenade områden. Enligt regeringen beräknades minskningen inte påverka verksamheten inom saneringsanslaget utan skulle möjliggöra bättre utväxling för anslaget. Den 15 december 2021 beslutade riksdagen i enlighet med förslaget (bet. 2021/22: MJU1, rskr. 2021/22:109–111).

Av Naturvårdsverkets regleringsbrev för 2022 framgår att verket får disponera 909 318 000 kronor för sanering och efterbehandling av förorenade områden (villkor för anslaget 1:4 anslagspost 1). Anslagsposten får användas för bidrag enligt förordningen (2004:100) om avhjälpande av förorenings-skador och statligt stöd för sådant avhjälpande. Anslagsposten får också användas för bidrag till att åtgärda förorenings-skador enligt 10 kap. miljöbalken som är särskilt angelägna från risksynpunkt i de fall 6 a § förordningen om avhjälpande av förorenings-skador och statligt stöd för sådant avhjälpande inte är tillämplig. Vidare får anslagsposten användas för att finansiera inventeringar, undersökningar och juridiska bedömningar eller andra utredningar som krävs som underlag för att kunna genomföra åtgärder, för kunskapsuppbyggnad och kunskapsöverföring samt för att ta fram underlag för prioriteringar av framtida avhjälpande- och återställningsinsatser i landet. Anslagsposten får också användas för stärkt arbete med kapacitetshöjning av teknikutvecklingen samt stärkt arbete med kunskapshöjande insatser inom efterbehandling av förorenade områden inklusive sediment. Högst 10 000 000 kronor får användas för att genomföra uppdraget Bättre kunskap för hantering av förorenade sediment (dnr M2019/01427/Ke). Anslagsposten får också användas för arbete med utrednings- och åtgärds-kostnader som återkrävs av ansvariga enligt miljöbalken eller äldre lagstiftning samt för kostnader hos kommuner eller myndigheter för att i samband med undersökning, utredning eller åtgärd av förorenade områden driva sådana mål som avses i 21 kap. 1 § första stycket 4, 6, 7 och 9 miljöbalken.

Av regleringsbrevet framgår också att 70 000 000 kronor får disponeras av SGU (villkor för anslaget 1:4 anslagspost 3). Anslagsposten får användas för att inventera samt, i enlighet med den gällande prioritetsordningen, genomföra ansvarsutredningar, nödvändiga undersökningar, åtgärder och efterföljande miljökontroll på områden där staten har ett visst ansvar för avhjälpande och där ingen annan myndighet kan svara för avhjälpande. Avsättningar för sanering och återställning av förorenade områden ska redovisas mot anslag det budgetår som utgifterna hänför sig till.

Vidare framgår det av regleringsbrevet att 100 000 000 kronor får disponeras av Länsstyrelsen i Örebro län (villkor för anslager 1:4 anslagspost 6). Anslagsposten får användas för arbete vid länsstyrelserna med tillsyn och tillsynsvägledning över förorenade områden i syfte att öka inslaget av privatfinansierade efterbehandlingsåtgärder så att det framtida behovet av bidragsfinansiering minskar. Högst 25 000 000 kronor får användas för visst arbete vid länsstyrelserna med bidragshantering. Anslagsposten disponeras av Länsstyrelsen i Örebro län för fördelning till samtliga länsstyrelser.

Som framgår ovan får anslaget 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden (anslagspost 1) användas för bidrag enligt förordningen (2004:100) om avhjälpande av sådana föroreningsskador som avses i 10 kap. 1 § första stycket miljöbalken. Länsstyrelsen kan ansöka om bidrag hos Naturvårdsverket som beslutar om bidrag (5, 6 och 9 §§). Bidraget betalas ut till länsstyrelsen som får besluta att överlämna bidraget till en kommun eller annan huvudman som är ansvarig för avhjälpandet (10 och 10 a §§).

Föreningar från verksamheter och åtgärder kopplade till båtar har på senare år identifierats som ett hot mot den marina miljön längs Sveriges kuster och mot vårt inlandsvatten. Med anledning av det stora antalet platser där sådan verksamhet har bedrivits och att tillsynsmyndigheterna har konstaterat att något måste göras för att minska dessa platserns negativa miljöpåverkan har Statens geotekniska institut (SGI) tagit fram publikationen Förorenad mark vid uppställningsplatser för fritidsbåtar – Ansvar och finansiering (publikation 43). Även om publikationen är skriven med tanke på olika verksamheter med båtar är reglerna desamma oavsett vilken verksamhet som har bedrivits, och den kan därför användas även i andra sammanhang. I publikationen beskrivs ansvaret för förorenade områden övergripande och det ges hänvisningar till mer fördjupad information. Det konstateras att principen om att förorenaren betalar är stark och att det är den som bidragit till föroreningens uppkomst som i första hand ansvarar för att utföra och bekosta undersökningar och saneringar. I publikationen beskrivs också att tillsynsmyndigheten kan välja att ställa krav via förelägganden eller att arbeta genom att söka frivilliga lösningar. Det kan ibland finnas skäl att besluta om rättelse på den felandes bekostnad eller skäl för tillsynsmyndigheten att begära verkställighet av tidigare förelägganden. En skälighetsbedömning kan resultera i att ansvaret jämkas, och då krävs finansiering även från andra än den ansvarige för att uppnå full finansiering av åtgärden. Detta kan i vissa fall säkerställas genom statliga bidrag (se ovan om förordningen om avhjälpande av föroreningsskador).

Naturvårdsverket har utarbetat föreskrifter om deponering, kriterier och förfaranden för mottagning av avfall vid anläggningar för deponering av avfall (NFS 2004:10). Till föreskrifterna har myndigheten även utarbetat en handbok med allmänna råd (handbok 2007:1). I Naturvårdsverkets vägledning Mottagningskriterier för avfall till deponi för parametrar som saknar lakkriterier ger myndigheten vägledning om hur man ska hantera jordmassor som är förorenade med organiska föroreningar som inte har lakkriterier i

föreskrifterna om deponering och förfaranden för mottagning av avfall vid anläggningar för deponering av avfall.

Som framgår tidigare i detta betänkande har Miljödepartementet utarbetat promemorian Ordning och reda på avfallet (M2021/00207). I promemorian föreslås bl.a. undantag från tillstånds- och anmälningsplikt enligt 29 kap. miljöprövningsförfordningen för åtgärder som vidtas med icke-förorenad jord eller annat icke-förorenat naturligt förekommande material som schaktas ur i samband med en byggverksamhet där det är säkerställt att materialet kommer att användas i sitt naturliga tillstånd för anläggningsändamål i anslutning till den plats där schaktningen utfördes. Sådana massor föreslås även undantas från förordningen (2001:512) om deponering av avfall. Promemorian har remissbehandlats. Ärendet är nu under beredning i Regeringskansliet (Miljödepartementet) och en proposition kan väntas i början av april 2022.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att frågan om vem som är skadeståndsskyldig respektive berättigad till skadestånd får avgöras med tillämpning av allmänna skadeståndsrättsliga principer. Om staten är skadeståndsberättigad kommer dessa skadestånd in till statskassan och dessa medel kan fördelas i samband med behandlingen av statens budget. Mot denna bakgrund föreslår utskottet att motionerna 2021/22:705 (C), 2021/22:2104 (C) yrkande 2 och 2021/22:3665 (C) yrkande 33 avslås.

När det gäller frågan om sanering av marinors förorenade mark kan utskottet konstatera att riksdagen vid behandlingen av statens budget för 2022 anslag medel som får användas för ett antal åtgärder med anknytning till sanering och återställning av förorenade områden. I det praktiska arbetet kan SGI:s publikation fungera vägledande. Mot denna bakgrund är utskottet inte berett att föreslå det slags uppdrag som efterfrågas i motion 2021/22:3681 (C) yrkande 32. Yrkandet bör därför avslås.

Utskottet noterar att Naturvårdsverket har utarbetat en vägledning om hanteringen av förorenade massor. När det gäller frågan om hur kunskapen om saneringsmetoder kan förbättras har utskottet förtroende för att berörda myndigheter utvecklar metoderna, bl.a. genom jämförelser och erfarenhetsutbyten med relevanta aktörer i andra länder. Därmed föreslår utskottet att motion 2021/22:4062 (MP) yrkande 44 avslås i denna del.

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden (från S, M, SD, C, V, KD, L och MP) om cirkulär ekonomi i frågor som har behandlats tidigare under valperioden.

Jämför särskilt yttrande 1 (M), 2 (SD), 3 (C), 4 (V), 5 (KD) och 6 (L).

Utskottets ställningstagande

De motionsförslag som tas upp i bilaga 2 rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet tidigare har behandlat under valperioden i betänkandena 2018/19:MJU5 Cirkulär ekonomi, 2018/19:MJU13 Vattenvård, 2018/19:MJU18 Miljömålen – med sikte på framtiden, 2019/20:MJU12 Övergripande miljöfrågor, 2019/20:MJU13 Cirkulär ekonomi, 2020/21:MJU19 Cirkulär ekonomi och 2021/22:MJU4 Producentansvar och straffansvar för nedskräpning. Riksdagen har beslutat i enlighet med utskottets förslag. Utskottet ser inte någon anledning att nu på nytt pröva de motionsyrkanden som tas upp i bilaga 2 och avstyrker därför motionsförslagen.

Reservationer

1. Resursförbrukning och resurseffektivitet, punkt 1 (C)

av Kristina Yngwe (C) och Ulrika Heie (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3665 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 53 och
avslår motion

2021/22:4066 av Lorentz Tovatt m.fl. (MP) yrkande 11.

Ställningstagande

Insatser för en resurseffektiv ekonomi och cirkulära materialflöden tenderar att spridas ut på många olika myndigheter och utan ett reellt helhetsgrepp, vilket leder till att det cirkulära tankesättet inte genomsyrar samtliga politikområden. Vi är stolta över att ha varit med och tagit fram en nationell strategi för cirkulär ekonomi men vill gå ett par steg längre genom att se över möjligheten att upprätta en dedikerad expertmyndighet för cirkularitet och resurseffektivitet. Dess främsta uppdrag ska vara att utforma framtidens styrmedel för hur vi ska uppnå högre resurseffektivitet, tillsammans med näringslivet och akademien, något som i dag är utspritt på ett flertal myndigheter. En sådan myndighet skulle kunna ta över eller ersätta delar av det som andra sektorsmyndigheter som t.e.x. Naturvårdsverket, Kemikalieinspektionen och Boverket gör i dag – det är inte en fråga om att skapa ytterligare en myndighet och parallella processer. Likt det klimatpolitiska rådet kan en specialiserad expertmyndighet också säkerställa att cirkulära principer genomsyrar all annan lagstiftning och alla regelverk, vilket ökar den gröna omställningstakten i samhällets alla delar.

2. Resursförbrukning och resurseffektivitet, punkt 1 (MP)

av Maria Gardfjell (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:4066 av Lorentz Tovatt m.fl. (MP) yrkande 11 och
avslår motion
2021/22:3665 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 53.

Ställningstagande

Svenskarnas konsumtionsutsläpp är bland de högsta i världen och Sverige har under de senaste decennierna använt en oproportionerligt och orättvist stor andel av världens snabbt krympande koldioxidbudget. Att som Sverige gör förbruka resurser som om det fanns drygt fyra jordklot går inte att på något vis betrakta som hållbart. Med mitt parti i regering har Miljömålsberedningen fått i uppdrag att ta fram en strategi för att minska utsläpp av växthusgaser från Sveriges konsumtion av varor och tjänster, inklusive den offentliga sektorns konsumtion. Mitt parti verkar för att målet för de konsumtionsbaserade utsläppen ska vara vetenskapligt baserat och beakta rättviseaspekten i linje med Parisavtalet.

Det mest effektiva sättet att minska klimatpåverkan från konsumtion är att konsumera färre resursintensiva varor och tjänster. Det leder även till minskade avfallsmängder och minskad miljöpåverkan i övrigt. Miljöpartiet vill främja en cirkulär ekonomi där resurser fortsätter att cirkulera även när en produkt nått slutet av sin livscykel. Med mitt parti i regering har Sverige sedan 2020 en strategi för cirkulär ekonomi, men strategin behöver kompletteras med konkreta mål och kraftfulla styrmedel. Finland är precis som Sverige ett land med stor produktion av råvaror, men också en föregångare vad gäller cirkulär ekonomi. Till skillnad från Sverige har Finland antagit ett flertal tidssatta mål som bl.a. anger att förbrukningen av primära råvaror för inhemsk konsumtion 2035 inte ska överstiga 2015 års nivå. Sveriges regering bör föreslå ett nationellt mål, lagkrav och andra styrmedel för att minska resursförbrukningen så att den ryms inom planetens gränser.

3. Återvinning av returpapper, punkt 2 (M)

av Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M) och Åsa Coenraads (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:3368 av Viktor Wärnick m.fl. (M) yrkande 5 och
avslår motion
2021/22:3277 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 24.

Ställningstagande

Vi anser att den nuvarande insamlingen av returpapper genom kommunernas försorg fungerar väl och därför inte bör ersättas med ett system som lägger ett större ansvar för returpappershanteringen på dagspressen.

4. Återvinning av returpapper, punkt 2 (V)

av Jon Thorbjörnson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3277 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 24 och

avslår motion

2021/22:3368 av Viktor Wärnick m.fl. (M) yrkande 5.

Ställningstagande

Jag och mitt parti anser att den bärande principen i miljöpolitiken bör vara att förorenaren betalar. Trots rådande klimatkris som ökar behovet av åtgärder som stärker denna princip för att begränsa användningen av naturresurser frångår regeringen principen och har beslutat att avskaffa producentansvaret för returpapper. Från och med 2022 får landets kommuner ansvaret för insamling och återvinning av returpapper. I stället för att den näring som belastar miljön tar sitt ekonomiska ansvar läggs därmed kostnaden på kommuninvånarna genom avfallstaxan. Jag och mitt parti anser att detta är förkastligt av både miljö- och rättviseskäl och är särskilt anmärkningsvärt av en regering som anser sig sträva efter att Sverige ska bli ett av de första fossilfria välfärdsländerna. Regeringen anför som skäl att man genom beslutet vill avlasta tidningsbranschen ekonomiskt. Det är enligt min uppfattning ett mycket anmärkningsvärt ställningstagande. Det är inte första gången regeringen åsidosätter miljö- och klimathänsyn till förmån för branscher.

Det finns enligt min och mitt partis uppfattning ett flertal goda skäl att stödja tidningsbranschen, men det är helt orimligt att detta ska ske genom att frångå en bärande princip i miljöpolitiken, producentansvaret, och i stället lägga kostnaden på kommunerna för att tidningar och trycksaker kan cirkuleras. Ur miljösynpunkt innebär det att tillverkarna av papper inte längre har krav på att återanvända råvaran och fördelningspolitiskt riskerar hushåll med låga inkomster att genom höjd avfallstaxa få sämre ekonomi, även om de inte prenumererar på en tidning och tackat nej till direktreklam. Med detta beslut omintetgör regeringen hela grundtanken med cirkulär ekonomi, dvs. producentansvaret, och beslutet försämrar miljö rättvisan. Jag och mitt parti

anser att den enda rimliga principen för att realisera cirkulär ekonomi i praktiken är att den som sätter ut en vara på marknaden också ska bära ansvar för att den kan återvinnas. Det ansvaret bör inte läggas på konsumenterna. Regeringen bör därför upphäva beslutet om att ta bort producentansvaret för returpapper.

5. Återvinning av fosfor och kväve, punkt 3 (SD)

av Runar Filper (SD), Staffan Eklöf (SD) och Yasmine Eriksson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:2461 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 3 och 7.

Ställningstagande

Det finns enligt vår uppfattning potential för återvunnen fosfor och kväve i mineralgödsel. Marknaden för dessa är dock mycket liten i dag, och det krävs därför en strategi på EU-nivå. Vi anser också att en kvotplikt inom EU i råga om inblandning av återvunnen fosfor och kväve bör utredas närmare.

6. Återvinning av elektronik, punkt 4 (C, KD, MP)

av Kristina Yngwe (C), Maria Gardfjell (MP), Ulrika Heie (C) och Kjell-Arne Ottosson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:3665 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 38.

Ställningstagande

Producentansvarssystem är ett effektivt och ändamålsenligt sätt att skapa ekonomiska drivkrafter och incitament att göra produkter lättare att återbruka och återvinna. Genom att stärka befintliga system och utveckla nya kan företag och branscher få tillbaka sina produkter och material i slutet av livscykeln och på så sätt sluta kretsloppen.

Under 2021 presenterades en utredning om att öka återvinningen och recirkuleringen av mobiltelefoner och annan småelektronik (SOU 2021:26). Detta är produktgrupper för vilka återvinningen i dagsläget är alldeles för låg eftersom många konsumenter låter telefoner och småelektronik ligga kvar i byrålådorna hemma i stället för att lämna in dem för återbruk eller återvinning. Utredningen har lämnat ett välmotiverat förslag om ett skärpt och reviderat producentansvarssystem som skulle leda till konkreta och omfattande förändringar sett till insamlings- och återvinningsvolymerna. Ytterst vore det önskvärt om ett EU-gemensamt producentansvarssystem togs fram, men Sverige bör gå före med ett eget som också kan fungera som en modell för övriga EU. Det är vår mening att genomförandet av utredningens förslag om ett skärpt och utvecklat producentansvar skulle få positiva långvariga effekter för miljön och kunna drivas framåt av branscherna själva, vilket är betydligt mer effektivt än olika statliga lösningar.

7. Återvinning av metaller och mineral, punkt 5 (SD)

av Runar Filper (SD), Staffan Eklöf (SD) och Yasmine Eriksson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:2431 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 16 och avslår motionerna

2021/22:3665 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 54,

2021/22:4076 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkande 2 och

2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 78.

Ställningstagande

Vi har ett moraliskt och etiskt ansvar för att tillvarata de metaller och mineral vi en gång brutit ur marken. En ökad kunskap och förmåga till materialåtervinning kan vara positiv såväl ur miljösynpunkt som i ett företags-ekonomiskt hänseende. Modern forskning pekar på att det finns stora möjligheter till en ökad grad av materialåtervinning inom gruvnäringen. I dag är det emellertid i många fall inte lönsamt för företagen att återvinna material ur exempelvis slagghögar, trots att det finns tekniker för att återvinna en rad olika metaller och mineral. Vi menar att företag som ligger i framkant inom detta område måste främjas. Även om återvinning och utvinning av råvara ur tidigare deponier inte kommer att kunna ersätta behovet av att bryta jungfruligt material betraktar vi detta som ett mycket viktigt komplement till vår råvaruförsörjning. Vi föreslår därför att de regelverk som reglerar möjligheten

till en effektiv återvinning och tillståndsgivningar för utvinning ur exempelvis slagghögar och deponier måste genomlysas i syfte att förbättra möjligheterna att ta till vara de metaller och mineral som redan brutits ur marken.

8. Återvinning av metaller och mineral, punkt 5 (C)

av Kristina Yngwe (C) och Ulrika Heie (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3665 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 54 och
avslår motionerna

2021/22:2431 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 16,

2021/22:4076 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkande 2 och

2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 78.

Ställningstagande

En säker tillgång till olika typer av råmaterial är helt central för ett hållbart samhälle. I takt med att vår ekonomiska tillväxt har ökat och att teknikutvecklingen ständigt gör nya landvinningar ökar också efterfrågan på många slags råmaterial, både i Sverige och globalt. Produkter som vi gjort till ett inslag i vardagen – mobiltelefoner, platta skärmar och led-lampor – och sådana vi är beroende av för framtidens gröna omställning – vindkraftverk, solceller, batterier till elbilar samt elektrifierade motorvägar – har gjort att efterfrågan på fler ämnen och materialslag ökat lavinartat. För att vi ska nå målen inom Agenda 2030 och även Parisavtalet krävs det att vi ställer om till ett fossilfritt samhälle och ökar mängden förnybara energikällor. Och för att vi ska lyckas med elektrifieringen och en grön samhällsomställning är det av stor vikt att tillgången till, och försörjningen av, nödvändiga råmaterial säkras.

Innovationskritiska råmaterial, ett begrepp som härrör från EU-kommissionen, är grundämnen som med befintliga teknologier i dagsläget inte har några gångbara substitut men som vi är helt beroende av för vår tids konsumentprodukter och förnybara energikällor och vars utvinning och export domineras av ett fåtal länder. EU står för hela 30 procent av världens förbrukning av innovationskritiska material men endast för 3 procent av den globala produktionen. Den stora merparten av dessa material importeras idag från Kina, Sydafrika, Ryssland och Kongo där de bryts eller utvinns med avsevärd negativ miljöpåverkan och till höga kostnader i form av oerhört mänskligt lidande. Att stärka den europeiska och svenska återvinningen av redan upptagna råmaterial är en mycket viktig prioritering. Många kritiska

råmaterial är metaller och mineral av olika slag som sällan utgör stora volymer men som vi i dag måste bryta allt större mängder berg och malm för att komma åt, samtidigt som den totala tillgången förstås är begränsad. I Sverige återfinns dessa material främst i våra produkter, både de i bruk och uttjänta, men också i gamla deponier och gruvavfall.

I dag är den funktionella återvinningsgraden för vissa kritiska råmaterial väldigt låg. Sällsynta jordartsmetaller har t.ex. en återvinningsgrad på mindre än 1 procent men är också nyckelkomponenter i mycket miljöteknik. Att öka återvinningstakten, även marginellt, kan bidra till att uppnå högre resurseffektivitet och slutna kretslopp, stärka arbetet mot en giftfri cirkulär ekonomi, minska miljöpåverkan i tredje-länder och främja svensk återvinningsindustri, tillväxt och miljöinnovationer.

För att Sverige ska ha en god möjlighet att ligga i framkant vad gäller denna utveckling vill vi att det tillsätts en eller flera utredningar som får i uppdrag att utreda och kartlägga samtliga fysiska, juridiska och skatterelaterade hinder som i dag motverkar en ökad återvinning av innovationskritiska material i Sverige samt inom EU. Konkreta förslag på vad som behöver ändras för att öka återvinningen bör presenteras i en nationell handlingsplan som kompletterar den redan existerande för cirkulär ekonomi. Den bör i hög utsträckning utvecklas tillsammans med de branscher som redan ligger långt fram i den tekniska utvecklingen.

9. Återvinning av metaller och mineral, punkt 5 (L)

av Jakob Olofsgård (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 78 och avslår motionerna

2021/22:2431 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 16,

2021/22:3665 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 54 och

2021/22:4076 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkande 2.

Ställningstagande

Vår konsumtion har stor klimatpåverkan. En stor del av konsumtionsutsläppen uppstår i andra länder där klimatomställningen går långsammare än i Sverige. Det kommer därmed, precis som för det transporteffektiva samhället, under lång tid framöver att ge klimatvinster att arbeta för en cirkulär ekonomi. Grundtanken är att produkter ska användas längre, och när de inte kan

användas längre ska de gå att återvinna i princip fullständigt. På så sätt kan både resursuttag och klimatpåverkan minskas. Det är dock viktigt att minnas att det kommer att krävas uttag av naturresurser även vid en fullständig återvinning. Till exempel kommer det under lång tid framöver att behövas stora uttag av batterimetaller, då antalet batterier kommer att växa kraftigt. Jag och mitt parti anser dock att återvinningsgraden av sällsynta jordartsmetaller ska vara mycket hög.

10. Återvinning av metaller och mineral, punkt 5 (MP)

av Maria Gardfjell (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4076 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkande 2 och avslår motionerna

2021/22:2431 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 16,

2021/22:3665 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 54 och

2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 78.

Ställningstagande

De högerkonservativa partierna pratar sig varma om Sveriges nästan tusenåriga historia av gruvdrift. Jag och mitt parti anser att mineralagen måste lyftas in i framtiden, för vad finns det i svensk gruvhistoria? Undanträngda samer, förorenade vatten och gruvbolag som har gått i konkurs så att staten tvingats gå in och städa upp med skattebetalarnas pengar.

Mineralfrågan är inte enkel. Cementkrisen är högaktuell med behovet av kalk, samtidigt som grundvattnet på Gotland redan är ytterst ansträngt. Innovationskritiska metaller och mineral behövs till elbilar, vindkraftverk och andra produkter som behövs för att minska klimatutsläppen. Flera rapporter visar på scenarier med ett kraftigt ökat behov av omställningsmineral.

Samtidigt är det en enkel matematik att jordens resurser är begränsade. Vi har en planet men konsumerar i dag som om vi hade fyra. Flera av mineralen är också ändliga resurser. Det är en tidsfråga innan ändliga material kommer att behöva fasas ut, och det är att föredra att göra en sådan utfasning ordnat och i god tid.

En klimatsmart mineralåtgärd är att återanvända produkter eller att återvinna material. Det finns en betydande potential i mineralåtervinning. Till skillnad från många andra material behåller metallatomen oftast sin kvalitet och kan cirkuleras gång på gång. För detta behövs forskning och

teknikutveckling, men också lagstiftning och stimulanser som kan skynda på processen. Mitt parti har tagit initiativ till att riksdagen ska ta fram en forskningsöversikt gällande bl.a. barriärer och styrmedel för att främja återvinning av innovationskritiska metaller och mineral.

Regeringen har tillsatt en utredning för att säkerställa en hållbar försörjning av innovationskritiska metaller och mineral från återvinning och ny gruvverksamhet. Utredaren ska föreslå ändrade regelverk så att bättre hänsyn kan tas till både ett projekts lokala miljöpåverkan och dess samhällsnytta, t.ex. minskad global klimatpåverkan. Utredaren ska också lämna förslag på hur en större andel av det värde som gruv- och mineralnäringen genererar kan komma hela landet till del. Regeringen har också gett SGU i uppdrag att arbeta för att öka möjligheterna till hållbar utvinning av mineral och metaller från sekundära resurser. Arbetet ska bidra till omställningen till en mer cirkulär och resurseffektiv ekonomi.

11. Återvinning och återanvändning av textilier, punkt 6 (SD)

av Runar Filper (SD), Staffan Eklöf (SD) och Yasmine Eriksson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:2453 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkandena 2 och 3 samt avslår motion

2021/22:3665 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkandena 35 och 37.

Ställningstagande

Ansvaret för omhändertagande av textilier som inte ska återanvändas ligger i dag på kommunerna, då det i rättslig mening betraktas som hushållsavfall. Samtidigt är intresset för att ta hand om gamla textilier stort inom branschen, och det har uppmärksammats att flera klädkedjor brutit mot lagstiftningen när de tagit initiativ till insamling av textilier i sina butiker. För att stimulera till ökad återvinning och produktutveckling behöver ett producentansvar införas även för textilier. Det bör även sättas upp nationella mål för insamling och återanvändning av textilier.

12. Återvinning och återanvändning av textilier, punkt 6 (C)

av Kristina Yngwe (C) och Ulrika Heie (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3665 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkandena 35 och 37 samt avslår motion

2021/22:2453 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkandena 2 och 3.

Ställningstagande

Producentansvarssystem är ett effektivt och ändamålsenligt sätt att skapa ekonomiska drivkrafter och incitament att göra produkter lättare att återbruka och återvinna. Genom att stärka befintliga system och utveckla nya kan företag och branscher få tillbaka sina produkter och material i slutet av livscykeln och på så sätt sluta kretsloppen. I slutet av 2020 presenterades en utredning om ett utvecklat producentansvar för textilier (SOU 2020:72). Utredningen landade i ett flertal kloka och välvägdade slutsatser och drog lärdom från tidigare producentansvarssystem som fungerat både väl och mindre väl. Det är en mycket viktig åtgärd för en cirkulär ekonomi som vårt parti drivit på för under lång tid. Vi vill se att utredningens förslag bereds och genomförs så snart som möjligt för att kraftigt minska mängden textilier som slängs i restavfallet och istället markant öka den andel textilier och kläder som samlas in separat. Det är av vikt att dagens befintliga insamlingssystem bevaras men utökas med nya lösningar, vilket i praktiken innebär att insamlingen kan ske i butiker, på återvinningscentraler och återvinningsstationer eller hushållsnära. Det primära är att det är anpassat efter lokala förutsättningar och gör det enkelt för den enskilda individen att lämna in sitt textilavfall.

Vi ser det också som angeläget att införa successivt ökande krav på att det insamlade textilavfallet ska kunna förberedas för återanvändning eller materialåtervinning. Även för det behövs etappmål så att vi till 2028 kan återbruka eller återvinna minst 90 procent av det insamlade textilavfallet. Om dessa mål nås har det stor potential att höja statusen på s.k. remake och fiberåtervinning som en ny industrigren, vilket är helt i linje med den cirkulära ekonomi som vi vill se. Att förlänga livslängden och hållbarheten på textilier innebär en stor miljö- och klimatnytta då det minskar beroendet av jungfruligt material och öppnar för att använda svensk skogsråvara i högre utsträckning.

13. Återvinning och återanvändning av byggmaterial, punkt 7 (MP)

av Maria Gardfjell (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2021/22:3419 av Emma Hult och Amanda Palmstierna (båda MP) yrkande 2.

Ställningstagande

Vi behöver minska mängden byggavfall och etablera ett system så att mer av det material som i dag anses vara avfall i stället kan återanvändas. Det vore bra att överväga ett system för tillstånd för avfall och lagring som komplement till det som finns i dag och gäller avfall, speciellt då materialet inte alltid behöver vara avfall. Ett system som gör att tredje part kan få ett kvalitetssäkrat intyg på vad det är för byggmaterial och att det därmed kan säljas vidare vore önskvärt. Då skulle också mer material kunna återanvändas.

14. Insamling och återvinning av kommunalt avfall, punkt 9 (C)

av Kristina Yngwe (C) och Ulrika Heie (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2021/22:3497 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 9 och avslår motion 2021/22:3277 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 25.

Ställningstagande

I linje med principen om en cirkulär ekonomi anser vi att det behöver tas fram en ny strategi för ökad utsortering och återvinning av hushållsavfall.

15. Insamling och återvinning av kommunalt avfall, punkt 9 (V)

av Jon Thorbjörnson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3277 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 25 och
avslår motion

2021/22:3497 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 9.

Ställningstagande

Jag och mitt parti anser att det är en mycket stor brist att producenterna inte klarat av att se till att det finns fastighetsnära insamling av förpackningar. Genom att människor har tillgång till fastighetsnära insamling kan stora resursvinster uppnås genom ökad materialåtervinning. Systemet med insamling av matavfall, förpackningar och returpapper bör vara gemensamt för att förenkla insamlingen. Kommunerna är enligt min och mitt partis uppfattning mest lämpade att ansvara för denna insamling; de har god erfarenhet av fastighetsnära insamling och god service ger bättre utsortering. Kommunerna kan välja om de vill utföra detta i egen regi eller i någon annan form. Producenterna bör genom avgifter finansiera kommunernas kostnad för insamling. Detta ger enligt vår bedömning den största miljö- och samhällsnyttan. Kommunerna bör därför ges ansvar för insamlingen av avfall från hushåll som faller under lagreglerat producentansvar och producenterna ansvaret för materialåtervinningen. För säkerställa fullt finansiellt ansvar för producenterna bör regeringen besluta om avgifter för producenterna för att säkerställa att kommunerna inte får bära kostnaden för insamling av avfall från hushåll som faller under lagreglerat producentansvar.

16. Förutsättningar för återanvändning, punkt 10 (M)

av Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M) och Åsa Coenraads (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3690 av Lars Hjälmered m.fl. (M) yrkande 27 och avslår motionerna
2021/22:2298 av Lina Nordquist (L) och
2021/22:2824 av Betty Malmberg (M) yrkande 1.

Ställningstagande

I omställningen av samhället är cirkulär ekonomi en viktig beståndsdel för att minska överkonsumtion av varor. Ett företag får i dag inte överta en trasig produkt från en privatperson för att sedan laga och sälja vidare då produkten kvalificeras som hushållsavfall och faller under kommuners ansvar. För att öka graden av cirkulär ekonomi bör regeringen därför undersöka möjligheten till dispens eller överväga en lagändring som möjliggör för företag att sälja vidare dessa produkter.

17. Förutsättningar för återanvändning, punkt 10 (L)

av Jakob Olofsgård (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:2298 av Lina Nordquist (L) och
avslår motionerna
2021/22:2824 av Betty Malmberg (M) yrkande 1 och
2021/22:3690 av Lars Hjälmered m.fl. (M) yrkande 27.

Ställningstagande

För att minska klimatpåverkan behöver återvinningen öka och alltså underlättas. Ett steg i detta är att göra det lättare för företag som har återvinning och återbruk som sin affärsidé att starta och verka. Många företag minskar vår klimatpåverkan genom återvinning av alltifrån kläder, hushållsföremål och kasserade matvaror till byggmaterial, förpackningar och rena råvaror.

Villkoren behöver bli mer förmånliga för företag med återbruk som affärsidé. En del i detta kan vara att testa och utvärdera cirkulära affärsmodeller. Det behövs också en översyn av nuvarande regelverk och styrmedel. En annan väg framåt kan vara att ställa krav på och ge kunskap till kommuner och regioner för att underlätta återbruk av återlämnade hjälpmedel, begagnad utrustning, kontorsinredning och annat, både i egen verksamhet och inom ramen för upphandlingar. Ytterligare en pusselbit är att öka efterfrågan och premiera återvinning, exempelvis genom fördelaktig eller slopad moms på vissa begagnade varor som annars inte cirkuleras. Dessutom bör man överväga

att infoga cirkulärt tänkande i en moderniserad bygglagstiftning. Samtliga dessa delar kan bli en del i en nationell strategi för cirkulär ekonomi, motsvarande strategierna i Holland och Finland.

18. Övrigt om återvinning, punkt 11 (M)

av Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M) och Åsa Coenraads (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3431 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 12 och avslår motion

2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 76.

Ställningstagande

I januari 2020 höjdes materialåtervinningsmålen med upp till 20 procent för vissa förpackningar. Ett nytt system för rapportering av de olika materialåtervinningsmålen infördes 2020. Naturvårdsverket bedömer att detta kommer att innebära såväl en ambitionshöjning som en mer enhetlig redovisning i EU. Dessutom förväntas de nya kraven från EU leda till att rapporteringen bättre stämmer överens med verkligheten i fråga om hur mycket som faktiskt blir nytt material. Prognosen är dock att målen kommer att bli svårare att nå. Vi anser därför att det är viktigt att en systematisk analys av utvecklingen redovisas årligen.

19. Övrigt om återvinning, punkt 11 (L)

av Jakob Olofsgård (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 76 och avslår motion

2021/22:3431 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 12.

Ställningstagande

Vår konsumtion har stor klimatpåverkan. En stor del av konsumtionsutsläppen uppstår i andra länder där klimatomställningen går långsammare än i Sverige. Det kommer därmed under lång tid framöver att ge klimatvinster att arbeta för en cirkulär ekonomi. Grundtanken är att produkter ska användas längre, och när de inte kan användas längre ska de gå att återvinna i princip fullständigt. På så sätt kan både resursuttag och klimatpåverkan minska. Produkter behöver utformas för att kunna repareras och för att kunna återvinnas. För att öka materialåtervinningen behöver det därför ställas krav på att produkter och förpackningar som består av olika material enkelt ska kunna separeras.

20. Producentansvar för läkemedel, punkt 12 (C)

av Kristina Yngwe (C) och Ulrika Heie (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3681 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 11 och

avslår motion

2021/22:4062 av Maria Gardfjell m.fl. (MP) yrkande 42.

Ställningstagande

För att säkerställa fungerande och hållbara va-system måste vi ta ett helhetsgrepp om hela den hydrologiska kedjan och identifiera de åtgärder som behöver vidtas uppströms. För oss och vårt parti är det särskilt viktigt att vårt vatten, såväl i kranarna som i naturen, är fritt från gifter och skadliga ämnen. Ett allt större problem är de läkemedelsrester som cirkulerar i vattnet och va-systemen. För oss är det en bärande princip att den som står för en miljöpåverkan också ska betala dess kostnader. Det är därför orimligt att det idag går att sätta ut ett läkemedel på marknaden som inte kan rensas i befintliga reningsverk. Att kommunerna och va-organisationerna ska bära ansvaret för att investera i sådan teknik innebär en ytterligare kostnad för en redan ansträngd infrastruktur. I stället bör ett producentansvar för läkemedel införas. På så sätt styrs läkemedelsförsäljningen mot mediciner där miljöpåverkan är lägre, i de fall de går att byta ut. Det är också rimligt att läkemedelsbolagen är med och finansierar investeringar i reningsteknik för att rena läkemedelsrester på samma sätt som förpackningsindustrin har ansvar för att ta hand om sitt eget avfall. Genom ett samlat ansvar för industrin drivs också innovation och kostnadsreduktion effektivare än om varje enskild kommun ska investera och driva frågan. Vi och vårt parti menar att producentansvarssystem bör tas fram

såväl nationellt som inom EU, och vi vill därför se att Sverige tar initiativ och verkar pådrivande för att EU inför ett utvidgat producentansvar för att stärka arbetet med rening av läkemedelsrester och andra mikroföroreningar i unionens gemensamma vattendrag.

21. Producentansvar för läkemedel, punkt 12 (MP)

av Maria Gardfjell (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:4062 av Maria Gardfjell m.fl. (MP) yrkande 42 och
avslår motion
2021/22:3681 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 11.

Ställningstagande

Vattendirektivet ställer krav på EU:s medlemsstater att minska föroreningar av särskilt prioriterade ämnen, främja en hållbar vattenanvändning och förbättra vattenkvaliteten för de ekosystem som är beroende av vatten. Direktivets mål är sammanlänkade med arbetet för att nå miljömålen för vatten inom det svenska miljömålssystemet. För att nå de nationella miljömålen och målet om god vattenstatus i alla vattenförekomster senast till 2027 måste takten i åtgärdsarbetet snabbas på. Som en del i detta arbete anser jag och mitt parti att det bör införas ett producentansvar för läkemedel och att intäkterna bör finansiera en ökad rening av läkemedelsrester.

22. Metoder för skräpmätning, punkt 13 (C)

av Kristina Yngwe (C) och Ulrika Heie (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:3665 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 26 i denna del.

Ställningstagande

Under 2021 och de kommande åren kommer delar av EU:s engångsplast-direktiv att träda i kraft i Sverige. En del av de åtgärder som Sverige ska vidta har potential att minska nedskräpningen och spridningen av mikroplaster i samhället. Dock anser vi och vårt parti att vissa av de planerade åtgärderna behöver kompletteras med andra insatser för att vara mer verkningsfulla och motiverade. En sådan åtgärd är de nedskräpningsavgifter som kommer tas ut och betalas av den som sätter ut en produkt på marknaden som sedan slängs på marken eller i naturen. För att dessa avgifter, och den ekonomiska påverkan de har på producenterna, ska återspegla den faktiska nedskräpningen behöver effektivare metoder för skräpmätning användas. Det skulle utgöra ett mycket viktigt kunskapsunderlag över hur nedskräpningen de facto ser ut runtom i landet, t.ex. vilka skräptyper som är vanligast och var. Detta har hittills varit bristfälligt och utgör ett osäkert underlag på vilket nedskräpningsavgiften beräknas. Vi vill att Naturvårdsverket får i uppdrag att ta fram effektivare metoder för att mäta nedskräpning. Ett samarbete med organisationer som Håll Sverige Rent skulle vara lämpligt för denna kompletterande insats.

23. Skrotning, punkt 14 (M)

av Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M) och Åsa Coenraads (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4030 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 34 och avslår motionerna

2021/22:1348 av Gustaf Lantz (S),

2021/22:3279 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 42 och

2021/22:3684 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 48.

Ställningstagande

Det är tydligt att det behövs fler verktyg för att minska utsläppen från bilen och ett sådant är införandet av en skrotningspremie. Många nuvarande förslag är inriktade på att öka andelen bilar med låga eller inga utsläpp i den svenska bilparken. En lika viktig uppgift är att bli av med de lite äldre bilarna eftersom deras utsläpp vid körning är betydligt högre än utsläppen från nya bilar. Sedan 2005 har de genomsnittliga utsläppen minskat med 28 procent för bensinbilar och 26 procent för dieselbilar. Jämfört med ännu äldre bilar har utsläppen minskat ytterligare. De äldre bilarna försvinner inte, utan den svenska

bilparken blir allt äldre. År 1990 var en genomsnittlig bil drygt sju år gammal och 2019 var den tio år gammal.

Ett sätt som bevisligen fungerar för att fasa ut lite äldre bilar är att införa en skrotningspremie. Bland annat Norge har tidigare infört en skrotningspremie, med resultatet att antalet skrotade bilar ökade med över 200 procent. Vi och vårt parti vill därför att det införs en skrotningspremie för bilar som är äldre än 15 år, i syfte att minska utsläppen från personbilarna som rullar på vägarna. För att få ta del av skrotningspremien ska bilen ha varit registrerad i Sverige under föregående år, detta för att undvika en situation där man importerar skrotbilar eller får betalt för att skrota redan avställda bilar.

24. Skrotning, punkt 14 (C)

av Kristina Yngwe (C) och Ulrika Heie (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:3684 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 48 och
avslår motionerna
2021/22:1348 av Gustaf Lantz (S),
2021/22:3279 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 42 och
2021/22:4030 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 34.

Ställningstagande

Oljepannor räknas inte som den vanligaste metoden för att värma hushåll i Sverige i dag, men likväl räknar man med att runt 10 000 pannor är kvar i drift, och för industrin saknas det helt statistik. Takten för att byta ut pannorna är alldeles för långsam i förhållande till våra uppsatta miljö- och klimatmål. Vi och vårt parti anser därför att vi bör överväga att införa en skrotningspremie för att snabbare fasa ut användningen av oljepannor i såväl industri som hushåll.

25. Skrotning, punkt 14 (V)

av Jon Thorbjörnson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3279 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 42 och avslår motionerna

2021/22:1348 av Gustaf Lantz (S),

2021/22:3684 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 48 och

2021/22:4030 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 34.

Ställningstagande

Det är viktigt att påskynda utbytet av äldre tvåtaktsmotorer samt öka användningen av miljövänligare bränslen och motortyper. Miljömålsberedningen bedömde i sitt betänkande Människan och havet att det finns en stor möjlighet till omställning till mer miljövänliga motorer och ökad användning av miljövänliga drivmedel. Det konstateras att äldre tvåtaktsmotorer med förgasare har en sämre motoreffektivitet än fyrtaktsmotorer. År 2010 fanns det i Sverige ca 570 000 fritidsbåtar med motor, varav en tredjedel hade motorer som var äldre än 25 år. Jag och mitt parti vill se ett system där äldre motorer lämnas in mot ersättning och då ersätts med en nyare och miljövänligare motor. Det tillsammans med ett bättre system för återvinning av båtar och motorer är viktigt för omställningen från äldre tvåtaktsmotorer till miljövänligare alternativ. Tvåtaktsmotorer bör alltså fasas ut i Sverige och ett system med skrotningspremie för äldre båtmotorer bör införas.

26. Säkerhet vid tillfällig lagring av avfall, punkt 15 (M)

av Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M) och Åsa Coenraads (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3431 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 28.

Ställningstagande

Det är tillåtet att lagra avfall som ska återvinnas i upp till tre år innan det blir tillståndspliktigt och räknas som deponering. Vid deponering betalar ägaren en pant, en ekonomisk säkerhet, som ska täcka kostnaden om det uppstår behov av sanering från kommunens sida. Möjligheten att lagra avfall i tre år leder till att avfallsägaren kan flytta avfallet mellan olika platser för att undvika panten. Det leder till onödiga transporter och ökad risk för att staten eller

kommunen belastas ekonomiskt om bolaget går i konkurs. Möjligheterna att tillfälligt lagra återvinningsbart material bör minskas, eftersom det reducerar risken för att avfall flyttas runt för att undvika avgifter samt ökar återvinningen av material. Vi vill också att ägarna ska betala en pant redan när avfallet lagras, i väntan på deponering, som ska täcka eventuellt behov av sanering från kommunens sida. Möjligheterna att tillfälligt lagra återvinningsbart material bör också minskas. Detta minskar risken att avfall flyttas runt för att undvika avgifter samt ökar återvinningen av material.

27. Övrigt om avfallshantering och deponier, punkt 16 (M, KD)

av Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M), Kjell-Arne Ottosson (KD) och Åsa Coenraads (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3431 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 27 och avslår motionerna

2021/22:1 av Robert Stenkvist (SD) yrkandena 1–6,

2021/22:2331 av Malin Danielsson (L),

2021/22:3665 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 57 och

2021/22:4062 av Maria Gardfjell m.fl. (MP) yrkande 44 i denna del.

Ställningstagande

Det är tillåtet att lagra avfall som ska återvinnas i upp till tre år innan det blir tillståndspliktigt och räknas som deponering. Vi vill att tillsynen av dessa tillfälliga deponier ska öka och att ansvaret för sanering tydligare ska läggas på ägaren.

28. Övrigt om avfallshantering och deponier, punkt 16 (C)

av Kristina Yngwe (C) och Ulrika Heie (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3665 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 57 och

avslår motionerna

2021/22:1 av Robert Stenkvist (SD) yrkandena 1–6,

2021/22:2331 av Malin Danielsson (L),

2021/22:3431 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 27 och

2021/22:4062 av Maria Gardfjell m.fl. (MP) yrkande 44 i denna del.

Ställningstagande

Vi vill att kravet på övertäckning av deponier utreds grundligt. Det finns en stor risk att övertäckningar enbart kapslar in material och resurser som vi kan få stor samhällsnytta av i framtiden (bl.a. innovationskritiska metaller), och vi kan inte till hundra procent säkerställa att de inte läcker ut ändå, antingen genom ytan eller nedåt i de fall det inte finns ett fungerande skydd i botten. Samtidigt finns det vissa miljörisker med att börja gräva upp gamla deponier, särskilt i de fall kunskapen är låg om vad de innehåller. Därför är det av vikt att tillsätta en utredning som kan se över problematiken, med beaktande av såväl miljöskyddet som materialförsörjningen i dag och i framtiden. En utredning kan också bedöma de offentligfinansiella effekterna av att övertäcka kontra gräva upp och sanera deponier. Det bör poängteras att deponier är en bred kategori och i de fall där utgrävning och sanering är aktuellt bör de deponier som bedöms ha störst negativ miljöpåverkan prioriteras först.

29. Övrigt om avfallshantering och deponier, punkt 16 (L)

av Jakob Olofsgård (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:2331 av Malin Danielsson (L) och

avslår motionerna

2021/22:1 av Robert Stenkvist (SD) yrkandena 1–6,

2021/22:3431 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 27,

2021/22:3665 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 57 och

2021/22:4062 av Maria Gardfjell m.fl. (MP) yrkande 44 i denna del.

Ställningstagande

Idag kan avfall, upp till 10 000 ton material, lagras under tre år utan att det är en tillståndspliktig verksamhet som kräver länsstyrelsens godkännande. Flera kommuner vittnar om hur mindre seriösa företag inom avfallsbranschen har satt i system att flytta runt avfallet mellan olika kommuner. När avfallet flyttats till en ny kommun påbörjas en ny treårsperiod för lagring. Om t.ex. osorterat

byggavfall som redan lagrats i tre år flyttas i stället för att omhändertas och återvinnas på rätt sätt finns risk att avfallet börjar laka ur och miljöfarliga ämnen förorenar mark och vatten.

Det är inte bara ett miljöproblem som döljer sig i avfallshögarna. Nationella operativa avdelningen inom polisen har rapporterat om ett allt större problem med organiserad kriminalitet inom området.

För att komma till rätta med avfallshanteringen behöver kommunernas verktygslåda för miljötillsyn ses över och utvecklas. Gränsen för mängden material som ska kunna lagras utan tillstånd bör ses över. Även möjligheten att införa en reglering av flytt av lagrat avfall så att detta hanteras på ett sätt som gör att varken miljön eller hälsan påverkas negativt bör utredas.

30. Övrigt om avfallshantering och deponier, punkt 16 (MP)

av Maria Gardfjell (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:4062 av Maria Gardfjell m.fl. (MP) yrkande 44 i denna del och
avslår motionerna
2021/22:1 av Robert Stenkvist (SD) yrkandena 1–6,
2021/22:2331 av Malin Danielsson (L),
2021/22:3431 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 27 och
2021/22:3665 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 57.

Ställningstagande

Många avfallsdeponier innehåller höga halter av farliga ämnen som läcker ut till grund- och ytvatten. Jag anser därför att regelverket för kontroll av föroreningar i avfallsdeponier måste skärpas.

31. Åtgärder mot brottslighet inom avfallsområdet, punkt 17 (C, KD)

av Kristina Yngwe (C), Ulrika Heie (C) och Kjell-Arne Ottosson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:3665 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 32 och
avslår motion
2021/22:2710 av Ingela Nylund Watz m.fl. (S).

Ställningstagande

Ett påtagligt hinder i omställningen till en cirkulär ekonomi är avfallsbrottslighet och framväxten av oseriösa eller rent av olagliga aktörer på avfallsområdet. Vår uppfattning och bild är att den överväldigande merparten av aktörer faktiskt försöker göra rätt för sig och bidrar till en cirkulär omställning. I många fall är det betungande och krångliga regelverk som sätter stopp för små entreprenörer, och det är ett avsevärt hinder att riva ned de närmaste åren. Samtidigt får vi inte blunda för verkligheten. Det finns ofrånkomligen oseriösa aktörer som försöker utnyttja kryphål i lagstiftningen för sin egen vinning. Vi anser att avfallsbrott ska beivras i så hög utsträckning det går, och i de skärpningar som lades fram i en proposition under 2021 finns en del lovande åtgärder. Samtidigt är det av stor vikt att skärpningar i avfallslagstiftningen inte leder till tyngre administrativa bördor för små företag och entreprenörer eller sätter käppar i hjulet för skötsamma aktörer som bidrar till mer cirkularitet och resurseffektivitet i samhället. Små aktörer utgör en viktig komponent inom svensk avfallshantering, och deras möjligheter att konkurrera på goda villkor måste värnas samtidigt som avfallsbrott kan beivras.

32. Övriga frågor om avfall, punkt 18 (M)

av Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M) och Åsa Coenraads (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:3751 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkande 2 och
avslår motionerna
2021/22:208 av Mikael Larsson (C),
2021/22:413 av Ann-Sofie Lifvenhage (M) och
2021/22:3681 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 33.

Ställningstagande

Länsstyrelsen i Västra Götaland satte i augusti 2021 stopp för import av tre bilar med hänvisning till att dessa enligt en EU-förordning bör klassas som

miljöfarligt avfall. Länsstyrelser i andra regioner har gjort en helt annan tolkning och beviljat import med stöd av formuleringar om undantag för veteranbilar.

Förordningens syfte är att hindra att miljöfarliga gamla bilar dumpas i fattiga delar av världen. Detta är rimligt och något som vårt parti ställt sig bakom. De aktuella bilarna är dock inget dumpat miljöavfall utan tre gamla bilar som genom arbetstimmar ska restaureras och få nytt liv. Vi anser därför att tolkningen av EU-förordningens undantag för veteranbilar måste tydliggöras.

33. Övriga frågor om avfall, punkt 18 (C)

av Kristina Yngwe (C) och Ulrika Heie (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:3681 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 33 och
avslår motionerna
2021/22:208 av Mikael Larsson (C),
2021/22:413 av Ann-Sofie Lifvenhage (M) och
2021/22:3751 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkande 2.

Ställningstagande

I dagsläget finns det få eller inga möjligheter för svenska återvinningsstationer att ta hand om marinors avfall och att sortera det på ett säkert och hållbart sätt. Vi och vårt parti vill därför att Naturvårdsverket ska ges i uppdrag att se över hur förutsättningarna att omhänderta avfall från marina verksamheter kan utvecklas.

34. Matsvinn och matavfall, punkt 19 (SD)

av Runar Filper (SD), Staffan Eklöf (SD) och Yasmine Eriksson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:2453 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkande 4 och

avslår motionerna

2021/22:1892 av Sten Bergheden (M) och

2021/22:4087 av Maria Gardfjell och Anna Sibinska (båda MP) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Mängden matsvinn innebär i dag ett enormt resursslöseri. Beräkningar från Naturvårdsverket har visat att varje svensk årligen gör sig av med 26 kilo matavfall och att en svensk barnfamilj skulle kunna spara tusentals kronor varje år genom att bättre ta vara på all inköpt mat. Genom att bättre ta till vara avfall och mat i alla led, från produktion och transport till förädling hos handlare och konsumenter, finns det stora orealiserade möjligheter till samhällsekonomiska besparingar, och dessutom möjligheter att minska vårt utnyttjande av jordens resurser. Vi anser därför att informationsinsatserna på detta område bör förbättras.

35. Matsvinn och matavfall, punkt 19 (MP)

av Maria Gardfjell (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4087 av Maria Gardfjell och Anna Sibinska (båda MP) yrkandena 1 och 2 samt

avslår motionerna

2021/22:1892 av Sten Bergheden (M) och

2021/22:2453 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkande 4.

Ställningstagande

Att minska matsvinnet är en av de mest effektiva klimatåtgärderna när det handlar om mat. Frågan är på dagordningen, men de mål som finns för arbetet är för lågt satta, och om vi anlägger ett systemperspektiv finns det några väldigt konkreta åtgärder som kommer att ha mycket stor effekt på arbetet.

Matsvinn kommer alltid att uppstå i alla led. Olika aktörer i livsmedelskedjan har olika förmåga att hantera matsvinn. Skörderester och skördebortfall på gårdsnivå bör effektivt kunna hanteras som t.ex. jordförbättring eller djurfoder.

I Uppsala kommun uppger Uppsala Vatten och Avfall AB att den totala mängden matavfall som källsorteras endast uppgår till ungefär 50 procent. Uppsala kommun är ändå en kommun som ligger relativt långt framme. Det

sorterade matavfallet rötas i en biogasanläggning och resterna blir biogödsel. Resterande mängd går med hushållens brännbara avfall till sopförbränning. Att bränna matavfall är slöseri och ineffektivt.

Biogas är en förnybar energikälla som är viktig i omställningen till ett hållbart samhälle, och vi har goda möjligheter att producera mer biogas i Sverige. I regeringens höstbudget främjas biogasen genom att ett produktionsstöd på 500 miljoner kronor införs 2022, vilket höjs till 700 miljoner kronor de efterföljande två åren.

Produktionen av biogas i Sverige är i huvudsak baserad på avloppsslam, gödsel och matavfall. Enligt studier kan det vara upp till 15 gånger mer klimateffektivt att förebygga matsvinn än att göra biogas av det. Men med tanke på att det fortfarande slängs i genomsnitt 97 kilo matavfall per person i hushållen, varav 45 kilo är rent matsvinn, kommer inte allt matsvinn att försvinna över en natt.

Det matsvinn och matavfall som inte kan förebyggas eller undvikas bör därför i större utsträckning materialåtervinnas i anläggningar för biogas eller i kompost eller användas som djurfoder. År 2018 materialåtervanns endast 38 procent av hushållens, storkökens, butikernas och restaurangernas matavfall, vilket bör ses som ett misslyckande eftersom etappmålet för ökad insamling och behandling av matavfall till samma år var 50 procents materialåtervinning. Biogasproduktionen kommer därför att kunna öka samtidigt som matsvinnet minskar.

För att underlätta övergången till minskad förbränning och ökad materialåtervinning av matavfall bör det fastställas ett mål om ökad insamling och behandling av matavfall. Möjligheterna till insamling av matrester till biogasproduktion där sådan ännu inte har etablerats, på mindre orter och vita fläckar i städer samt där transportbehoven vid produktionen inte överstiger klimatnyttan, bör också undersökas.

36. Plastfrågor, punkt 20 (M)

av Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M) och Åsa Coenraads (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3431 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 24 och avslår motionerna

2021/22:630 av Markus Wiechel (SD),

2021/22:3277 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 34 och 35,

2021/22:3511 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 20,

2021/22:4098 av Maria Gardfjell (MP) yrkandena 1 och 2 samt
2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 77.

Ställningstagande

Naturvårdsverket har haft i uppdrag att föreslå åtgärder för att materialåtervinningen av plast ska öka i Sverige, något som Moderaterna efterfrågat. I uppdraget, som redovisades i november 2021, ingick att föreslå åtgärder för att förbättra förutsättningarna för kemisk återvinning av plast i Sverige. Vi och vårt parti anser att det framöver bör ske en årlig uppföljning av de åtgärder som föreslås.

37. Plastfrågor, punkt 20 (C)

av Kristina Yngwe (C) och Ulrika Heie (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3511 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 20 och
avslår motionerna

2021/22:630 av Markus Wiechel (SD),

2021/22:3277 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 34 och 35,

2021/22:3431 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 24,

2021/22:4098 av Maria Gardfjell (MP) yrkandena 1 och 2 samt

2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 77.

Ställningstagande

För att snabbare fasa ut fossila råvaror vill vi, genom en kvotplikt, att mer återvunnet och biobaserat material ska blandas in i plast. En sådan kvotplikt bör även omfatta inblandning av biobaserade plaster för att stimulera efterfrågan på material från bioekonomin. Vi anser att en sådan kvotplikt med fördel kan kombineras med ett marknadsdrivet certifikatsystem.

38. Plastfrågor, punkt 20 (V)

av Jon Thorbjörnson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3277 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 34 och 35 samt avslår motionerna

2021/22:630 av Markus Wiechel (SD),

2021/22:3431 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 24,

2021/22:3511 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 20,

2021/22:4098 av Maria Gardfjell (MP) yrkandena 1 och 2 samt

2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 77.

Ställningstagande

Enligt Naturvårdsverket har plastanvändningen och plastavfall ökat i Sverige. Det mesta av plastavfallet hamnar i blandat avfall och förbränns i anläggningar som producerar el och värme och medför därför stora utsläpp av växthusgaser. För att få till stånd en hållbar plastanvändning krävs, förutom att användningen av plast minskas, att så mycket som möjligt av använd plast kan återanvändas och återvinnas. Plastförpackningar har i dag endast ett återvinningsmål på 30 procent. Materialåtervinningsgraden för plastförpackningar, exklusive pet-flaskor, var dock 49 procent 2019. Denna statistik är av flera skäl osäker, så återvinningsgraden är förmodligen i praktiken lägre. Enligt min och mitt partis uppfattning bör målet för materialåtervinning av plast kraftigt höjas för att stärka incitamenten för cirkulär ekonomi. Sverige bör därför anta mål om att materialåtervinningen av plast ska uppgå till minst 70 procent 2025.

Världsnaturfonden (WWF) uppskattar i rapporten *Plastics: The Cost to Society, Environment and the Economy* från september 2021 att det globala plasticskräpet kommer att öka från 11 miljoner ton till 29 miljoner ton 2040. Kostnaderna för att hantera effekterna från ett års plastproduktion (2019) uppskattas till gigantiska 32 000 miljarder kronor under plastens livscykel. Kostnaden för samhället, miljön och ekonomin är tio gånger högre än marknadspriset för jungfrulig plast. Cirka 99 procent av den jungfruliga plasten består av råvaror som kommer från olja och fossil energi. Jag och mitt parti delar WWF:s bedömning att det växande plastberget är ett globalt problem som kräver gränsöverskridande samarbete och åtgärder med tydlig målsättning. Sverige bör därför verka för en global målsättning om att all plast senast 2030 ska återvinnas eller återanvändas.

39. Plastfrågor, punkt 20 (L)

av Jakob Olofsgård (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 77 och avslår motionerna

2021/22:630 av Markus Wiechel (SD),

2021/22:3277 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 34 och 35,

2021/22:3431 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 24,

2021/22:3511 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 20 och

2021/22:4098 av Maria Gardfjell (MP) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Plast ska produceras, användas, återvinnas och förbrännas, men den ska inte tillverkas av fossil olja. För att nå dit kommer plastanvändningen att behöva minska. Koldioxidutsläppen kommer vi åt genom att tillverka plast av bioråvara och syntetiskt framställda kolväten och genom att byta ut plast mot andra material som redan i dag har en låg klimatpåverkan. Jag och mitt parti anser därför att klimatbelastningen från vår användning av plast ska minska genom ökad återvinning och en utfasning av fossil råvara för plastproduktion.

40. Plastfrågor, punkt 20 (MP)

av Maria Gardfjell (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4098 av Maria Gardfjell (MP) yrkandena 1 och 2 samt avslår motionerna

2021/22:630 av Markus Wiechel (SD),

2021/22:3277 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 34 och 35,

2021/22:3431 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 24,

2021/22:3511 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 20 och

2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 77.

Ställningstagande

Fossila bränslen utgör i dag råvara för den absoluta merparten av all plast som produceras i världen. Klimatutsläppen från plast uppgår i dag till omkring 4 procent av världens samlade utsläpp. Då är hela plastens livscykel inräknad: produktion, användning och avfallshantering. Enbart vid Vattenfalls anläggning i Uppsala bränns hundratusentals ton fossil plast varje år. För

Uppsala kommun innebär det att klimatutsläppen från förbränning av plast nästan är lika stora som utsläppen från biltrafiken i kommunen. Framöver räknar industrin med att plastanvändningen kan öka, vilket innebär att även utsläppen stiger om inte fler åtgärder sätts in.

Plast är på många sätt ett användbart material, men också mycket problematiskt. Plast består ofta av kemikalier som är farliga för människor och miljö, och på sikt bryts plast ned i mikroplaster som sprids i miljön. Plastskräp och mikroplaster medför svåra konsekvenser för både djur och människor och hela ekosystem. Mitt parti Miljöpartiet har i regeringen vidtagit en mängd åtgärder för en bättre plasthantering för att minska utsläppen och öka cirkulariteten. Mycket arbete återstår, och det krävs fler åtgärder för att minska klimatutsläppen från plast.

Det tar tid innan många av de åtgärder som föreslås för att minska utsläppen under plastens hela livscykel kan ge effekt. Plastens utsläpp måste minskas här och nu, och efterfrågan på och användningen av plast måste därför minska. Att utsläppsintensiteten hos plastmaterial många gånger kan vara lägre än för andra konventionella material räcker inte som argument för fortsatt eller ökad användning av plast, även om detta argument har hörts från plastbranschen. Plastanvändningen måste minska i absoluta mått.

Det behövs därför ett arbete för att öka materialeffektiviteten och en plaststrategi som även innehåller fler åtgärder för att minska efterfrågan på plast. Exempelvis har Naturvårdsverket analyserat olika styrmedel för att minska mängden plast som går till förbränning. Regeringen bör se över utvecklade möjligheter att införa en skatt på fossil plast för att åstadkomma minskad efterfrågan på fossilbaserade plastprodukter och ökad efterfrågan på biobaserad och återvunnen plastråvara.

Kommunerna bör tillsammans med avfallsföretagen ta ett större ansvar för att skapa beteendeförändringar på individnivå för att åstadkomma en ökad utsortering av plast. Ett aktivt åtgärdsarbete krävs. I dagsläget lämnas en stor del av plastavfallet inte till återvinning, utan kastas i hushållssoporna.

Framgångsrikt arbete med olika praktiska tillvägagångssätt för bättre plasthantering på kommunal nivå bör spridas till fler kommuner. Uppsala kommun har tillsammans med Eskilstuna, Linköpings och Norrköpings kommun i ett antal år drivit projektet Jakten på plasten. Den EU-finansierade delen av projektet avslutades förra året, och den har bl.a. undersökt nya metoder för hur upphandling kan användas som verktyg för att minska plastrelaterade klimatutsläpp, för att minska användningen av plast och för att öka andelen plast som är tillverkad av fossilfria råvaror. Kommunerna har samverkat med näringslivet och Vattenfall Värme i projektet, med goda resultat. Erfarenheterna bör spridas till fler kommuner och kunskapen om att minskad förbränning av plast kan bidra till minskade klimatutsläpp och leda till lägre energikostnad för fjärrvärmens bör komma fler kommuner till del.

41. Sanering, punkt 21 (C)

av Kristina Yngwe (C) och Ulrika Heie (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:3665 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 33 och

2021/22:3681 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 32 och

avslår motionerna

2021/22:705 av Martina Johansson (C),

2021/22:2104 av Martina Johansson och Malin Björk (båda C) yrkande 2 och

2021/22:4062 av Maria Gardfjell m.fl. (MP) yrkande 44 i denna del.

Ställningstagande

Ett påtagligt problem som många kommuner ställs inför är det faktum att de bär ansvaret för att sanera och återställa förorenade områden i det fall en verksamhetsutövare som orsakat en miljökada inte går att identifiera eller har gått i konkurs. Ofta rör det sig om avsevärda kostnader som kan vara svåra för en liten kommun att bära. I dagsläget finns det medel som kan sökas från Naturvårdsverket för just sanering och återställande, men det har framkommit att dessa medel sällan räcker eller att det är lång väntan på utbetalning. Vi och vårt parti anser att om den som har begått ett miljöbrott inte kan utkrävas ekonomiskt ansvar ska det finnas tillräckligt med statliga medel för att ersätta kommunerna för de uppkomna kostnaderna. Vi vill därför att det ges ett utredningsuppdrag till berörda myndigheter att se över hur kommuner i högre utsträckning kan ersättas för kostnader för sanering och återställande av förorenad mark.

Ett annat betydande problem är att en stor andel av landets marinor har kraftigt förorenad mark till följd av årtionden av läckage från skrapad båtottenfärg samt tvättning av båtskrov. Det rör sig om både organiska miljögifter och miljöfarliga tungmetaller. Över tid tränger gifterna ned i marken och vid extremt kraftiga skyfall är risken omfattande att de permanent sprids ut i hav och sjöar. Samtidigt finns det EU-direktiv som anger att högt satta miljökvalitetsnormer för vatten ska vara uppnådda till 2027, med hot om omfattande böter till staten och kommunerna vid uppnådda normer. Tillsynsmyndigheterna har börjat ge förelägganden till enskilda marinor om att sanera marken, men de höga kostnaderna gör att risken för konkurser ökar och att saneringsåtgärder då uteblir helt. Många marinor är i huvudsak ägda av enskilda föreningar som saknar ekonomiska resurser att själva vidta åtgärder samtidigt som de inte kan ta del av statliga saneringsanslag, vilka endast delas

ut till kommuner. Marinor som har tillräckliga resurser skickar ofta iväg den förorenade jorden på deponi, vilket endast skjuter ansvaret vidare och inte gör något åt grundproblemet. IVL Svenska Miljöinstitutet bedömer att merparten av landets redan inventerade marinor är grovt förorenade; 40 till 50 procent ligger i den högsta riskklassen och 20 till 30 procent i den näst högsta. Samtidigt har 600 av 1 100 marinor ännu inte inventerats färdigt och de högsta riskklasserna förväntas öka med flera hundra riskobjekt de närmaste åren. Därutöver saknas det ett nationellt register hos de berörda myndigheterna, vilket gör att det inte finns någon samlad helhetsbild av problemet, något som i förlängningen försvårar en systematisk tillsyn och ett verkningfullt åtgärdsarbete. Vi och vårt parti vill därför att berörda myndigheter ges ett särskilt uppdrag att förstärka och utveckla saneringen och efterbehandlingen av marinors förorenade mark och att den nationella styrningen och vägledningen effektiviseras.

42. Sanering, punkt 21 (MP)

av Maria Gardfjell (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4062 av Maria Gardfjell m.fl. (MP) yrkande 44 i denna del och avslår motionerna

2021/22:705 av Martina Johansson (C),

2021/22:2104 av Martina Johansson och Malin Björk (båda C) yrkande 2,

2021/22:3665 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 33 och

2021/22:3681 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 32.

Ställningstagande

Kunskapen om effektiva saneringsmetoder är låg och behöver stärkas. I dag schaktas ofta förorenade massor bort, men metoderna för att ta hand om förorenat lakvatten är bristfälliga och är inte alltid utformade efter att ta hand om exempelvis PFAS-ämnen. Det finns också ett stort behov av insatser för ökad samverkan och mer vägledning för minskad spridning av farliga ämnen.

Särskilda yttranden

1. Motioner som bereds förenklat, punkt 22 (M)

Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M) och Åsa Coenraads (M) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2. När det gäller vårt partis förslag hänvisar vi till våra kommittémotioner. Vi vidhåller de synpunkter som vi har framfört men avstår från att ge uttryck för dem i en reservation.

2. Motioner som bereds förenklat, punkt 22 (SD)

Runar Filper (SD), Staffan Eklöf (SD) och Yasmine Eriksson (SD) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2. När det gäller vårt partis förslag hänvisar vi till våra kommittémotioner. Vi vidhåller de synpunkter som vi har framfört men avstår från att ge uttryck för dem i en reservation.

3. Motioner som bereds förenklat, punkt 22 (C)

Kristina Yngwe (C) och Ulrika Heie (C) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2. När det gäller vårt partis förslag hänvisar vi till våra kommittémotioner. Vi vidhåller de synpunkter som vi har framfört men avstår från att ge uttryck för dem i en reservation.

4. Motioner som bereds förenklat, punkt 22 (V)

Jon Thorbjörnson (V) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2. När det gäller mitt partis förslag hänvisar jag till våra partimotioner. Jag vidhåller de synpunkter som vi har framfört men avstår från att ge uttryck för dem i en reservation.

5. Motioner som bereds förenklat, punkt 22 (KD)

Kjell-Arne Ottosson (KD) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2. När det gäller mitt partis förslag hänvisar jag till våra kommittémotioner. Jag vidhåller de synpunkter som vi har framfört men avstår från att ge uttryck för dem i en reservation.

6. Motioner som bereds förenklad, punkt 22 (L)

Jakob Olofsgård (L) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2. När det gäller mitt partis förslag hänvisar jag till våra parti- och kommittémotioner. Jag vidhåller de synpunkter som vi har framfört men avstår från att ge uttryck för dem i en reservation.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2021/22

2021/22:1 av Robert Stenkvist (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa tillståndsplikten för verksamhet med yrkesmässig deponering av avfall och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en skärpning av villkorsbrott vid avfallshantering och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa kraven på markägare som upplåter sin mark för avfallshantering och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att näringsförbud avseende deponi och avfallsförvaring ska kunna ges till markägare som missköter sig, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att näringsmässig avfallsdeponering inte bör få läggas inom vattenskyddsområden och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla avfallsupplag som ligger på samma plats längre än tre år ska räknas som deponi och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:167 av Jan Ericson och Lars Beckman (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en strategi för sanering av skeppsvrak i Östersjön och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:168 av Jan Ericson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en strategi för omhändertagande av industriavfall från förnybar energi och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:170 av Jan Ericson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja hållbarhet genom utvecklat återbruk i kommuner och regioner och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:208 av Mikael Larsson (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om klassning av miljöfarligt avfall och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:267 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta för att införa ett gemensamt pantsystem i hela Norden och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:293 av Markus Wiechel och Mikael Strandman (båda SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stryka tillståndskravet när det gäller kompostering och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa möjligheter att tillåta biogasproduktion av kadaver och slaktavfall och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:413 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att båtklubbar ska ansvara för gemensam miljöstation för omhändertagande av glykol, spillolja och batterier och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:416 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att nystart av soptipp ska vara förenat med en deponering av återställningskostnaderna till länsstyrelsen i syfte att täcka återställningskostnaderna och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:474 av Michael Rubbestad (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om införande av pantsystem för färgpatroner och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:479 av Michael Rubbestad (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa obligatoriskt mottagande av importburkar och flaskor och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:480 av Michael Rubbestad (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa obligatorisk anslutning till det svenska pantsystemet för saftflaskor av pet-typ och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:596 av Jan Ericson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för ett nationellt pantsystem för batterier och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:630 av Markus Wiechel (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stimulans för inhemsk tvätt och granulering av återvunnen plast och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:705 av Martina Johansson (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning som tittar på hur befintliga intäkter kan omfördelas för att bidra till sanering av miljöskadliga gamla industribyggnader och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:853 av Mats Green (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa krav på återvinning av glykol och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1027 av Kerstin Lundgren och Mikael Larsson (båda C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om införandet av ett producentansvar för fritidsbåtar och ett nationellt system för skrotbåtar och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda ansvarsfördelning för skrotbåtar som i dag finns i våra skärgårdar och sjöar och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1348 av Gustaf Lantz (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att införa ett regelverk för skrotning av mopeder och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1408 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör överväga att verka för att fler varor omfattas av pantsystem samt

verka för gemensamma pantsystem i EU och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1429 av Kalle Olsson och Anna-Caren Säterberg (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga möjligheten till nya incitament för att minska problemet med övergivna bilar och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1641 av Fredrik Christensson och Rickard Nordin (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för att ge kommunerna möjlighet att bötfälla nedskräpning och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1647 av Rickard Nordin (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stryka tillståndskravet för varmkompost i avfallsförordningen och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1731 av Niklas Wykman (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Havs- och vattenmyndigheten tillsammans med berörda aktörer inom fiskerinäringen bör få ett utökat uppdrag och resurser för att intensifiera arbetet med att rensa Östersjön från spökgras och annat marint skräp, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:1739 av Cecilie Tenfjord Toftby (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna för en långsiktig organisering och finansiering av strandstädningen vid våra kuster och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att utreda om det finns möjlighet för ett utökat EU-samarbete för att minska andelen marint skräp från källan och ta fram en långsiktig strategi för insamling och finansiering av hanteringen av marint skräp och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1785 av Viktor Wärnick (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de regelverk som i dag finns för ekonomisk kompensation i samband med kommunal marksanering bör ses över och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1892 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att ta bort kravet på att lämna matavfall och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1896 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över miljölagarna så att sprängmassor och schaktmassor vid vägbyggen och andra infrastrukturbyggen ska kunna användas igen på byggplatsen och inte behöva köras till deponi och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2104 av Martina Johansson och Malin Björk (båda C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur ekonomiska garantier kan utställas för dem som bedriver deponiverksamhet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att aktuell kommun ska få ta del av tilldömda skadestånd från företag som brutit mot avfallsreglerna, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:2138 av Roland Utbult (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att vidta åtgärder för att sanera miljöfarliga fartygsvrak och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2298 av Lina Nordquist (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör ses över hur villkoren kan bli mer förmånliga för företag med återbruk som affärsidé och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2331 av Malin Danielsson (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökade möjligheter för kommuner att ingripa vid miljöfarlig avfallshantering och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2390 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD):

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vindkraftsexploatorer ska fondera medel för framtida rivning av vindkraftverken och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2391 av Tobias Andersson m.fl. (SD):

17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förtydliga regelverket gällande miljölågstiftningen och ansvarsfördelningen vid förorenad mark och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2431 av Eric Palmqvist m.fl. (SD):

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över de regelverk som reglerar återvinning och återanvändning av metaller och mineral och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2453 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att intensifiera arbetet inom EU-samarbetet vad gäller standarder för förpackningsmaterial och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett producentansvar för textilier för att stimulera ökad återvinning och produktutveckling och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om införandet av mål för insamling och återvinning av textilier och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om informationsinsatser gällande utökat tillvaratagande av livsmedel och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram ett ramverk med mätregler och definitioner av nyckeltermerna för mätning av matsvinn och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att mätning av matsvinn framöver bör omfatta fler flöden än i dag och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förenkla möjligheterna att materialåtervinna uttjänta däck och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2454 av Staffan Eklöf m.fl. (SD):

63. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att fler djurslag och fler sorters slaktavfall ska kunna brännas i gårdspannor och värmeverk och tillkännager detta för regeringen.
65. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om metodutveckling för att slam i högre grad ska kunna brännas och säkert återföras som växtnäring med hög tillgänglighet till upptag och tillkännager detta för regeringen.

66. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utredning av vilka styrmedel som kan användas för återcirkulation av växtnäring från slam och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2461 av Martin Kinnunen m.fl. (SD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att på EU-nivå se över förutsättningarna för en kvotplikt på icke-jungfrulig fosfor och kväve och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om arbetet på EU-nivå med återvunnen fosfor och kväve och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att åtgärder bör vidtas för att minska den totala användningen av plastprodukter och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inte totalförbjuda enskilda plastprodukter och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2663 av Lotta Olsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en obligatorisk innehållsförteckning som lätt går att skanna av, för vilket material ett plagg innehåller, och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2710 av Ingela Nylund Watz m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om sopdumpning som en del av ett kriminellt ekosystem och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2747 av Lotta Olsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att företag som omhändertar miljöfarligt avfall ska ha en certifiering och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2824 av Betty Malmberg (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återbruk av produkter som redan finns på marknaden ska uppmuntras och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2943 av Ann-Sofie Alm (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda ett nationellt ansvar med åtgärder för att säkerställa strandstädningen av västkustens stränder och tillkännager detta för regeringen.

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör påtala för EU-parlamentet att det är ett gemensamt ansvar att få upp plast ur havet och från våra stränder och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3213 av Fredrik Christensson och Rickard Nordin (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om krav på en översyn av ansvaret och kostnaderna för städning av stränder på grund av marint skräp och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3277 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör riva upp beslutet om att ta bort producentansvaret för returpapper och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen för säkerställande av fullt finansiellt ansvar för producenterna bör besluta om avgifter för producenterna för att säkerställa att kommunerna inte får bära kostnaden för insamling av avfall från hushåll som faller under lagreglerat producentansvar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på lagstiftning som förbjuder handeln att slänga nya varor och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på lagstiftning med krav på ökat producentansvar samt krav på standardisering av plasttyper så att ökad återanvändning och återvinning möjliggörs och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör anta mål om att materialåtervinning av plast ska uppgå till minst 70 procent 2025 och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för en global målsättning om att all plast senast 2030 ska återvinnas eller återanvändas och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3279 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på ytterligare pantsystem för plastprodukter och tillkännager detta för regeringen.
42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med en tydlig strategi för hur Sverige ska få en miljövänlig fritidsbåtsflotta och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3327 av Sofia Westergren (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utredning för kännbara straff för nedskräpning och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3368 av Viktor Wärnick m.fl. (M):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den nuvarande insamligen av returpapper genom kommunernas försorg fungerar väl och inte bör ersättas med ett system som ålägger ett större ansvar på dagspressen för returpappershanteringen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:3419 av Emma Hult och Amanda Palmstierna (båda MP):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att återbruka mer byggmaterial i stället för att det anses vara avfall, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:3431 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att resurs- och kostnadseffektivitet bör stå i centrum under omställningen till en cirkulär ekonomi och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Naturvårdsverket i uppdrag att klarlägga effekterna av införda miljöskatter och andra styrmedel och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av införandet av produktpass och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringens arbete för en cirkulär ekonomi även ska sträva efter internationellt accepterade regler och kriterier och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att dialogen mellan det offentliga och näringslivet måste ske systematiskt och resultera i konkreta åtgärder som kan implementeras och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att motverka den ökande graden av projektifiering i omställningen till en cirkulär ekonomi och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av ökade satsningar på forskning och innovation samt test- och demonstrationsanläggningar och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att digital teknik som medger ökad spårbarhet och utveckling av kommunikativa produkter samt utvecklad delningsekonomi kommer att få stor betydelse för cirkulär ekonomi och tillkännager detta för regeringen.

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringens handlingsplaner på området cirkulär ekonomi korresponderar med EU:s strategi för cirkulär ekonomi och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska uppdra åt Naturvårdsverket att årligen redovisa utvecklingen för samt en analys av utmaningen med de nya materialåtervinningsmålen och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att införa en modell liknande det holländska Green Deal-initiativet för att främja innovationer i den cirkulära ekonomin och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att förenkla och tydliggöra reglerna för återbruk av icke förorenat bergmaterial och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att s.k. end of waste-kriterier ska utarbetas för fler produkter både inom EU och nationellt och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen inom EU och globalt ska verka för att öka återvinningsgraden och återanvändandet av däck och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ordningsvakter får befogenheten att dela ut böter för småskräp samt att dessa böter ska höjas och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen inom EU och globalt ska verka för tillkomst och uppföljning av internationella avtal som reglerar att plastavfall hanteras på ett ansvarsfullt sätt och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en helhetssyn på cirkulär ekonomi kräver hänsynstagande till effekterna för det återvunna materialet i fråga och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en årlig uppföljning av åtgärderna för kemisk återvinning av plast och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att offentlig verksamhet ska vara en god förebild för att öka graden av återanvänt och återvunnet material vid upphandlingar och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsynen av tillfälliga avfallsdeponier skärps och ansvaret för sanering tydligare läggs på ägaren och tillkännager detta för regeringen.

28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ägarna av tillfälliga deponier ska erlægga en pant för att täcka kommunens eventuella kostnader för sanering och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Naturvårdsverket i uppdrag att ta fram en ny, tydligare vägledning om när avfall upphör att vara avfall och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Naturvårdsverket ett nytt uppdrag för att snabbt kunna avgöra avfallens status samt vid behov utarbeta end of waste-kriterier för avfall och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppmana myndigheter att genomföra fler stickprov då det gäller transporter av farligt avfall och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att fler regelförenklingar genomförs för att underlätta för företag vid transport av mindre mängder farligt avfall och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att följa upp effekten av de nya regleringar som införts för att stävja illegal handel med avfall och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Livsmedelsverket som enda och samlande myndighet uppdraget att sprida kunskap om matsvinn och den stora miljöpåverkan detta har och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna att förändra kraven på reningsverken i syfte att möjliggöra ökad återföring av näringsämnen i avloppsslam till kretsloppet och tillkännager detta för regeringen.
42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tydliggöra kopplingen mellan ekonomisk säkerhet och gruvavfallshantering och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3435 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M):

30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att renat avloppsslam ska betraktas som en näringsrik resurs med hög mullhalt som i högre grad bör inkluderas i kretsloppet och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta åtgärder för att i högre grad utnyttja avloppsslammets innehåll av energi för att producera biogas och biogödsel och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3436 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda vilka varor och tjänster som bör omfattas av striktare informationskrav gällande klimat- och miljöpåverkan med utgångspunkt i en livscykelanalys och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3497 av Kerstin Lundgren m.fl. (C):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en nationell strategi för ökad insamling, sortering och återvinning av hushållsavfall tas fram, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:3511 av Annie Lööf m.fl. (C):

20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda om ett marknadsdrivet kvotsystem för att öka mängden återvunnen och biobaserad plast kan införas och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3585 av Lars Beckman (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa kraven för återvinning av vindkraftverk och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3665 av Magnus Ek m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka takten i omställningen mot ett mer cirkulärt och resurseffektivt samhälle och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska ta en ledarroll i det regionala, europeiska och globala miljöarbetet genom att främja och utveckla olika internationella regelverk för ökad resurseffektivitet och materialåtervinning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att EU är en stark och drivande kraft i omställningen till ett grönt, cirkulärt och hållbart Europa, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kvotplikter på återvunnen råvara bör införas i syfte att skapa en större efterfrågan och marknad på cirkulerade material och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en klimatmärkning på textilier bör införas och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att EU tar fram ett system med digitala informationsbärare på en bred kategori produkter i syfte att öka deras återvinningsbarhet samt

- produktinformationen till konsumenten, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fler vägar att minska matsvinnet bör utredas, exempelvis genom en avgift på matavfall som slängs från större näringsverksamheter, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
  23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja digitala lösningar och konsumentorienterade tjänster som bidrar till ett minskat matsvinn, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
  25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla EU:s förpackningsdirektiv i syfte att minska överemballeringen och nedskräpningen och tillkännager detta för regeringen.
  26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur mängden skräpmätningar som genomförs i svenska kommuner kan ökas samt effektivisera dess metoder i syfte att bygga upp ett bättre kunskapsunderlag, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
  27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka inom EU för ett gemensamt europeiskt pantsystem och tillkännager detta för regeringen.
  28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett producentansvar för båtar bör införas och tillkännager detta för regeringen.
  30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förenkla hanteringen av skrotbåtar och vrak och tillkännager detta för regeringen.
  31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att utveckla skrotbåtspremie för ökad återvinning och tillkännager detta för regeringen.
  32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se till att skärpningar i avfallslagstiftningen i syfte att motverka brottslighet på avfallsområdet inte hindrar den cirkulära omställningen eller försvårar för mindre företag, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
  33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur kommuner i högre utsträckning kan ersättas för kostnader för sanering och återställande av förorenad mark till följd av miljöbrott och tillkännager detta för regeringen.
  35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett producentansvar för textilier i syfte att kraftigt öka mängden textilier och kläder som samlas in separat och på sätt som är enkla för den enskilda individen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
  36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att successivt men kraftigt minska andelen textilavfall som slängs i restavfallet eller lämnas på återvinningscentraler och tillkännager detta för regeringen.

37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa successivt ökande krav på att det insamlade textilavfallet ska förberedas för återanvändning eller materialåtervinning i syfte att höja statusen på remake och fiberåtervinning som en ny industrigren, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett utvidgat producentansvar på mobiltelefoner och övrig småelektronik i syfte att öka insamlingen och återvinningen av dessa och tillkännager detta för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja skarpere europeiska och internationella regelverk för att minska användningen och spridningen av mikroplaster och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att återvinningsmålen på EU-nivå successivt höjs och tillkännager detta för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en gemensam standard för återvinning bör tas fram för hela EU och tillkännager detta för regeringen.
42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för kvalitetsstandarder på avfall för att underlätta handel med återvinningsbara material och för att kunna kontrollera kvaliteten och tillkännager detta för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta handel med återvinningsbart material inom EU och tillkännager detta för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att det tas fram EU-gemensamma definitioner av avfall, samt när avfall upphör att vara avfall, som möjliggör ökad cirkularitet och resurseffektivitet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att EU tar fram en resurslagstiftning som komplement till avfallslagstiftningen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över det kommunala avfallsmonopolet och utreda hur fler marknadsaktörer kan bli en del av samhällets avfallshantering utan att miljöskyddet försvagas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla återvinningsanläggningar så att de blir en direktlänk mellan slutanvändare och nya producenter och tillkännager detta för regeringen.
48. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att skapa förutsättningar för en anläggning för kemisk plaståtervinning i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

- 49.1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda långsiktiga alternativ till avfallshierarkin samt uppdatera miljöbalken för att stärka förutsättningarna för en cirkulär omställning och tillkännager detta för regeringen.

Förslaget behandlas i den del som avser att utreda långsiktiga alternativ till avfallshierarkin för att stärka förutsättningarna för en cirkulär omställning

50. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla samt införa nationella end of waste-kriterier för en större mängd materialslag och tillkännager detta för regeringen.
51. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka cirkulariteten av berg- och schaktmassor genom att klassificera detta som en resurs snarare än avfall och tillkännager detta för regeringen.
53. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för en dedikerad expertmyndighet för cirkulär ekonomi för att säkerställa en effektiv omställning inom alla politikområden och tillkännager detta för regeringen.
54. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda fysiska, juridiska och skatterelaterade hinder för en ökad återvinning och recirkulering av innovationskritiska material samt ta fram en konkret handlingsplan på området och tillkännager detta för regeringen.
57. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda kravet på övertäckningar av deponier och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3681 av Magnus Ek m.fl. (C):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda införandet av ett utvidgat nationellt producentansvar för att uppnå miljömålen och en cirkulär ekonomi för vattenhanteringen samt verka pådrivande för detsamma inom EU och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inventeringar bör göras för att kartlägga var de mest prioriterade saneringsåtgärderna finns och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur saneringen och efterbehandlingen av marinors förorenade mark kan förstärkas och effektiviseras och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur förutsättningarna för återvinningsstationer att omhänderta avfall från marin verksamhet kan utvecklas och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3684 av Rickard Nordin m.fl. (C):

48. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att införa en skrotningspremie för oljepannor för att fasa ut de kvarvarande i bruk och på så sätt minska de fossila utsläppen och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3690 av Lars Hjälmered m.fl. (M):

27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra för företag att laga och sälja vidare trasiga produkter från privatpersoner för att öka graden av cirkulär ekonomi och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3746 av Mattias Vepsä (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten att införa ett system för pant på all typ av plast och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3751 av Maria Stockhaus m.fl. (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tydliggöra tolkningen kring EU:s förordning mot import av miljöfarligt avfall och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3880 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD):

56. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Livsmedelsverket i uppdrag att ta fram en handledningsbok till företagarna om hur de kan minska sitt matsvinn och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3881 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD):

45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om återvinning av avfall och förpackningar och tillkännager detta för regeringen.
47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för en internationell återvinningsavgift på plast och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3930 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av strukturella åtgärder för cirkulär livsmedelsproduktion och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Tillväxtverket i uppdrag att utreda lämpliga steg för utvecklingen av

ett centrum för cirkulära system för livsmedelsproduktion och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3932 av Niels Paarup-Petersen och Martin Ådahl (båda C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att professionella ombud, inklusive sådana som marknadsför sig på digitala plattformar, ska ha samma rätt och möjligheter som privatpersoner har för sin egen räkning att transportera avfall och önskade objekt till återvinningscentraler eller för vidareförsäljning till annan part och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3982 av Jakob Olofsgård m.fl. (L):

27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om internationellt spökfiske och marint skräp samt insatser för att rädda världens hav och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4030 av Ulf Kristersson m.fl. (M):

34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en skrotningspremie och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4062 av Maria Gardfjell m.fl. (MP):

42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett producentansvar för läkemedel bör införas och att intäkterna bör finansiera ökad rening av läkemedelsrester och tillkännager detta för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det finns ett stort behov av att berörda myndigheter tar fram mer vägledning kring hanteringen av förorenade massor, att regelverket måste skärpas avseende kontroll av föroreningar i avfallsdeponier som kan förorena sötvattensresursen och att kunskapen om effektiva saneringsmetoder behöver stärkas genom benchmarking med andra länder, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:4066 av Lorentz Tovatt m.fl. (MP):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genom ett nationellt mål, lagkrav och andra styrmedel verka för att minska resursförbrukningen till inom planetens gränser och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4076 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram lagstiftning, innovationer och stimulanser för en ökad återanvändning

och återvinning av metaller och mineral och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4087 av Maria Gardfjell och Anna Sibinska (båda MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att minska matsvinnet med 50 procent till 2030 och införa två nya etappmål för ökad insamling och behandling av det kvarvarande matavfallet där senast år 2030 minst 75 procent av matavfallet från hushåll, storkök, butiker och restauranger ska rötas eller komposteras, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att identifiera möjligheterna för insamling av matrester till biogasproduktion även i mindre orter och städer där biogasproduktion ännu inte har etablerats samt där transportbehoven vid produktionen inte överstiger klimatnyttan, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:4098 av Maria Gardfjell (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över utvecklade möjligheter att åstadkomma minskad efterfrågan på fossilbaserade plastprodukter och ökad efterfrågan på biobaserad och återvunnen plastråvara och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sprida kunskap till landets alla kommuner om projektet Jakten på plasten och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4111 av Emma Hult m.fl. (MP):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att driva på för höga hållbarhetsambitioner i EU:s kommande reglering om produktpass och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4195 av Camilla Brodin m.fl. (KD):

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta en fond för hantering av vindkraftsavfall och kvarblivna verk och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska vara pådrivande i arbetet för europeiska digitala produktpass – med information om hur produkter ska repareras och återvinnas och vilken klimatpåverkan de har – och tillkännager detta för regeringen.
76. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka materialåtervinningen genom krav på att produkter och förpackningar

som består av olika material enkelt ska kunna separeras och tillkännager detta för regeringen.

77. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att klimatbelastningen från vår användning av plast ska minska genom ökad återvinning och en utfasning av fossil råvara för plastproduktion och tillkännager detta för regeringen.
78. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återvinningsgraden av sällsynta jordartsmetaller ska vara mycket hög och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2**Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet**

Motion	Motionärer	Yrkanden
22. Motioner som bereds förenklad		
2021/22:167	Jan Ericson och Lars Beckman (båda M)	
2021/22:170	Jan Ericson (M)	
2021/22:267	Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD)	5
2021/22:293	Markus Wiechel och Mikael Strandman (båda SD)	1 och 2
2021/22:416	Ann-Sofie Lifvenhage (M)	
2021/22:474	Michael Rubbestad (SD)	
2021/22:479	Michael Rubbestad (SD)	
2021/22:480	Michael Rubbestad (SD)	
2021/22:596	Jan Ericson (M)	
2021/22:853	Mats Green (M)	
2021/22:1027	Kerstin Lundgren och Mikael Larsson (båda C)	1 och 2
2021/22:1408	Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S)	1
2021/22:1429	Kalle Olsson och Anna-Caren Säterberg (båda S)	
2021/22:1641	Fredrik Christensson och Rickard Nordin (båda C)	
2021/22:1647	Rickard Nordin (C)	
2021/22:1731	Niklas Wykman (M)	2
2021/22:1739	Cecilie Tenfjord Toftby (M)	1 och 2
2021/22:1785	Viktor Wärnick (M)	
2021/22:1896	Sten Bergheden (M)	
2021/22:2104	Martina Johansson och Malin Björk (båda C)	1
2021/22:2138	Roland Utbult (KD)	
2021/22:2390	Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD)	15
2021/22:2391	Tobias Andersson m.fl. (SD)	17
2021/22:2453	Yasmine Eriksson m.fl. (SD)	1, 6, 7 och 11
2021/22:2454	Staffan Eklöf m.fl. (SD)	63, 65 och 66
2021/22:2461	Martin Kinnunen m.fl. (SD)	14 och 15

2021/22:2663	Lotta Olsson (M)	
2021/22:2747	Lotta Olsson (M)	
2021/22:2943	Ann-Sofie Alm (M)	1 och 2
2021/22:3213	Fredrik Christensson och Rickard Nordin (båda C)	
2021/22:3277	Nooshi Dadgostar m.fl. (V)	29 och 33
2021/22:3279	Nooshi Dadgostar m.fl. (V)	40
2021/22:3327	Sofia Westergren (M)	
2021/22:3431	Jessica Rosencrantz m.fl. (M)	1–4, 6–8, 10, 11, 13, 15–17, 21–23, 26, 30–35, 38 och 42
2021/22:3435	Jessica Rosencrantz m.fl. (M)	30 och 31
2021/22:3436	Jessica Rosencrantz m.fl. (M)	4
2021/22:3665	Magnus Ek m.fl. (C)	1–3, 12, 17, 19, 22, 23, 25, 26 idd, 27, 28, 30, 31, 36, 39–48, 49.1, 50 och 51
2021/22:3681	Magnus Ek m.fl. (C)	30
2021/22:3746	Mattias Vepsä (S)	
2021/22:3880	Magnus Oscarsson m.fl. (KD)	56
2021/22:3881	Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD)	45 och 47
2021/22:3930	Niels Paarup-Petersen m.fl. (C)	1 och 2
2021/22:3932	Niels Paarup-Petersen och Martin Ådahl (båda C)	1
2021/22:3982	Jakob Olofsgård m.fl. (L)	27
2021/22:4111	Emma Hult m.fl. (MP)	4
2021/22:4195	Camilla Brodin m.fl. (KD)	19
2021/22:4199	Johan Pehrson m.fl. (L)	5